

PROVEDBENI PROGRAM GRADA SENJA ZA
RAZDOBLJE 2021.-2025. GODINE

Senj, siječanj 2024. godine

Sadržaj

1. UVOD.....	1
1.1. Zakonodavni okvir	2
1.2. Strateški okvir	3
1.3 Djelokrug rada.....	4
2. PRORAČUN.....	5
2.1. Proračunski korisnici Grada Senja	6
2.2. Proračun Grada Senja.....	6
3. OPĆE ZEMLJOPISNE ZNAČAJKE	9
3.1. Površina i granice područja	9
3.2. Reljefne i klimatske karakteristike	11
3.3. Prirodna baština.....	13
3.4. Kulturna baština i znamenitosti Grada Senja	14
4. DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA PODRUČJA	17
4.1. Prirodni prirast.....	19
4.2. Nezaposlenost.....	20
5. INFRASTRUKTURNI SUSTAV GRADA	21
5.1. Gospodarenje otpadom.....	21
5.2. Elektroenergetika	27
5.3. Obnovljivi izvori energije na području Grada Senja.....	29
5.4. Vodoopskrba	32
5.5 Promet	34
5.5.1. Javni i organizirani prijevoz.....	37
5.5.2. Pomorski promet.....	38
6. DRUŠTVENE DJELATNOSTI	40
6.1. Odgoj i obrazovanje	40
6.2. Zdravstvena zaštita.....	47
6.3. Socijalna skrb	49
6.4. Zaštita i spašavanje te minski sumnjiva područja	53
6.4.1. Stožer zaštite i spašavanja.....	54
6.4.2. Postrojba civilne zaštite	54
6.4.3. Operativne snage koje djeluju na području grada Senja a nisu u nadležnosti grada te postupaju prema vlastitim operativnim planovima.....	56
6.4.4. Minski sumnjiva područja.....	56
7. PREGLED NAJVAŽNIJIH GOSPODARSKIH DJELATNOSTI.....	58

7.1. Turizam	58
7.2 Ribarstvo	66
7.2.1. Rekreativski i športski ribolov na moru	67
7.2.2. Ribarstvo na području Grada Senja	68
7.2.3. O LAGUR-u Tramuntana	70
7.2.4. Projekti LAGUR-a Tramuntana.....	71
8. OPIS PRIORITETA I MJERA	73
9. POTENCIJALNI RAZVOJNI PROJEKTI GRADA SENJA	86
10. INDIKATIVNI FINACIJSKI OKVIR.....	87
11. OKVIR ZA PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE.....	87
POPIS TABLICA	90
POPIS SLIKA.....	91
POPIS GRAFIKONA	91
PRILOG 1	91

PREDGOVOR

S površinom od 658 km² Grad Senj predstavlja urbano, kulturno, gospodarsko i razvojno središte Ličko-senjske županije, a u okviru standarda Hrvatske i Europske unije na temelju broja stanovnika se svrstava među manje obalne gradove.

Povoljan geografski smještaj na sjevernoj obali Jadrana te bogata povijesna i kulturna baština ključni su faktori koji su omogućavali razvoj turističkih djelatnosti, dok je zaleđe Grada bogato šumskim površinama omogućavalo bavljenje različitim proizvodnim djelatnostima.

Netaknuti prirodni resursi te poticanje obnovljivih izvora energije, riješeni komunalni problemi i izgradnja komunalne infrastrukture te adekvatno zbrinjavanje otpada predstavljaju stvarnost koju Grad Senj treba kapitalizirati, a nedostatak većih ulaganja, neizgrađenost i dosadašnju neatraktivnost za veće zahvate u prostoru treba pretvoriti u prednosti, sve kroz smislenu i promišljeno, stručno i dugotrajno planiranje strateških dokumenata, planova i programa.

S druge strane, dugotrajni negativni demografski pokazatelji, nestanak gotovo svih većih gospodarskih subjekata te stalne gospodarske promjene, krize, nesigurna vremena te zahtjevna šira geopolitička situacija pred Grad Senj postavlja brojne izazove na koje Grad mora pokušati adekvatno reagirati.

Međutim, iako su gospodarski i demografski trendovi u trenutku izrade ovog programa većinom negativni, osnovna analiza najvažnijih aspekata urbanog središta kakav Grad Senj jest, ukazuje na brojne potencijale čijom se učinkovitijom eksploatacijom mogu ostvariti novi pozitivni učinci za Grad i njegovo stanovništvo.

Točnom identifikacijom razvojnih ograničenja omogućeno je njihovo umanjivanje i postupno otklanjanje, a prepoznavanjem komparativnih prednosti i očuvanjem tradicije i kulture stvaraju se preduvjeti za originalnost i prepoznatljivost.

Kako bi Grad Senj i njegovo stanovništvo mogli u najvećoj mogućoj mjeri iskoristiti postojeće potencijale za razvoj Grada i njegovo pretvaranje u perspektivnu sredinu s pozitivnim gospodarskim, demografskim i socijalnim trendovima, nužno je ostvariti koordinirano, sustavno i integrirano korištenje prepoznatih internih snaga te prilika iz okruženja, uz istovremeno smanjenje i eliminiranje slabosti i prijetnji za razvoj Grada.

Stoga je osnovni cilj izrade ovog programa upravo omogućavanje sustavnog i integriranog pristupa razvoju Grada te učinkovitog iskorištavanja postojećih potencijala, prilika i snaga Grada Senja, a sve s ciljem omogućavanja više razine standarda i kvalitete života za sve građane Senja.

Vjerujem da će, bez obzira na sve probleme s kojima se suočavamo, Grad Senj postati grad u kojem će njegovi građani ostvariti razinu prosperiteta razvijenih europskih gradova, u sigurnom i zdravom okolišu, uz zadržavanje i afirmaciju svih onih značajki koje ga čine jedinstvenim i originalnim mjestom za ugodan život.

GRADONAČELNIK

Jurica Tomljanović, dipl.inž.šum.

1. UVOD

Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine donesen je na sjednici Županijske skupštine 22. prosinca 2022. godine („Županijski glasnik 35/22“) i važeći je strateški dokument Ličko-senjske županije.

U razdoblju do 2020. godine važeći strateški dokument Ličko-senjske županije (dalje: Županija) bila je Županijska razvojna strategija Ličko-senjske županije 2011-2013. godine sukladno Zakonu o strateškom planiranju i upravljanju razvem Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 123/17, članak 23. i br. 151/22).

Županijska skupština Ličko-senjske županije je na sjednici održanoj 19. lipnja 2020. godine donijela *Odluku o produljenju trajanja provedbe Županijske razvojne strategije Ličko-senjske županije 2011.-2013. godine* („Županijski glasnik“ 16/20) na godinu dana, do 31.12.2021. godine.

Važeći strateški dokument Grada Senja do 2020. godine je bila Strategija razvoja Grada Senja 2015.-2020. godine.

Provedbeni program jedinice područne (regionalne) samouprave je kratkoročni akt strateškog planiranja koji osigurava provedbu posebnih ciljeva Plana razvoja jedinice područne (regionalne) samouprave i povezuje ih s proračunom jedinice područne (regionalne) samouprave.

Prema Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 123/17 i br. 151/22) i Uredbi o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“ broj 37/2023) jedinice područne (regionalne) samouprave prvi put izrađuju i donose provedbene programe.

Provedbeni program jedinice područne (regionalne) samouprave donosi se na vrijeme trajanja mandata izvršnog tijela jedinice područne (regionalne) samouprave i vrijedi za taj mandat.

Sukladno navedenom, *Zaključkom o pokretanju postupka izrade Provedbenog programa Grada Senja za mandatno razdoblje 2021.-2025. godine* (KLASA: 404-01/21-01/01; URBROJ: 2125-03/02-21-01 od 23. studenog 2021. godine) pokrenut je proces pripreme izrade dokumenta službenog naziva Provedbeni program Grada Senja za mandatno razdoblje 2021.-2025. godine. Javna ustanova Razvojna agencija Ličko-senjske županije ovlaštena je za pružanje stručne pomoći i obavljanje poslova nadzora i koordinacije tijekom postupka izrade dokumenta u skladu s dopisom Ministarstva regionalnog razvoja i fondove Europske unije od 17. kolovoza 2021. godine (KLASA: 022-01/20-01/121; URBROJ: 538-04-4-1/357-21-6).

1.1. Zakonodavni okvir

Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 123/17 i broj 151/22) uređen je sustav strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj na svim razinama upravljanja (nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini) te način pripreme, izrade, provedbe, izvješćivanja, praćenja provedbe i učinaka te vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave. Na temelju članka 15. stavka 2. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“ broj 123/17 i broj 151/22), Vlada Republike Hrvatske je donijela Uredbu o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“ broj 37/2023). Sustav strateškog planiranja u Republici Hrvatskoj temelji se na nacionalnim (Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine), regionalnim, odnosno županijskim (Planovi razvoja jedinica regionalne (područne) samouprave za razdoblje 2021.-2027.) te lokalnim (Provedbeni programi jedinica lokalne područne (regionalne) samouprave za razdoblje 2021.-2025.) aktima strateškog planiranja.

Sukladno navedenom, Provedbeni program Grada Senja za mandatno razdoblje 2021.-2025. godine predstavlja kratkoročni strateški akt kojim će se definirati ciljevi, prioriteti i mjere te razvojni projekti Grada Senja, a koji su usklađeni sa strateškim okvirom hijerarhijski viših akata, odnosno s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine (dalje: NRS 2030.), odnosno s Planom razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine koji je donesen na sjednici Županijske skupštine 22. prosinca 2022. godine („Županijski glasnik 35/22“) i važeći je strateški dokument Ličko-senjske županije. Provedbeni program Grada Senja ažuriran je sukladno objavljenim podacima iz Popisa stanovništva 2021., u siječnju 2022. godine.

Obvezni sadržaj Provedbenog programa Grada Senja za mandatno razdoblje 2021.-2025. godine utvrđen je člankom 12. Uredbe o smjernicama za izradu akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“ broj 37/2023) te Uputama za izradu provedbenih programa jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave točka 4. str. 11. (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije-dokument: UI-PPJLP(R)S-inačica: 1.1 od 18. kolovoza 2021. godine).

1.2. Strateški okvir

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine usklađena je s ciljevima nove regionalne i kohezijske politike Europske unije za razdoblje 2021.-2027.:

1. Pametnija Europa (*Smarter Europe*),
2. Zelena Europa bez ugljika (*Greener, low-carbon Europe*),
3. Povezanija Europa (*More connected Europe*),
4. Socijalnija Europa (*More social Europe*) i
5. Europa bliža građanima (*Europe closer to citizens*)

Strateški okvir Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, kao krovnog nacionalnog strateškog akta na koji se potom veže i strateški smjer razvoja na lokalnoj odnosno regionalnoj razini (Plan razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine),, sastoji se od sljedećih razvojnih smjerova i strateških ciljeva (dalje: SC):

Razvojni smjer 1. Održivo gospodarstvo i društvo

- SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo
- SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi
- SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom
- SC 4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske

Razvojni smjer 2. Jačanje otpornosti na krize

- SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život
- SC 6. Demografska obnova i bolji položaj obitelji
- SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj

Razvojni smjer 3. Zelena i digitalna tranzicija

- SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost

- SC 9. *Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva*
- SC 10. *Održiva mobilnost*
- SC 11. *Digitalna tranzicija društva i gospodarstva*

Razvojni smjer 4. Ravnomjieran regionalni razvoj

- SC 12. *Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima*
- SC 13. *Jačanje regionalne konkurentnosti*

Dokument je usklađen s višegodišnjem financijskim okvirom EU te aktima strateškog planiranja povezanim s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021-2027. definiranim *Odlukom o utvrđivanju akata strateškog planiranja povezanih s uvjetima koji omogućavaju provedbu fondova Europske unije u razdoblju od 2021. do 2027. godine, rokova donošenja i tijela zaduženih za njihovu izradu (Vlada Republike Hrvatske, KLASA: 022-03/20-04/352, URBROJ: 50301-05/16-20-6)*, a koja je u skladu s *Prijedlogom uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijskih pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize (COM(2018) 375 final)*.

1.3 Djelokrug rada

Grad Senj samostalan je u odlučivanju u poslovima iz svoga samoupravnog djelokruga u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom.

Grad Senj u svom samoupravnom djelokrugu može obavljati poslove lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruju potrebe građana, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim tijelima i to osobito poslove koji se odnose na:

- uređenje naselja i stanovanje,
- prostorno i urbanističko planiranje,
- komunalno gospodarstvo,
- brigu o djeci,
- socijalnu skrb,

- primarnu zdravstvenu zaštitu,
- odgoj i osnovno obrazovanje,
- kulturu, tjelesnu kulturu i sport,
- zaštitu potrošača,
- zaštitu i unapređenje prirodnog okoliša,
- protupožarnu i civilnu zaštitu,
- promet na svom području,
- izdavanje građevinskih i lokacijskih dozvola, drugih akata vezanih uz gradnju te provedbu dokumenata prostornog uređenja,
- ostale poslove sukladno posebnim zakonima.

Gradsku upravu čine upravna tijela. Upravna tijela gradske uprave obavljaju upravne, strukovne i druge poslove iz samoupravnog djelokruga Grada te poslove državne uprave ukoliko su preneseni na Grad u skladu sa zakonom, Statutom i drugim propisima.

Organizacijsku strukturu Gradske uprave Grada Senja čine:

-gradsko vijeće

-gradonačelnik

-jedinstveni upravni odjel.

Gradonačelnik usmjerava rad i djelovanje tijela Gradske uprave u obavljanju poslova iz njihovog samoupravnog djelokruga te nadzire njihov rad. Upravnim tijelom upravlja pročelnik. Pročelnik, odnosno voditelj, organizira i usklađuje rad upravnog tijela. Za zakonitost i učinkovitost rada upravnog tijela pročelnik odgovara Gradonačelniku.

2. PRORAČUN

Projekcije koje su usvojene u prošlogodišnjem proračunskom procesu (proračun 2022.-2024.) mijenjaju se uslijed promjena gospodarskih kretanja te okolnosti koje nisu bile poznate u vrijeme izrade navedenih projekcija.

Makroekonomski i fiskalni okvir u srednjoročnom razdoblju izrađen je temeljem svih dosad objavljenih pokazatelja te projekcija proračunskih kategorija pri čemu su vanjske pretpostavke preuzete iz posljednjih projekcija Europske komisije i Međunarodnog monetarnog fonda, a

detaljno su obrazloženi u Smjernicama za izradu državnog proračuna Republike Hrvatske za 2023. godinu i projekcija za 2024. i 2025. godinu objavljenima na web stranici Ministarstva financija. Makroekonomski okvir iz ovog dokumenta sastavljen je u rujnu 2022. godine. Vanjske pretpostavke za izradu makroekonomskih projekcija preuzete su iz posljednjih projekcija Europske središnje banke, Europske komisije i EIU.¹

Svake godine sve jedinice lokalne samouprave ocjenjuju se za transparentnost vlasti od strane Instituta za javne financije Republike Hrvatske.

2.1. Proračunski korisnici Grada Senja

Grad Senj ima 5 proračunskih korisnika s područja kulture, vatrogasne zaštite i predškolskog odgoja i obrazovanja. Kad gledamo visinu proračuna Grada, moramo imati na umu da su ukupni prihodi i primici, rashodi i izdaci proračunskih korisnika sastavni dio Proračuna Grada Senja, a to su:

- Gradski muzej Senj,
- Pučko otvoreno učilište M. C. Nehajeva Senj,
- Gradska knjižnica Senj,
- Dječji vrtić Travica Senj i
- Javna vatrogasna postrojba Grada Senja.²

Ukupan iznos financiranja proračunskih korisnika u kulturi ukupno iznosi 592.126,77 EUR.

2.2. Proračun Grada Senja

Prihodi i primici u 2023. godini se planiraju u iznosu od 7.444.181,11 EUR.

Projekcija proračunskih prihoda i primitaka za 2024. godinu iznosi 9.451.870,66 EUR, za 2025. godinu 8.901.870,66 EUR.

- **Prihodi poslovanja**

¹ Izvor: Obrazloženje konsolidiranog prijedloga Proračuna Grada Senja za 2023

² Izvor: Grad Senj., URL:<https://www.senj.hr/proracun-grada-senja/>

U 2023. godini prihodi poslovanja planiraju se u iznosu od 7.054.181,11 EUR, što predstavlja povećanje prihoda poslovanja u odnosu na 2022. godinu za 1,3%.

Projekcija proračunskih prihoda za 2024. godinu iznosi 9.061.870,66 EUR, a za 2025. godinu 8.511.870,66 EUR.

1. Prihodi od poreza

Prihodi od poreza planirani su za 2023. godinu u iznosu od 2.414.180,00 EUR, što predstavlja smanjenje za 28,8% u odnosu na plan 2022. godine.

Projekcija prihoda od poreza za 2024. godinu iznosi 2.188.000,00 EUR, a za 2025. godinu isto tako iznosi 2.188.000,00 EUR.

2. Pomoći iz inozemstva i od ostalih subjekata unutar općeg proračuna

Planirani prihodi od pomoći u 2023. godini iznose 2.870.131,58 EUR, a što predstavlja povećanje za 40,9% u odnosu na plan 2022. godine.

Projekcija prihoda od pomoći za 2024. godinu iznosi 5.104.001,13 EUR, a za 2025. godinu 4.554.001,13 EUR.

3. Prihodi od imovine

Prihodi proračunu od imovine planirani su za 2023. godinu u iznosu od 607.328,56 EUR, a što predstavlja smanjenje za 12,6% u odnosu na plan 2022. godine.

Projekcija prihoda od imovine za 2024. godinu iznosi 607.328,56 EUR, kao i za 2025. godinu.

4. Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada

Prihodi proračunu od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknadama planirani su za 2023. godinu u iznosu od 1.032.709,14 EUR, a što predstavlja povećanje za 3,8% u odnosu na plan 2022. godine.

Projekcija prihoda od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknadama za 2024. godinu iznosi 1.032.709,14 EUR, kao i za 2025. godinu.

5. Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija

Prihodi proračunu od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija planirani su za 2023. godinu u iznosu od 111.770,05 EUR, a što predstavlja povećanje za 19,7% u odnosu na plan 2022. godine.

Projekcija prihoda od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga za 2024. godinu iznosi 111.770,05 EUR, kao i za 2025. godinu.

6. Kazne, upravne mjere i ostali prihodi

Prihodi proračunu od kazna i upravnih mjera planirani su za 2023. godinu u iznosu od 18.061,78 EUR, a što predstavlja povećanje za 21,0% u odnosu na plan 2022. godine.

Projekcija prihoda od kazna i upravnih mjera za 2024. godinu iznosi 18.061,78 EUR, kao i za 2025. godinu.

Tablica 1 Prihodi poslovanja

Red.br.	NAZIV PRIHODA	IZNOS (EUR) 2023.
1.	POREZNI PRIHODI	7.054.181,11
2.	POMOĆI IZ INOZEMSTVA I OPĆEG PRORAČUNA	2.870.131,58
3.	PRIHODI OD IMOVINE	607.328,56

4.	PRIHOD OD UPRAVNIH I ADMINISTRATIVNIH PRISTOJBI	1.032.709,14
5.	PRIHODI OD PRODANE ROBE, USLUGA I DONACIJA	111.770,05
6.	KAZNE, UPRAVNE MJERE I OSTALI PRIHODI	18.061,78

Izvor: Konsolidirani proračun Grada Senja za 2023. godinu i projekcije za 2023. i 2024. godinu

7. Prihodi od prodaje nefinancijske imovine

Prihodi od prodaje nefinancijske imovine projicirani su za 2023. godinu u iznosu od 390.000,00 EUR. Ovi prihodi se odnose na prihode od prodaje zemljišta i prihode od prodaje stanova na kojima postoji stanarsko pravo.

Projekcija prihoda od prodaje nefinancijske imovine za 2024. godinu iznosi 390.000,00 EUR, kao i za 2025. godinu.³

3. OPĆE ZEMLJOPISNE ZNAČAJKE

3.1. Površina i granice područja

Grad Senj jedan je od najstarijih gradova na sjevernom Jadranu, a smješten je na 14° 54' 10" istočne dužine i 44°59' 24" sjeverne zemljopisne širine. Grad Senj druga je urbana aglomeracija na obali Republike Hrvatske, a okružuje ga 76 kilometara duga morska obala. Graniči s Novim Vinodolskim u Primorsko-goranskoj županiji i Karlobagom u Ličko-senjskoj županiji, a okružen je obroncima Velebita i Kapele. Svojim položajem pomorski je povezan s gradovima i zemljama Mediterana, dok je cestovnim vezama povezan sa zaleđem preko planinskog prijevoja Vratnik (700 m nad morem), na sjeverozapadu s Vinodolskom dolinom, Rijekom i njezinim zaleđem te na jugu sa Zadrom, Splitom i južnom Dalmacijom. Grad Senj obuhvaća

³ Izvor: Obrazloženje konsolidiranog prijedloga proračuna Grada Senja za 2023. godinu i projekcija za 2024. i 2025. godinu

površinu od 658 km² i čini 12% ukupne površine Ličko-senjske županije. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, na području Grada Senja živi 5.978 stanovnika od čega 4.145 stanovnika živi u Senju kao administrativnom sjedištu i najvećem naselju. Prema broju stanovnika, Grad Senj je treći najveći grad Ličko-senjske županije.

Područje Grada Senja zauzima veći dio istočne obale Kvarnera, velebitskog Podgorja te kraških obronaka Kapele i Senjskog Bila. S obzirom na smještaj, ovo područje na relativno malom prostoru objedinjuje gotovo sve prirodne značajke šireg mediteranskog i dinarskog kruga. Glavna obilježja senjskog područja su oštro naglašen planinski okvir koji se bez prijelaznih zona, direktno približava moru i Kvarnerskom arhipelagu. Najveći dio reljefne svojstvenosti određeno je Sjevernim Velebitom, odnosno Dinarskim gorskim nizom na tipičnom kraškom području. Sjeverni Velebit se proteže od prijevoja Vratnik do prijevoja iznad Jablanca. Dužina Sjevernog Velebita je oko 30 km kolika mu je i širina.⁴ Senjsko bilo je sjeverozapadni, pretplaninski dio sjevernog Velebita, a pruža se od prijevoja Vratnik do cesta na prijevoju Oltari - Krasno. Najviši vrhovi Senjskog bila su Kečina greda (1491 m) i Jadičev plan (1416 m). Središnji dio sjevernog Velebita čini niz vrhova prema moru od Velikog Zavižana (1676 m) pa dalje prema Rožanskim kukovima (1676 m) prati Premužićeva staza. Najviši vrh u tom nizu je Gromovača (1676 m). S druge strane, tj. prema unutrašnjosti, pružaju se vrhovi gdje dominiraju Mali Rajinac (1699 m) i Veliki Rajinac (1667 m). Visoki kukovi se isprepliću s dolinama i ponikvama. Između tih dvaju nizova vrhova duboko se usjekla Lomska dolina, udolina obrasla gustom šumom i bujnim raslinjem.

Slika 1 Zemljopisni položaj Senja

⁴ http://www.senj.hr/wp-content/uploads/2016/03/Grad_Senj-Strategija_-razvoja_GS_2015-2020.pdf

Izvor: https://ras.hr/PC-Senj_hr/O_Gradu_Senju.htm

3.2. Reljefne i klimatske karakteristike

Primorsku klimatsku regiju karakteriziraju topla i suha ljeta te blage i kišovite zime dok planinsku obilježavaju niske temperature tijekom zime, svježija ljeta te povećane količine padalina (kiše i snijega). U Senju i njegovoj najbližoj okolini godišnje je prosječno 2338 sati sunčanog sjaja što ga čini drugim gradom u Hrvatskoj po broju sunčanih dana. Oblačnost je najviše izražena u zimskim mjesecima. Srednji broj oblačnih dana tokom godine iznosi 107,88 dana, a srednji godišnji broj vedrih dana iznosi 81,12 (za period od 30 godina). Bura je karakterističan vjetar senjskog područja, puše sa sjeveroistoka prema jugoistoku te na mahove doseže brzinu i do 120 km/h. Zbog olakšanog prodora vjetra iz unutrašnjosti na more bura je česta i jaka. Ovaj prirodni fenomen zanimljiv je znanstvenicima i turistima zbog čega se senjska bura dokumentarno prati. Temperature zraka na području Grada Senja pogodne su za turistički boravak tijekom ljeta, a maritimnost utječe i na povoljne temperature tijekom jeseni, što je pretpostavka dužem trajanju kupališne sezone. Oborine na području Velebita čine komparativnu prednost Grada Senja u odnosu na druge primorske destinacije.

Geološku građu kopnenog područja na području Grada Senja najvećim dijelom čine vapnenci, dolomiti, a manjim djelom breče, škriljevci i drugi sedimenti. Zbog raznolike geološke građe sedimenata vapneno-dolomitnog facijesa i kraškog područja, Velebit ima velik broj različitih morfoloških formi koje zadivljuju pojavom i izgledom. Od kraških pojava na Velebitu, zahvaljujući njegovu karbonatnom sastavu, zabilježen je velik broj speleoloških objekata - špilja i jama. Neki su od njih u potpunosti ili samo dijelom istraženi i otvoreni za posjetitelje, a dvije jame nalaze se u sjevernom Velebitu - Lukina jama u Hajdučkim kukovima i Slovakia

u Rožanskim kukovima. Planinske predjele karakteriziraju antiklinale i sinklinale, razni nagibi i razvijeni mikroreljef jače okršene vapnene i dolomitne litološke podloge. Bez obzira na veće količine padalina, pedoklima u izrazu vodnog režima tla je pretežno suha, zbog dobre propusnosti tla i podloge. Najveće su površine gospodarski različito vrijednih šuma, a u manjoj mjeri su zastupljene poljoprivredne obradive i travnjačke površine. Utjecajem čovjeka je prilično nekontrolirano iskorištena šuma i uvjetovana ubrzana erozija tla najviše na primorskoj padini Velebita.⁵

Slika 2 Hajdučki i Rožanski kukovi

Izvor: <https://veseli-izleti.com/planinarenje/266-hajducki-i-rozanski-kukovi-strogi-rezervat-prirode-u-nacionalnom-parku-velebit-jednodnevna-avantura-3>

Različitosti reljefa na području Grada Senja definirale su dvije klimatske temperaturne zone: mediteransku i alpsko-dinarsku, a Velebit čini granicu između tih dviju regija. Prvu čini primorska padina Velebita s prosječnom godišnjom temperaturom zraka od 14°C, dok je druga predstavljena istočnom kontinentalnom (ličkom) padinom (rubni dio padine 8°C). Prosječno godišnje kolebanje temperature zraka je 18,5°C. Apsolutni minimum temperature u Senju bio je -18,3°C, a apsolutni maksimum 37,6 °C. Središnji godišnji broj dana sa snijegom mnogo je veći nego u drugim primorskim mjestima te iznosi 12,2 dana (za desetogodišnji prosjek). Primorsku klimatsku regiju karakteriziraju topla i suha ljeta te blage i kišovite zime dok

⁵ http://www.senj.hr/wp-content/uploads/2016/03/Grad_Senj-Strategija_-razvoja_GS_2015-2020.pdf

planinsku obilježavaju niske temperature tijekom zime, svježja ljeta te povećane količine padalina (kiše i snijega).

Oblačnost je najviše izražena u zimskim mjesecima. Srednji broj oblačnih dana tokom godine iznosi 107,88 dana, a srednji godišnji broj vedrih dana iznosi 81,12 (za period od 30 godina). Bura je karakterističan vjetar senjskog područja, puše sa sjeveroistoka prema jugoistoku te na mahove doseže brzinu i do 120 km/h. Zbog olakšanog prodora vjetra iz unutrašnjosti na more bura je česta i jaka. Ovaj prirodni fenomen zanimljiv je znanstvenicima i turistima zbog čega se senjska bura dokumentarno prati. Temperature zraka na području Grada Senja pogodne su za turistički boravak tijekom ljeta, a maritimnost utječe i na povoljne temperature tijekom jeseni, što je pretpostavka dužem trajanju kupališne sezone. Snježne oborine na području Velebita čine komparativnu prednost Grada Senja u odnosu na druge primorske destinacije.

3.3. Prirodna baština

Grad Senj obiluje prirodnim vrijednostima koje predstavljaju važan resurs koji upotpunjuje turističku ponudu grada. Grad Senj ima vodeće mjesto u Republici Hrvatskoj po udjelu zaštićene prirodne baštine sa ukupno 80%. Zaštićene prirodne vrijednosti kategorizirane su Zakonom o zaštiti prirode (NN 80/2013) prema različitim kategorijama.

Tablica 2 Zaštićene prirodne vrijednosti grada Senja

Razred	Kategorija	Naziv	Površina
Zaštićena područja od državnog značenja	Strogi rezervat	Hajdučki i Rožanski kukovi	1.220 ha
	Nacionalni park	Nacionalni park Sjeverni Velebit	10.937 ha
	Posebni rezervat	Šumski predjel Štirovača na Srednjem Velebit	118,5 ha
	Posebni rezervat	Visibaba	80 ha
	Posebni rezervat	Zavižan-Balinovac-Zavižanska Kosa	118 ha

	Park prirode	Park prirode Velebit	52.376 ha
Zaštićena područja od lokalnog značaja	Spomenik prirode	Zavratnica	45,9 ha
	Spomenik parkovne arhitekture	Velebitski botanički vrt	50,28 ha

Izvor: Državni zavod za zaštitu okoliša i prirode., URL: <http://www.haop.hr/hr/pocetna-stranica>

3.4. Kulturna baština i znamenitosti Grada Senja

Kulturna baština Senj je jedno od najznačajnijih i najslavnijih mjesta hrvatske kulturne povijesti, a utemeljen je prije više od tri tisuće godina. Pod imenom Senia poznat je od 2.st.p.n.e. kad je bio pod kontrolom Rimljana te postao glavno trgovačko, prometno i kulturno središte ovog dijela jadranske obale. Grad je od svog nastanka bio pod različitim vlastima te je stradao u nekoliko razaranja pa bio ponovno građen, što se može vidjeti na njegovim spomenicima od kojih su najznačajnije kule i obrambene zidine. Grad Senj je izuzetno značajan za hrvatsku kulturu, kako zbog svoje graditeljske baštine, tako i zbog činjenice da je u njemu 1494. godine tiskana jedna od prvih knjiga na glagoljici. Na području Grada Senja registrirano je 27 kulturnih dobara, upisanih u nacionalni Registar kulturnih dobara, što je jedan od mehanizama zaštite i očuvanja kulturne baštine Ministarstva kulture. Krajnji cilj navedenog je osigurati postojanost kulturnih vrijednosti, potencijala za daljnji razvitak Republike Hrvatske, njenu afirmaciju, stimulaciju ekonomske konkurentnosti i kvalitetnijeg života u europskom okruženju.

Zahvaljujući brojnim spomenicima, Grad Senj privlači turiste zainteresirane za znamenitosti kulturno-povijesne baštine. Najznačajniji spomenik i simbol grada Senja je svakako Tvrđava Nehaj, sagrađena za vrijeme turskih napada 1558. godine na brdu Trbušnjak s južne strane grada. Tvrđava je visoka 18 metara, četverouglastog tlocrta i kockastog oblika, čiji su uglovi pojačani kulama, a građena je od materijala porušenih građevina izvan obrambenih zidina. Tvrđava je teško stradala u drugom svjetskom ratu te je nakon sanacije štete preuređena u muzej, a 1964. godine počinju konzervatorski radovi. Sve do danas objekt je sačuvan u svom izvornom obliku te služi za izložbe djela građe gradskog muzeja i multifunkcionalni prostor u kojem se odvijaju skupovi, konferencije, kulturne manifestacije i slični događaji. Iz doba napada Turaka (15. i 16. stoljeće) datiraju i brojni bedemi i obrambene kule: Leonova, Lipica i Šabac. Važno je spomenuti i gradsku jezgru koja se nalazi unutar zidina gdje se posebno ističu: kuća Vukasović gotičko-renesansnog stila iz 15. stoljeća, kuća Homolić na Maloj placi s gotičkim triforom, kuća Petrovski-Hajduković s renesansnim dvorištem, barokna palača „Carina“, renesansna kuća Živković iz 1487. godine, renesansno-barokni trg „Cilnica“ –

„Velika placa“ usred kojeg je klasicistička fontana s početka 19. stoljeća, brojni glagoljski i latinski natpisi iz 15. i 16. stoljeća.

Slika 3. Tvrđava Nehaj

Izvor: Grad Senj., URL: <https://www.senj.hr/tvrdava-nehaj/>

Gradski muzej Senj nalazi se u palači obitelji Vukasović, koja je bila jedna od najuglednijih senjskih obitelji, poznatoj i kao „kuća Marije Terezije“. Palača je građena u 14. i 15. stoljeću i vrhunski je objekt profane arhitekture grada Senja. Kroz povijest je više puta nadograđivana i pregrađivana, pa se na njoj vidi utjecaj različitih stilskih elemenata gotičke, renesansne i barokne arhitekture. Gradski muzej osnovan je 7. svibnja 1962. godine kao kulturna i znanstvena ustanova čija je zadaća skupljanje, čuvanje, sređivanje, proučavanje, obrađivanje, prezentiranje i objavljivanje muzejske i povijesno-kulturne građe. Muzej ima i odgojno-obrazovnu funkciju, a vodi brigu o cjelokupnoj kulturnoj i prirodnoj baštini grada i okolice.

U muzeju su uređene zbirke: arheološka i hidroarheološka, Zbirka glagoljice i glagoljskog tiskarstva, Senjskog pomorstva, Intelktualni krug Senja, Zbirka novije senjske povijesti, Etnografska zbirka-Bunjevci i Prirodoslovna zbirka-Velebit. U sastavu Gradskog muzeja djeluje i stručna knjižica (Seniensa) sa starijom i novijom arhivskom građom, fotodokumentacija te manja zbirka umjetničkih slika.

Senj je između ostalog poznat i kao glagoljaški grad. Senjska ploča je jedan od najstarijih hrvatskih glagoljskih spomenika nastala gotovo istodobno kad i Bašćanska ploča. Pronađena je na stubištu tvrđave Nehaj prilikom radova na obnovi, svjedoči da je glagoljica već u 11. st jednako prošireno pismo kao i na susjednom Krku. Nije sačuvana u cijelosti već su pronađeni samo ulomci sa isklesanim biljnim ornamentima i glagoljskim slovima. Sačuvani ulomci danas se čuvaju u Gradskom muzeju Senj.

Senjska luka je također jedinstveni spomenik, a datira iz hrvatskog pomorskog graditeljstva iz 19. stoljeća. Na području Grada Senja postoje brojni spomenici sakralne baštine kao što su Katedrala Uznesenja Blažene Djevice Marije iz 12. stoljeća koja ima veliku vrijednost kao arhitektonski spomenik prošlosti te se s pravom doživljava kao najznamenitiji spomenik vjere i kulture u gradu Senju, Crkva sv. Marka od Arta i ostaci crkve sv. Franje u samom središtu grada. Značajnije kulturne ustanove na području Senja su Gradski muzej utemeljen 1962. godine i Sakralna baština Senj utemeljena 1995. godine. Osim njih na području kulture djeluju Pučko otvoreno učilište M.C. Nehaj koje je organizator brojnih kulturnih i društvenih događanja i upravlja Domom kulture, Udruga Senjski uskoci koja je osnovana 2010. godine i djeluje u sklopu POU M.C. Nehaj, te Gradska knjižnica Senj. U kulturnom životu Grada Senja djeluju mnoge udruge i organizacije obogaćujući kulturni život i sadržaje Grada Senja.

Park Nehaj smješten je između starogradske jezgre i naselja Trbušnjak, na oko 50 metara nadmorske visine uz samo more. Središte parka je tvrđava Nehaj, simbol senjskih Uskoka, Grada Senja i njegove slavne povijesti. Oko tvrđave Nehaj na oko 14 hektara prostire se Park Nehaj koji nudi niz sadržaja za sve uzraste. Spomenik Kalvarija izgrađen je davne 1740. Vjernici Kalvariju obilaze tokom cijele godine, a do nje vodi križni put sa 14 postaja koje u Parku simbolizira 14 odmorišta. U srcu Parka nalazi se i Kosturnica, spomenik antifašizmu i svim stradalnicima za slobodu. Iz Parka se pruža izniman pogled na Senj, posebno na njegovu starogradsku jezgru – zaštićeni spomenik kulture nastao u srednjem vijeku.

Senj je stoljećima bio kulturno središte u Hrvatskoj. Tome svjedoče o nam brojni književnici, jezikoslovci, tiskari, dramatičari, pripovjedači, kazališni djelatnici, publicisti, prirodoslovci i povjesničari bili Senjani svojim porijeklom ili su svojim radom pripadali ovom području.

Park senjskih književnika je važan dio lokalne zajednice i omiljeno mjesto za šetnju, opuštanje i uživanje u prirodi. Prostire se na predjelu zvanom Art, na južnom izlazu iz Grada Senja, neposredno uz morsku obalu i predstavlja ambijentalnu vrijednost kao zelena, hladovita oaza. U Parku se nalazi crkva Sv. Marije od Arta, jedan od najznačajnijih objekata sakralne arhitekture Grada Senja. U parku se nalaze skulpture i spomenici posvećeni slavnim senjskim književnicima i piscima koji su doprinijeli hrvatskoj književnosti kao što su Pavao Ritter Vitezović, Vjenceslav Novak, Milutin Cihlar-Nehajev, Milan Ogrizović, S.S. Kranjčević i J. Rorauer. Trenutno stanje Parka senjskih književnika je takvo da zahtjeva obnovu kulturno-povijesnih elemenata, obnovu zelenog fonda, staza, klupa, zidova, ograda, rasvjete i ostalih elemenata parka. Spomenici književnicima su postavljeni nasumično i svaki je na drugačijem postamentu. Grad Senj je prepoznao potrebu obnove Parka senjskih književnika, te prijavio projekt na Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost iz kojeg će se sufinancirati iznos

od 350.000,00 EUR, te na Program gospodarske i društvene revitalizacije Like, Ministarstva regionalnog razvoja i Europskih fondova iz kojeg je odobren iznos sufinanciranja od 410.000,00 EUR. Ukupna vrijednost projekta je 1.025.208,20 EUR. Koncept obnove parka je suvremen uvodeći novu modernu opremu kao što su interaktivni paneli, fotonaponska klupa, urbana rasvjeta, ali uz zadržavanje i poštivanje postojećih eksponata i svega što u parku već egzistira. Realizacijom projekta doprinijet će se poboljšanju turističke ponude na temelju kulturno-povijesne baštine, te zaposliti najmanje jedna osoba na održavanju same lokacije, a također se otvara mogućnost korištenja novouređenog prostora za društvena zbivanja koji će zadovoljavati potrebe i želje lokalnog stanovništva.

Grad Senj je pripremio projektну dokumentaciju- Glavni projekt i predao zahtjev za izdavanje građevinske dozvole.

4. DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA PODRUČJA

Grad Senj predstavlja urbano, kulturno, gospodarsko i razvojno središte Ličko-senjske županije, a u okviru standarda Hrvatske i Europske unije se na temelju broja stanovnika svrstava među manje obalne gradove. Povoljan geografski smještaj na sjevernoj obali Jadrana te bogata povijesna i kulturna baština ključni su faktori koji su omogućavali razvoj turističkih djelatnosti, dok je zaleđe Grada bogato šumskim površinama omogućavalo bavljenje različitim proizvodnim djelatnostima.

Gospodarska kriza koja je izravno i negativno utjecala na sam Grad Senj je uz dugotrajne negativne demografske pokazatelje te neadekvatnu prometnu povezanost s ostatkom Europe, pred njega postavila brojne izazove na koje Grad mora reagirati na adekvatan način. Iako su gospodarski i demografski trendovi većinom negativni, osnovna analiza najvažnijih aspekata urbanog središta kakav Grad Senj jest, ukazala je na brojne potencijale čijom se učinkovitijom eksploatacijom mogu ostvariti novi pozitivni učinci za Grad i njegovo stanovništvo. Istovremeno, identifikacijom razvojnih ograničenja omogućeno je njihovo umanjivanje i postupno otklanjanje.

Kako bi Grad Senj i njegovo stanovništvo mogli u najvećoj mogućoj mjeri iskoristiti postojeće potencijale za razvoj Grada i njegovo pretvaranje u perspektivnu sredinu s pozitivnim gospodarskim, demografskim i socijalnim trendovima, nužno je ostvariti koordinirano, sustavno i integrirano korištenje prepoznatih internih snaga te prilika iz okruženja, uz istovremeno smanjenje i eliminiranje slabosti i prijelnji za razvoj Grada.

Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2021. godine, na području Grada Senja evidentirano je 5.978 stanovnika, dok je na razini Ličko senjske županije evidentirano 42.893 stanovnika, a usporedba ovih podataka ukazuje na činjenicu da je na području Grada Senja svega 14% od ukupnog stanovništva Ličko-senjske županije. Najveći broj stanovnika zabilježen je u

naseljima Sveti Juraj 550, Krasno 396, dok je u naseljima Vrataruša 5, Vrzići 6 i Alan 8 najmanje stanovnika. Naselje Velike Brisnice ne bilježe niti jednog stanovnika.

Tablica 3 Popis stanovništva 2021 Grada Senja

Popis stanovništva 2021.	Broj stanovnika
Senj	5978
Alan	8
Biljevine	45
Bunica	66
Crni Kal	58
Jablanac	55
Klada	35
Krasno	396
Krivi Put	39
Lukovo	28
Melnice	41
Mrzli Dol	15

Pijavica	29
Podbilo	19
Prizna	26
Senj	4145
Senjska Draga	81
Starigrad	21
Stinica	60
Stolac	44
Sveta Jelena	22
Sveti Juraj	550
Velike Brisnice	-
Veljun Primoski	57
Volarice	71
Vrataruša	5
Vratnik	56

Vrzići	6
---------------	----------

Izvor: Državni zavod za statistiku (dzs.hr)

4.1. Prirodni prirast

Prirodni prirast se definira kao razlika između broja živorođene djece i broja umrlih osoba. Na području Grada Senja prisutan je negativan prirodni prirast, koji je u skladu s trendovima na razini Ličko-senjske županije i Republike Hrvatske.

Tablica 4 Prirodni prirast u razdoblju od 2017. do 2022.

PRIRODNI PRIRAST						
	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Grad Senj	-75	-76	-82	-75	-107	-119
Ličko-senjska županija	-478	-485	-499	-526	-635	-524
Republika Hrvatska	-16 921	-15 761	-15 659	-21 178	-26 204	-23 096

Izvor: Državni zavod za statistiku (dzs.hr)

Vitalni indeks određuje se brojem živorođenih na 100 umrlih. Prema podacima državnog zavoda za statistiku vitalni indeks u Ličko-senjskoj županiji pokazuje smanjenje broja živorođenih na 100 umrlih u 2022. godini, a iznosi 40,5, dok je u 2017. iznosio 44,1. Vitalni indeks Grada Senja u 2022. iznosi 19,6 što predstavlja značajan pad u odnosu na prethodne godine. Poražavajući rezultati su vidljivi u 2021. na razini cijele RH, što nije iznenađujuće obzirom na broj umrlih od korona virusa.

Tablica 5 Vitalni indeks u razdoblju od 2017. do 2022.

VITALNI INDEKS

	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Grad Senj	35,9	32,7	32,8	40,5	23,6	19,6
Ličko-senjska županija	44,1	42,7	42,4	41,2	38,3	40,5
Republika Hrvatska	68,4	70,1	69,8	62,9	58,2	59,5

Izvor: Državni zavod za statistiku (dzs.hr)

Grad Senj provodi niz mjera koje imaju neposredan ili posredan utjecaj na poboljšanje demografske situacije na svojem području.

Od 2022. godine Grad Senj pomaže roditelje radi nabavke potrebne opreme za novorođenče u iznosu od 3.000,00 kuna za svako novorođeno dijete, 5.000,00 kuna za drugo novorođeno dijete te za treće i svako sljedeće dijete iznosom od 20.000,00 kn. Ranije su navedeni iznosi bili 1.000 kuna za 1. dijete, 2.000 kuna za 2. dijete i 20.000 kuna za 3. dijete. U Proračunu Grada Senja tako je u 2023. godini za navedenu mjeru osiguran iznos od ukupno 39.800,00 EUR, a ukupno je isplaćeno 37 pomoći za novorođenčad.

Isti iznosi potpore za novorođenčad su nakon 01.01.2023. pretvoreni u EUR, te za svako rođeno prvo dijete iznose 400,00 EUR, za drugo rođeno dijete 700,00 EUR, te 2.800,00 EUR za treće i svako sljedeće rođeno dijete

4.2. Nezaposlenost

U Republici Hrvatskoj od ukupnoga broja nezaposlenih u siječnju 2022. bilo je 57.783 nezaposlena muškarca (44,1 %) i 73.210 nezaposlenih žena (55,9 %). Broj nezaposlenih muškaraca smanjen je za 22,6 %, a žena za 19,3 % u odnosu na siječanj 2021. godine. Udio muškaraca u evidentiranoj se nezaposlenosti u promatranome razdoblju smanjio, a žena povećao za 1 postotni bod.⁶

Tablica 6 Nezaposlene osobe prema spolu na području Grada Senja u razdoblju od 2018. do (siječanj)2022.

⁶ Izvor: Državni zavod za statistiku. URL: https://www.hzz.hr/content/stats/0122/HZZ-stat_bilten_01_2022.pdf

Godina Spol	2018.	2019.	2020.	2021 .	2022.	2023.
Muško	135	114	115	91	100	90
Žensko	206	153	177	140	151	128
Ukupno	341	267	292	231	251	218

Izvor: HZZ, URL: https://www.hzz.hr/app/uploads/2022/09/HZZ-bilten-01_2023-2.pdf

Prema podacima iz Tablice 6. vidljivo je kako na području Senja žene prednjače po nezaposlenosti, pa tako možemo vidjeti da je u 2018. godini zabilježen rekordan broj nezaposlenih žena sa 60,4% od ukupnog broja nezaposlenih. Najmanji broj nezaposlenih vidljiv je u 2023. godini, gdje se nezaposlenost u odnosu na 2018. smanjila za 56,42%.

Prema najnovijim podacima iz kolovoza 2023. godine, u Područnom uredu Gospić evidentirane su 1.174 nezaposlene osobe, što predstavlja 70 osoba odnosno 6,3% više nego u prethodnom mjesecu i 134 osobe ili 10,2% manje nego u istom mjesecu prošle godine. Najveći broj nezaposlenih osoba u kolovozu 2023. evidentiran je u ispostavama Gospić (Grad Gospić, Općine Karlobag, Lovinac i Perušić)- 325 ili 27,7% i Otočac (Grad Otočac, Općine Brinje i Vrhovine)-316 ili 26,9%, nakon kojeg slijede Donji Lapac sa 187 ili 15,9%, Senj sa 167 ili 14,2%, Korenica (Općina Plitvička Jezera i Udbina)-123 ili 10,5% i Novalja (Grad Novalja) – 56 ili 4,8%.

Od ukupnog broja nezaposlenih u kolovozu 2023. evidentirano je 681 nezaposlena žena i 493 nezaposlena muškarca. Udio žena u ukupnim nezaposlenim osobama iznosi 58,0%, dok udio muškaraca iznosi 42%. Što se tiče starosne strukture najveći udio u ukupnom broju nezaposlenih osoba imaju nezaposlene osobe stare između 20-24 godine 6,6% i od 25-29 godina 11,1%. U istom razdoblju iz evidencije nezaposlenih su izašle 92 osobe od čega 50 ili 54,3% žena i 42 ili 45,7% muškaraca. Od toga je zaposleno 58 osoba i to 50 zasnivanjem radnog odnosa i 8 temeljem drugih poslovnih aktivnosti (registriranje obrta, slobodnog zanimanja ili djelatnosti poljoprivrede i šumarstva). Zbog zasnivanja radnog odnosa iz evidencije nezaposlenih je izašlo 50 osoba od čega 29 žena i 21 muškarac što je za 41,9% manje nego u prethodnom mjesecu i za 29,6% manje nego u isto vrijeme prošle godine.

5. INFRASTRUKTURNI SUSTAV GRADA

5.1. Gospodarenje otpadom

Današnji način postupanja s komunalnim otpadom treba se postupno izmijeniti sukladno Planu gospodarenja otpadom u RH za razdoblje 2023.-2028. g. (NN 84/2023) u kojoj Ličko-senjska županija nema Centar za odlaganje otpada. Sav otpad koji neće biti iskoristiv planira se odvoziti

u Centre gospodarenja otpadom u susjednim županijama: Primorsko-goransku županiju, Zadarsku županiju i Karlovačku županiju. Konkretno, Grad Senj će neiskoristiv otpad odvoziti u Primorsko-goransku županiju, u pretovarnu stanicu Novi Vinodolski, iz koje će se prevoziti u Županijski centar za gospodarenje otpadom „Marišćina“. Osim što je ovo područje bogato prirodnim ljepotama, Grad Senj se prostire na velikoj površini gdje živi mali broj stanovnika, što u odnosu na cijene zbrinjavanja otpada gospodarenje otpadom na ovim prostorima čini ekonomski neisplativim. Na području Grada Senja prikupljanje, odvoz i zbrinjavanje komunalnog otpada koji nastaje u kućanstvima i poslovnim prostorima obavlja tvrtka Gradsko komunalno društvo Senj d.o.o.. Gradsko komunalno društvo Senj d.o.o. (GKD Senj d.o.o) upravlja odlagalištem neopasnog otpada „Sveti Juraj“ površine 3 000 m², gdje se odlaže komunalni otpad iz kućanstava te komunalni otpad iz gospodarskih i komercijalnih subjekata i uslužne djelatnosti (trgovine, gospodarske tvrtke i zanatske radionice, škole, zdravstvene ustanove, uredi, turistički i ugostiteljski objekti i dr.), otpad s javnih površina (ulice, parkovi, šetališta) i glomazni otpad sa područja Grada Senja.

GKD Senj d.o.o. provodi sakupljanje i interventno sakupljanje komunalnog otpada i neopasnog proizvodnog otpada s područja grada Senja. Prikupljanje otpada provodi se vlastitim voznim parkom. Otpad se sakuplja u odgovarajuće spremnike i prevozi specijalnim vozilima opremljenima sustavom za smanjivanje volumena otpada te protiv rasipanja, prolijevanja i širenja neugodnih mirisa do odlagališta neopasnog otpada „Sveti Juraj“. Interventno sakupljanje se obavlja po pozivu proizvođača/posjednika otpada, mjesnog nadležnog upravnog tijela, komunalnog redarstva s određene lokacije otpada. Po dolasku na lokaciju pristupa se vizualnom pregledu, kontroli vrste otpada i prateće dokumentacije. Sakupljanje otpada u Gradu Senju organizirano je putem spremnika od 5.000 litara, putem spremnika od 1.100 litara i putem posuda od 120 litara (kućanstva). Spremnici su postavljeni na javne površine i u njima se prikuplja isključivo miješani komunalni otpad. Sakupljeni otpad se po točno određenom rasporedu odvozi na zbrinjavanje vozilima za prijevoz otpada. U tablici 7 prikazan je broj podijeljenih spremnika za prikupljanje otpada po naseljima sa danom 31.12. 2017. g.

Tablica 7 Evidencija broja i volumena spremnika za komunalni otpad po naseljima na dan 31. 12. 2017. g.

NASELJE	Posuda/spremnik	Kućanstva	Poslovni subjekti	Komposter
Senj	120 l / 1.100 l / 5.000 l	914	94	569
Senjska Draga	120 l / 1.100 l / 5.000 l	6	2	4

Zakosa	120 l / 1.100 l / 5.000 l	-	-	2
Planikovac	120 l / 1.100 l / 5.000 l	4	-	2
Sveti Juraj	120 l / 1.100 l / 5.000 l	108	21	41
Jablanac	120 l / 1.100 l / 5.000 l	5	13	3
Lukovo	120 l / 1.100 l / 5.000 l	2	-	15
Mršići	120 l / 1.100 l / 5.000 l	1	-	-
Krasno	120 l / 1.100 l / 5.000 l	4	8	3
Starigrad	120 l / 1.100 l / 5.000 l	2	-	1
Donja Klada	120 l / 1.100 l / 5.000 l	2	-	2
Stinica	120 l / 1.100 l / 5.000 l	2	8	1
UKUPNO		1.050	146	643

Izvor: Gradsko komunalno društvo SENJ d.o.o

Odlagalište neopasnog otpada „Sveti Juraj“ koristi se još od 1975. godine i održava ga GKD Senj d.o.o. Po planu se vrši između ostalog i svakodnevno prekrivanje otpada. Kompaktiranje istoga smanjuje mogućnost prodiranja oborinskih voda, a obzirom da su izvedeni geotekstilima po pravilima struke tijela sve tri novo izrađene kazete procjedna voda sa tijela odlagališta se sakuplja i završava u izgrađenoj vodnoj građevini iz koje se ta otpadna voda odvozi na uređaj za pročišćavanje otpadnih voda. U sklopu projekta sanacije odlagališta predviđena je cisterna za vodu iz koje postoji mogućnost pranja vozila miniwashom prije izlaska na javne prometnice. Funkcija prekrivnog sloja na samom odlagalištu je višestruka:

- sprječava prodor oborinskih voda u otpad,
- smanjuje rizik od požara,
- smanjuje širenje neugodnih mirisa i onečišćenje zraka,

- smanjuje pojave štetočina na odlagalištu

Krajem mjeseca srpnja 2018. godine završio je projekt sanacije odlagališta neopasnog otpada na lokaciji Sveti Juraj te je dozvoljena uporaba 1. i 2. dijela građevine infrastrukturne namjene. Radovi na sanaciji odlagališta trajali su od listopada 2016. do kraja lipnja 2018. godine. Ukupna vrijednost izvedenih radova iznosila je 17,3 milijuna kuna, od čega je Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost sudjelovao sa 13,7 milijuna kuna, a Grad Senj sa 3,6 milijuna kuna. Tijek sanacije odlagališta bio je iznimno zahtjevan i izazovan jer se samo odlagalište nalazi unutar granica parka prirode Velebit, dio građevine sastoji se od tri kazete sa temeljnim brtvenim sustavom i sistematskom zaštitom iskopa građevinske jame te sustava odvodnje procjednih voda kazeta, sustavom odvodnja oborinskih voda cijelog prostora odlagališta, internih prometnica, sustava vodoopskrbe, sustava odvodnje sanitarnih voda, sustava elektroopskrbe, ulazna zona i objekti na ulaznoj zoni te ograde i ulaza u prostor odlagališta. Obuhvaćen je i iskop i premještane postojećeg otpada kao i paralelno odlaganje novog otpada. Za potpuno dovršenje projekta još je potrebno izgraditi 3. i 4. dio građevine. 3. dio građevine sastoji se od izgradnje završnog prekrivnog sustava, izgradnje pasivnog sustava otplinjavanja te krajobraznog uređenja, dok se 4. dio građevine sastoji od izgradnje baklje na solarni pogon nakon provedenog monitoringa.⁷

Tablica 8 Popis vozila za prijevoz otpada

VRSTA UREĐAJA/OPREME	NAZIV PROIZVOĐAČA I TIP	NAMJENA
Komunalno vozilo“smećar“	STYER 6.660 t Nosač za spremnike	Utovar i prijevoz otpada
Komunalno vozilo“smećar“	Farid MAN 18 m2	Utovar i prijevoz otpada
Komunalno vozilo“smećar“	IVECO 4.800t Sabijač otpada	Utovar i prijevoz otpada
Komunalno vozilo“smećar“	NISSAN 1,320t Sabijač otpada	Utovar i prijevoz otpada

⁷ Gradsko komunalno društvo Senj d.o.o. URL: <http://www.senj.hr/wp-content/uploads/2016/01/Revizija-plana-gospodarenja-otpadom-Grada-Senja-za-razdoblje-2018.g.-2022.g.-GV-kona%C4%8Dno1.pdf>

Komunalno vozilo „samopodizač spremnika“	IVECO 8.250 t utovarivač	Utovar i prijevoz otpada
Komunalno vozilo „samopodizač spremnika“	MAN 8.600t utovarivač	Utovar i prijevoz otpada
Komunalno vozilo „samopodizač spremnika“	MAN 12.000t utovarivač	Utovar i prijevoz otpada

Izvor: Gradsko komunalno društvo SENJ d.o.o.

Glomazni otpad prikuplja se besplatno dva puta godišnje (proljeće i jesen) u organiziranim akcijama, ali se i izdvaja iz komunalnog otpada i privremeno pohranjuje na odlagalištu gdje se preša te ga odvozi ovlaštena pravna osoba.

Tablica 9 Prikaz očekivanog kretanja količina komunalnog i proizvodnog otpada s područja Grada Senja od 2015. g. do 2022.g

Godina	Ukupno stvoreni komunalni otpad t/god	Neopasni proizvodni otpad (bez inertnog) t/god	Ukupno stvoreni otpad t/god
2015.	2.429,75	270,00	2.699,75
2016.	2.419,55	260,00	2.679,55
2017.	3.325,55	370,00	3.695,55
2018.	2.880,00	320,00	3.200,00

2019.	2.925,00	325,00	3.250,00
2020.	3.000,00	300,00	3.300,00
2021.	3.000,00	300,00	3.300,00
2022.	3.000,00	300,00	3.300,00
UKUPNO	22.978,85	1.635,00	25.424,85

Izvor: Gradsko komunalno društvo SENJ d.o.o

Trenutno ne postoji jedinstvena nacionalna baza podataka lokacija odbačenog otpada, ali Grad Senj je uspostavio vlastiti informacijski sustav evidencije, a nacionalni sustav razvija HAOP. Na području Grada Senja pojavljuju se divlja odlagališta koja se prema dojadi građana saniraju izlaskom komunalnog redarstva na teren od strane Gradskog komunalnog društva Senj d.o.o., te se pristupa saniranju lokacije. (Izvor: Grad Senj). U važećem prostornome planu Grada Senja navedeno je da je potrebno kontinuirano provoditi saniranje divljih deponija poduzimanjem posebnih mjera koje će se definirati u Programu zaštite okoliša. Potrebno je kontinuirano vršiti nadzor područja Grada Senja kako ne bi došlo do pojave divljih odlagališta u budućnosti.

Sustav gospodarenja komunalnim otpadom na području grada Senja nastoji slijediti ekološka načela i kriterije kojima se pokušava postići najviši stupanj odvojenog prikupljanja i recikliranja pojedinih komponenti komunalnog otpada čime se ostvaruju višestruko korisni učinci: materijalno iskorištavanje otpadnih tvari recikliranjem, papir, plastika, biorazgradive tvari, staklo, tekstil i ostalo, odvajanje opasnih tvari iz komunalnog otpada ostvarujući pri tom bitno smanjenje nepovoljnih svojstava otpada, smanjenje volumena i mase otpada kojeg treba zbrinuti u okviru centra za gospodarenje otpadom. Novim sustavom gospodarenja otpadom nastoji se osigurati što intenzivniji tok otpada kroz sustav odvojenog prikupljanja, obrade i plasmana pojedinih sekundarnih sirovina. Time se u prvom redu smanjuje količina miješanog otpada, odnosno smeća koji u komunalnom sustavu nastaje, a time i posljedična kumulativna negativna vrijednost. S druge strane, intenziviranje odvojenog prikupljanja stvara i određenu pozitivnu vrijednost koja proizlazi iz prodaje sekundarnih sirovina.

Grad Senj je u okviru programa Gospodarenje komunalnim otpadom u tekućem proračunu za 2023. sa projekcijama za 2024. i 2025. uvrstio i plan nabave komunalnog vozila za utovar i prijevoz otpada, nabavu uređaja za odvojeno prikupljanje PET, ALU i staklene ambalaže, sanaciju divljih odlagališta, te nabavu i ugradnju podzemnih kontejnera.

5.2. Elektroenergetika

Na području Grada Senja nekoliko je relevantnih javnih institucija koje djeluju u segmentu elektroenergetike - HEP Proizvodnja d.o.o. u dijelu proizvodnje električne energije te Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. (Prijenosno područje Rijeka) i HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o. (Elektrolika Gospić) u dijelu prijenosa električne energije te njene distribucije i opskrbe kupaca.

U sklopu hidroenergetskog sustava Senj, organizacijski se nalaze elektrane HE Senj i HE Sklope. HE Senj je izgrađena 1965. godine na području Grabova, a koristi energetske potencijale rijeka Like i Gacke. Za takvo rješenje izgrađena je dolinska pregrada Sklope i akumulacija Kruščica na rijeci Lici, tunel do Gusić Polja u kojem se nalazi kompenzacijski bazen, zatim tunel do Hrmotina te tlačni cjevovod do strojarnice u uvali Male Grabove.

Tablica 10 Osnovni podaci o HE Senj i HE Sklope

HE Senj – energetske podaci	
Instalirani protok	$Q_i = 45 \text{ m}^3/\text{s}$
Neto pad	$H = 410 \text{ m}$
Instalirana snaga	216 MW (3x72MW)
Maksimalna godišnja proizvodnja	(1965. - 2007.): $E_{\text{max}} = 1305 \text{ GWh ('80)}$
HE Sklope – energetske podaci	
Instalirani protok	$Q_i = 60 \text{ m}^3/\text{s}$
Neto pad	$H = 60 \text{ m}$
Instalirana snaga	22,5 MW
Maksimalna godišnja proizvodnja	(1974-2007): $E_{\text{max}} = 124 \text{ GWh ('80)}$

Izvor: HEP Proizvodnja d.o.o

HE Senj je povezana na mrežu sjeverozapadne Hrvatske preko 3 dalekovodna polja 110 kV prema HE Nikola Tesla i transformatorskim stanicama Rijeka i Lički Osik. S dalekovodom prema Splitu povezana je preko jednog dalekovodnog polja na 220 kV.

U tablici 10 prikazana je razina proizvodnje elektroenergije u HE Senj i HE Sklope.

Preko područja Grada Senja prelazi magistralni dalekovod 400 kV Melina - Velebit bez transformacije na nižu naponsku razinu. Na području Grada Senja elektroprijenosom upravlja HEP – prijenosno područje Rijeka. Postojeći su ovi elektroenergetski vodovi i postrojenja:

- DV 220 kV Senj – Brinje
- DV 220 kV Senj – Melina
- DV 110 kV Senj – Otočac
- DV 110 kV Senj – Crikvenica
- Transformatorsko postrojenje TS 35/20 kV postoji u Bilući
- TS 35/10 kV postoji u Senju i Sv. Jurju.

Što se tiče distribucije energije do kupaca, prema ukupnoj površini koju obuhvaća brigom o opskrbi kupaca električnom energijom, Elektrolika Gospić najveće je distribucijsko područje HEP Operatora distribucijskog sustava. Proteže se na 6.382 m², što je približno 11% cjelokupnog teritorija Hrvatske. U samom gradu Senju nalazi se pogonski ured Elektrolike, a električnom energijom opskrbljuje sve kupce s područja Grada Senja. Elektrolika Gospić upravlja sa 5.648 kilometara mreže svih naponskih razina i priključaka te 1.100 trafostanica, od čega 5 TS 110/X kV, 21 TS 35/X i 1.074 TS 10(20)/0,4 kV. Kao i u cijeloj Ličko-senjskoj županiji, osnovno obilježje Elektre je golem i slabo naseljen prostor, odnosno loša elektroenergetska struktura potrošnje te surovi klimatski uvjeti s brojnim elektroenergetskim objektima.⁸

U srpnju 2021. Vlada Republike Hrvatske proglasila je HES Kosinj (Hidroenergetski sustav Kosinj) strateškim investicijskim projektom.

Hidroenergetski sustav Kosinj/Senj II je višenamjenski projekt koji predstavlja nastavak i realizaciju druge faze izgradnje postojećeg sustava hidroelektrana na rijekama Lika i Gacka. Projekt obuhvaća izgradnju akumulacijskog jezera i hidroelektrane Kosinj, rekonstrukciju hidroelektrane Sklope i izgradnju nove hidroelektrane Senj II. Dodatni kapaciteti bit će instalirani u elektranama Senj II i Kosinj, dok će elektrana Sklope biti prilagođena za rad sa smanjenim kapacitetom zbog povećanja razine donje vode. Osim učinkovitijeg iskorištavanja preljavnih količina vode u vodnom sustavu, projekt će osigurati bolju vodozaštitu na ovom području kao i napredni sustav vodoopskrbe Sjevernog primorja.

⁸ Strategija razvoja Grada Senja 2015.-2020. URL: http://www.senj.hr/wp-content/uploads/2015/10/Grad_Senj_Strategija_razvoja_2015-2020.pdf

URL: http://www.senj.hr/wp-content/uploads/2015/10/Grad_Senj_Strategija_razvoja_2015-2020.pdf

HEP realizacijom projekta HES Kosinj/HE Senj 2 namjerava iskoristiti preostali hidropotencijal na slivovima Like i Gacke dogradnjom postojećeg hidroenergetskog sustava (HES) Senj, koji sada koristi vodu kao energent pretežito u temeljnom režimu. Projekt podrazumijeva izgradnju velike akumulacije i dodatnih kapaciteta u svrhu prebacivanja proizvodnje u vršni dio dnevnog dijagrama. Time će se omogućiti kapacitet za injektiranje velike regulacijske snage u elektroenergetski sustav.

Realizacija druge faze omogućit će povećanje proizvodnje električne energije, dodatnu zaštitu od poplava u Kosinjskom polju, poboljšanje sigurnosti vodoopskrbe južnog kraka vodoopskrbnog sustava hrvatskog primorja, poboljšanje cestovne i druge komunalne infrastrukture. Poboljšat će se i kvaliteta korištenja vodnog resursa u smislu potpore stabilnosti rada elektroenergetskog sustava, s povećanjem udjela energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji. Postojeća HE Senj i danas pruža usluge sekundarne regulacije snage i frekvencije elektroenergetskom sustavu, a dodatnim kapacitetom bi se povećala pouzdanost pružanja te usluge te bi se omogućio veći prihvat energije iz obnovljivih izvora pružanjem usluge energije uravnoteženja.

Danas, hidroenergetski sustav Lika-Gacka ima kapacitet od 238,5 MW s prosječnom godišnjom proizvodnjom od 1,15 TWh. Izgradnja objekata 2. faze predviđa dodatni kapacitet od 412 MW i dodatnu proizvodnju od 320 GWh godišnje, pri čemu je najveći dio vršna energija. Realizacijom projekta druge faze izgradnje HES Senj ostvaruje se ukupni instalirani kapacitet na slivu od 656 MW i prosječna godišnja proizvodnja 1,5 TWh. HES Senj koristi hidropotencijal rijeka Like i Gacke u dvjema hidroelektranama, HE Sklope (22,5 MW) i HE Senj (216 MW). Proizvedena energija u HES Senj u prosječnoj hidrološkoj godini predstavlja oko 20 posto proizvodnje električne energije iz HEP-ovih hidroelektrana, oko 10 posto proizvodnje iz ukupnog proizvodnog portfelja HEP-a, te podmiruje oko 5 posto ukupne potrošnje električne energije u Hrvatskoj.

U tijeku je izgradnja ceste Studenci – Sklope, prvog objekta u sklopu projekta HES Kosinj. U tijeku je ishodaenje preostalih građevinskih dozvola i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa. Završetak projekta planiran je 2028. godine.⁹

5.3. Obnovljivi izvori energije na području Grada Senja

Vjetroelektrana Vrataruša

Vjetroelektrana Vrataruša nalazi se 8 km sjeverozapadno od središta Senja, a izgrađena je 2009. godine te predstavlja prvu vjetroelektranu u Republici Hrvatskoj priključenu na prijenosnu mrežu na 110kV, a jedna je od najvećih hrvatskih vjetroelektrana s ukupno instaliranih 42 MW. Sastoji se od 14 vjetroagregata V90 pojedinačne nazivne snage 3 MW. Snaga od 42 MW

⁹ Izvor: <https://www.hep.hr/projekti/hidroenergetski-sustav-senj-2/247>

električne energije dovoljna je za potrošnju grada koji broji do 100 tisuća stanovnika, što je i više nego dovoljno za opskrbu cijele Ličko-senjske županije i njenih 53.000 stanovnika. Izgradnja vjetroparka predstavlja i najveću direktnu stranu investiciju na području Grada Senja posljednjih godina, s ukupnom visinom investicije od oko 60 milijuna eura. Investitor u vjetroelektranu je tvrtka Valalta d.o.o., u suradnji s njemačkim partnerima, a izgradnju vjetroparka je podržao i Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost s 1,7 milijuna kuna. Na pripremi i provedbi projekta radile su tvrtke Wallenborn Projektentwicklung iz Njemačke (projektiranje), Vestas Wind Systems A/S iz Danske (proizvodnja stupova i turbine) te francuska tvrtka Areva. Izvođači radova bili su rovinjska tvrtka Valalta s njemačkom tvrtkom Wallenborn Projektentwicklung GmbH & Co. Od tvrtki s područja Senja, stručnjaci tvrtke As inženjering d.o.o. su projektirali sve puteve na lokaciji vjetroparka te rekonstrukciju svih prilaznih cesta, kako bi omogućili prijevoz glomaznih dijelova stupova i lopatica do gradilišta. Izgradnja vjetroparka predstavlja ogromno postignuće u proizvodnji električne energije, ne samo za lokalnu zajednicu i Grad Senj već i za Republiku Hrvatsku u cijelosti.

Općenito gledajući, elektroenergetski sustav se može smatrati zadovoljavajućim, no problemi kontinuirano nastaju zbog konfiguracije terena, nepogodne klime i vremenskih uvjeta, a s obzirom na disperziranu električnu mrežu. Da bi se postigla bolja kvaliteta opskrbe kupaca potrebno je vršiti planska i kontinuirana ulaganja u obnavljanje sveukupne mreže, a na ključnim strateškim točkama provoditi kapitalne investicije. Konkretno, moguća su zagušenja u prijenosnoj mreži 110 kV na potezu HE Senj – Crikvenica uslijed zastarjelosti mrežnog transformatora u HE Senj te nemogućnosti regulacije tokova djelatne snage, ali i opterećenja nastalog priključenjem Vjetroparka Vrataruša na prijenosnu mrežu.

Zamjetan je enorman razvojni potencijal koji je potrebno uzeti u obzir prilikom ocjene stanja – bogat hidro i vjetro potencijal u segmentu proizvodnje električne energije, a sukladno tome i nužnu prilagodbu sustava prijenosa električne energije, pri čemu Senj zauzima geografski važnu poziciju u širem kontekstu. U Desetgodišnjem planu razvoja hrvatske prijenosne mreže Hrvatskog operatora prijenosnog sustava definirane su ključne potrebe u ovom segmentu. Nužna izgradnja prijenosne mreže određena je prvenstveno s aspekta postizanja zadovoljavajuće sigurnosti opskrbe kupaca električnom energijom, potrebu priključenja na mrežu svih nominiranih objekata od strane HEP – ODS te novih proizvodnih postrojenja koji su danas u visokom stupnju pripremnih aktivnosti. Naravno, izgradnja prijenosne mreže ovisi o brojnim faktorima, o realizaciji planova ostalih korisnika mreže, npr. proizvođača i kupaca, o integraciji obnovljivih izvora električne energije (prvenstveno vjetroelektrana) itd. Osim izgradnje novih objekata, određeni broj jedinica, uređaja i komponenti u prijenosnoj mreži premašit će svoj životni vijek pa će ih u narednom srednjoročnom periodu trebati popravljati ili zamjenjivati, čime će se očuvati njihova tehnička funkcionalnost.¹⁰

¹⁰ Strategija razvoja Grada Senja 2015.-2020.

URL: http://www.senj.hr/wp-content/uploads/2015/10/Grad_Senj_Strategija_razvoja_2015-2020.pdf

Vjetroelektrana Senj

Vjetroelektrana Senj kao projekt vjetroparka za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije u Hrvatskoj krenuo je u probni rad krajem 2021. godine.

Riječ je o najvećem vjetroparku u Hrvatskoj, a uključuje 39 vjetroagregata pojedinačne snage 4 MW na površini od 65 kilometara četvornih, od čega se 29 vjetroagregata nalazi na području Grada Senja, a 10 na području općine Brinje. Radovi na izgradnji vjetroparka počeli su 20. srpnja 2019. godine, a završeni su krajem 2021. godine. Ujedno je ovo i prva velika kineska investicija u Hrvatskoj vrijedna oko 230 milijuna eura. Investitor je kineska državna korporacija Norinco Group (North Industries Corporation) koja je u Kini rangirana među 500 najvećih kineskih državnih poduzeća. Da bi vjetropark bio izgrađen bilo je potrebno izgraditi 50 km prilaznih cesta kojima su transportirani veliki moduli koji su podizani do visine nosivih stupova od 100 m. Tijekom izgradnje i izvršavanja radova na Vjetroelektrani, lokalna zajednica u Senju i Brinju je imala je i direktnu korist angažirajući i zapošljavajući više od 40 lokalnih podizvođača i dobavljača, kao i više od 260 domaćih radnika.

Ukupna snaga vjetroparka je oko 156 MW, a godišnje će proizvoditi 530 mil. kWh električne energije. Očekuje se da će se operativno koristiti preko dvadeset godina, a nakon potrebnih servisa još toliko. Godišnjom proizvodnjom od 0,5 TWh predstavlja doprinos od 3,5 % ukupne proizvodnje električne energije u Hrvatskoj.

Projekt Vjetroelektrana Senj investicija je vrijedna preko 200 milijuna EUR, a vrijedna je i bitna, kako za Hrvatsku tako i za Ličko-senjsku županiju jer koristi senjsku buru kao potpuno obnovljivi izvor energije, doprinoseći klimatskoj neutralnosti, smanjenju uvoza električne energije i daljnjem nisko-ugljičnom razvoju. Republika Hrvatska usvojila je Strategiju energetskog razvoja do 2030., te Strategiju prilagodbe klimatskim promjenama do 2040., a ovim projektom se direktno doprinosi postizanju zadanih ciljeva navedenih strategija.

Vjetropark Senj još uvijek se nalazi u statusu probnog rada i ishodovanja uporabne dozvole.¹¹

Tablica 11 Razvojne potrebe i razvojna ograničenja – Elektroenergetika

RAZVOJNE POTREBE

RAZVOJNA OGRANIČENJA

¹¹ Izvor: Grad Senj

• osiguranje kontinuiranog pristupa električnoj energiji na svim područjima Grada Senja • izgradnja i obnova elektroenergetske mreže na cijelom području Grada Senja • povećanje mogućnosti za prihvata proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora • bolje iskorištavanje hidro, vjetro i solarnih potencijala u segmentu proizvodnje električne energije • integracija obnovljivih izvora električne energije • povećanje korištenja obnovljivih izvora energije i povećanje energetske učinkovitosti u javnom i privatnom sektoru • povećanje energetske učinkovitosti u kućanstvima	• loša elektroenergetska struktura jer se radi o prostorno udaljenim područjima koja zahtijevaju brojne elektroenergetske objekte • nepogodna konfiguracija terena, klima i vremenski uvjeti zbog čega dolazi do gubitaka energije i snage u sustavu • nedovoljna snaga struje zbog zagušenja u mreži i nemogućnosti regulacije tokova djelatne snage na pojedinim mjestima • nedovoljna koordinacija s nadležnim institucijama • visoke cijene projektno-tehničke dokumentacije (studije utjecaja na okoliš, lokacijske i građevinske dozvole, projekti za EU fondove) • ograničene kvote priključne snage iz obnovljivih izvora energije

Izvor: Strategija razvoja Grada Senja 2015.-2020.

5.4. Vodoopskrba

Pružanje usluga u javnoj odvodnji odnosi se na sakupljanje i pročišćavanje otpadne vode. Usluga javne odvodnje izvodi se u Gradu Senju i Turističkom naselju Stinica pokraj mjesta Jablanac.

Osnovni poslovi u sustavu javne odvodnje:

- skupljanje i pročišćavanje fekalne i oborinske vode
- kontrola rada i upravljanje sustavom javne odvodnje
- interventni zahvati pročišćavanja začepjenja na mreži javne odvodnje
- čišćenje i održavanje oborinskih rešetki i cjevovoda u sustavu javne odvodnje
- čišćenje i održavanje crpnih postaja
- pregled i kontrola podmorskih sigurnosnih ispusta
- izdavanje tehničkih uvjeta za izdavanje suglasnost za priključenje na sustav javne odvodnje
- suradnja sa inspekcijama na rješavanju problema u odvodnji
- sudjelovanje u planiranju i izgradnji mreže javne odvodnje
- manji građevinski, monterski, strojarski, bravarski i elektro radovi u sustavu javne odvodnje

U sustav javne odvodnje Grada Senja ubraja se glavni kolektor dužine 3000 m i dvije prepumpne postaje (CP Škver i CP Điga). Ukupna dužina mreže u sustavu javne odvodnje iznosi cca 12400 m. Na sustav Javne odvodnje grada Senja priključeno je oko 70 % stanovništva grada Senja. Kolektor započinje na sjevernom ulazu u gradu i završava na CP Điga koja se nalazi u luci, te dalje nastavlja tlačnim cjevovodom do glavnog uređaja za biološko pročišćavanje otpadnih voda grada Senja koji se nalazi na južnom ulazu u grad. Na CP Điga izvodi se mehaničko pročišćavanje tj. odvajanje krupnog otpada iz sakupljene otpadne vode te se nakon toga sakuplja u prihvatni bazen crpne postaje i prepumpava na uređaj za biološko pročišćavanje otpadnih voda.

Na uređaju za biološko pročišćavanje otpadnih voda prije tretmana biološkog pročišćavanja izdvaja se pijesak pomoću pjeskolova, te nakon mehaničkog pročišćavanja u otpadnu vodu se upuhuje kisik i miješa s aktivnim muljem koji je nastao prilikom biološkog pročišćavanja. Otpadna voda odvodi se kanalom do aeracijskih bazena gdje se odvija glavno pročišćavanje – biološko. Biološko pročišćavanje je proces održavanja na životu određenih bakterija koje se nalaze u otpadnoj vodi, tako da se upuhuje kisik u određenoj količini. Kao proizvod biološkog pročišćavanja nastaje tzv. aktivni mulj i čista bistra voda. Nakon biološkog pročišćavanja voda preljeva preko preljevni zavjesa u cjevovod kojim se odvodi u sekundarne taložnice gdje se odvija proces odvajanja aktivnog mulja i bistrice pročišćene vode.

Proces odvajanja zasniva se na taloženju aktivnog mulja koji se crpkama odvodi na početak procesa, dok se čista izbistrena voda preljeva i odvodi do prihvatnog bazena podmorskog ispusta i kao takva ispušta u more. Aktivni mulj se isto tako kontrolira mjereći njegov volumen u aeracijskim bazenima, ako se mjerenjem utvrdi da ima viška mulja, počinje proces odvajanja, preddehidracija i dehidracije aktivnog mulja. Pred dehidracija aktivnog mulja je proces strojno učvršćivanja aktivnog mulja na 5% suhe tvari i spremanje u spremnik za mulj. Nakon sakupljene određene količine mulja u spremniku započinje proces dehidracije na 25% suhe tvari, te se nakon proizvodnje osušeni mulj odvaja u kontejner i odvozi na privremeno odlagalište mulja. Da bi postupkom preddehidracije i dehidracije mulja dobili određen postotak suhe tvari koristimo smjesu za zgrušnjavanje, koja se istodobno dodaje prilikom dehidracije i preddehidracije aktivnog mulja. U sklopu biološkog uređaja nalazi se i interni laboratorij gdje se vrše određena mjerenja (kemijska i biološka potrošnja kisika, volumen mulja u aeracijskim bazenima, nitrati, ukupni dušik itd.) koja su od iznimne važnosti za nesmetani pravilan rad biološkog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda grada Senja. Rad uređaja za biološko pročišćavanje je automatiziran, tj. uređaji koji su u sustavu uređaja za pročišćavanja otpadnih voda, međusobno su povezani preko kontrolno-upravljačkog displeja sa određenim upravljačkim programom. U slučaju prestanka rada nekog dijela sustava, izvedena je i tzv. telefonska dojava koja upozorava unaprijed unesene mobilne telefone na smetnje u radu.

Tablica 12 Razvojne potrebe i razvojna ograničenja – Vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> • daljnja rekonstrukcija i proširenje vodoopskrbne mreže u manjim lokalitetima • rješavanje vodoopskrbe sustava Senjska Draga • smanjenje gubitaka u distribuciji • izgradnja dodatne i održavanje postojeće vodoopskrbne infrastrukture • izgradnja vodospreme većeg kapaciteta (cca. 2000 m³) za područje Grada Senja • izgradnja sustava odvodnje otpadnih i oborinskih voda i pripadnih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda na područjima gdje još nisu izgrađeni (prioritetno područje je naselje Sv. Juraj) • izrada projektno-tehničke dokumentacije za sustave odvodnje • povećanje broja priključaka na sustav javne odvodnje • izgradnja i nadogradnja kanalizacijske mreže • unapređenje sustava za pročišćavanje otpadnih voda 	<ul style="list-style-type: none"> • nedovoljna izgrađenost sustava zaštite od poplava • dolazi do gubitaka vode unutar vodoopskrbnog sustava • velika prostorna disperziranost stanovništva koji zahtjeva veliku dužinu cjevovoda i sustava odvodnje • nedovoljna premreženost vodoopskrbe na području grada

Izvor: Strategija razvoja Grada Senja 2015.-2020.

5.5 Promet

Osnovni komunikacijski prometni pravci na području Grada određeni su geografski determiniranim faktorima – morskom obalom i masivom Velebita u njenom zaleđu. Takva konfiguracija terena uvjetovala je i pravac osnovnih prometnih tokova od kojih je glavna državna prometnica D8, popularno nazvana Jadranska magistrala, a koja se pruža paralelno s obalom i povezuje sjeverni i južni Jadran. Ova cesta prolazi samim središtem grada Senja te se na njoj nalazi i autobusni kolodvor.

Osim ovog, uzdužnog prometnog pravca, područjem grada prolazi i poprečni prometni pravac kojim je Senj povezan s Likom, svojim prirodnim gravitacijskim područjem. Smjer i položaj ovog pravca također je geografski determiniran konfiguracijom terena zbog prirodne prepreke velebitskog masiva preko kojeg prolazi na planinskom cestovnom prijevoju Vratnik (700 m nad morem). Ovaj prometni pravac valoriziran je još od 18. stoljeća kada je njime sagrađena povijesna cesta Jozefina koja je Senj, odnosno sjeverno primorje, povezivala s unutrašnjošću

Hrvatske te je prolazila upravo prijevojem Vratnik. Prema kategorizaciji prometnica NN 79/1999., a temeljem članka br. 100/96 i 76/98, na prostoru Grada Senja postoje ove javne ceste:

Državne ceste:

- D 8 - Rijeka – Senj – Zadar (Jadranska magistrala)
- D 23 - Duga Resa (D3) – Josipdol – Žuta Lokva – Senj (D8)
- D 405 - D8 – Jablanac (trajektna luka)
- D 406 - D 8 – Prizna (trajektna luka)

Županijske ceste:

- Ž 5110 - Klenovica (D8) – Krivi put – Prokike (D23)
- Ž 5126 - Sv Juraj (D8) – Krasno Polje – Vel. Plana – Smiljan – Gospic (D 25)
- Ž 5140 - Krasno Polje (Ž 5126) – Švica – Otočac (D 50)
- Ž 5182 - Jablanac – Bileni – Štirovača (Ž 5126)

Lokalne ceste:

- L 59001 - Podbilo (Ž 5110) – Senj (D8)
- L 59002 - L 59001 – D 23
- L 59003 - Krivi put (Ž 5110) – Vodotec – Brinje (D 23)
- L 59004 - Krivi put (Ž 5110) – Grabova Lokva
- L 59008 - Senj: Vrataruša – L 59001
- L 59009 - D 23 – Stolac
- L 59010 - Biljevine – Ž 5126
- L 59011 - D 23 – Vratnik – D 23
- L 59012 - D 23 – Melnice – L 59013
- L 59013 - D 23 – Vrzići – Hrvatsko Polje (Ž 5127)
- L 59014 - L 59013 – Crni Kal
- L 59028 - Lukovo – D 8
- L 59029 - Anici – Krasno polje (Ž 5126)
- L 59047 - D 405 - Stinica
- L 59048 - Zavratnica – D 8

Lokalne ceste manje su prometne važnosti te se njima odvija sporadičan promet. Veliki broj lokalnih cesta nije asfaltiran te je njihovo stanje ispod standarda, pogotovo u planinskim predjelima, a nedostaju i funkcionalne veze između pojedinih naselja uz obalu koja su priključena na državnu cestu D 8. Održavanje je racionalizirano zbog malog prometa na ovim cestama. Osim prethodno navedenih kategoriziranih prometnica postoji i niz nerazvrstanih6 cesta, čija ukupna duljina prema podacima kojima raspolaže Grad iznosi 198 km, odnosno 300,91 m/km2 gradskog područja. Međutim ne postoji jedinstvena analitička evidencija ovih cesta (registar) na lokalnoj razini kojom bi se pratilo stanje i održavanje ovih cesta. Kod

nerazvrstanih cesta veliki problem čine i neriješeni imovinsko pravni odnosi te razlike stanja unesenog u katastarski plan u odnosu na stvarno stanje na terenu.

Tablica 13 Prikaz stanja nerazvrstanih cesta grada Senja

Nerazvrstane ceste grada Senja	
Površina u km²	658
Broj stanovnika	7.182
Ukupna duljina nerazvrstanih cesta u m	198.000
Ukupna duljina nerazvrstanih cesta u m/km²	300,91
Duljina nerazvrstanih cesta u m/stanovniku	28
Ostvareni rashodi za održavanje nerazvrstanih cesta u 2014. (u kn)	446.000

Izvor: Strategija razvoja grada Senja 2015.-2020.

Zbog turističkog karaktera mjesta potrebe za osiguranjem prostora za promet u mirovanju imaju sezonalni karakter te se u vrhuncu sezone mogu okarakterizirati nedostatnima, s obzirom na potrebe brojnih turista. Trenutačno, moguće je izdvojiti nekoliko relevantnih parkirališnih lokacija na području Grada Senja. U samom naselju Senj to se prvenstveno odnosi na uređeno parkiralište kojim upravlja Gradsko komunalno društvo Senj d.o.o., a nalazi se u neposrednom centru grada, na obali. Parkiralište ima 5.200 m², otvoreno je tijekom cijele godine, dok se naplata vrši u ljetnom periodu. Drugo gradsko parkiralište se nalazi na trgu Cilnica, u samom središtu grada i na najvećem gradskom trgu. Cilnica je jedno od najljepših baroknih trgova sjevernog primorja, ukupne površine 1300 m², na kojoj se u samom središtu nalazi fontana klasicističkog stila, obnovljena 1845. godine. S obzirom na činjenicu da središnji gradski trg služi u funkciji parkinga, razvidan je nedostatak prostora za adekvatnu organizaciju prometa u mirovanju. Također, Grad Senj je trenutačno u pripremi razvojnog projekta uređenja cjelokupnog središta grada, što podrazumijeva i uređenje trga Cilnica, prilikom čega će se parkiralište izmjestiti, a trgu vratiti njegova centralna, društvena, namjena.

U svrhu optimizacije ukupnog prometnog sustava u naselju Senj, izrađena i je i studija prometnog rješenja čiji su zaključci trenutačno u postupku analize od strane gradskih institucija. Opći nedostatak parkirališnih mjesta nadomješta se zahvaljujući dostupnom prostoru trgovačkih centara, s obzirom na činjenicu da se u krugu Konzuma i Plodina nalaze 3 parkirališta ukupne površine preko 4.750 m², od čega se dva naplaćuju u ljetnoj sezoni. Također, nalaze se u neposrednoj blizini same gradske jezgre i lokacijski odgovaraju svrsi. Osim u naselju Senj, u Svetom Jurju postoji parkiralište ukupne površine 2370 m², gdje se također evidentira rapidan nedostatak parkirališnih mjesta u ljetnoj sezoni. U mjestu Stinica nalazi se parkiralište namijenjeno lokalnom stanovništvu, turistima te tranzitnim putnicima, s obzirom na to da se nalazi u neposrednoj blizini trajektne luke.

U nadležnosti Grada Senja kao jedinice lokalne samouprave nalaze se nerazvrstane ceste čija ukupna površina iznosi 658 km². U okviru programa izgradnje komunalne infrastrukture, Mjera 2 Uređenje naselja i stanovanje u svrhu poboljšanja stanja postojeće infrastrukture u projekciji proračuna za 2024./2025. uvršten je kapitalni projekt rekonstrukcije nerazvrstane ceste Vratnik – Stolac - Krasno, čija je izgradnja investicija HEP-a za potrebe HE Senj, kao i kapitalni projekt izrade tehničke dokumentacije za nerazvrstane ceste Donja Klada i Starigrad. Nerazvrstana cesta Starigrad planira se rekonstruirati u dužini od 3959 m, a procjena troškova građenja iznosi 796.336,85 EUR. Za projekt rekonstrukcije nerazvrstane ceste Starigrad podnesen je zahtjev za ishodište građevinske dozvole, a očekivana realizacija projekta je u 2024. godini.

Važnost rekonstrukcije i obnove tih cesta je od značaja za svakodnevni život i prometnu povezanost, ali i za ukupnu cestovnu i komunalnu infrastrukturu, poticanje gospodarske aktivnosti, ribarstva i turizma na tim prometnim pravcima.

5.5.1. Javni i organizirani prijevoz

Putnički se promet odvija putem prethodno spomenutog autobusnog kolodvora smještenog u gradskom središtu uz državnu cestu D-8.

Za obavljanje komunalne djelatnosti prijevoza putnika u javnom prometu na području Grada Senja dodjeljuje se koncesija kojom se stječe pravo obavljanja komunalne djelatnosti - obavljanje prijevoza putnika u javnom prometu na linijama na području Grada Senja, što podrazumijeva prijevoz putnika autobusima, i to na 5 linija:

- Senj – Sveti Juraj – Senj
- Senj – Jablanac – Senj
- Senj – Krasno – Senj

- Senj – Crni Kal – Senj
- Senj – Veljun Primorski – Senj

Također, putem redovnih, komercijalnih, autobusnih linija Senj je dobro prometno povezan sa velikim brojem mjesta uzduž obale, gotovo svim linijama koje povezuju sjever i jug Jadrana (npr. Rijeku i Dalmaciju). Također, putem dvije direktne i cjelogodišnje autobusne linije dnevno, Senj je prometno povezan i sa Zagrebom, dok se broj linija povećava u ljetnoj sezoni sukladno rastu potražnje. Iste, komercijalne linije često koriste i stanovnici na gradskom području.

5.5.2. Pomorski promet

Osim navedenih cestovnih prometnih pravaca, za prometnu dostupnost i povezanost bitni su i pomorski plovni putevi. Kako se grad nalazi na obali Velebitskog kanala, tradicionalno važnoj i prometnoj za pomorske plovne puteve, položaj je pogodan za razvoj pomorskog prometa te je kao takav i valoriziran priobalnim linijama s otocima Pagom i Rabom.

Pomorski promet grada Senja od značaja je za šire lokalno područje i očituje se u plovnim vezama s navedenim otocima kvarnerskog akvatorija, odnosno plovnim putevima Stinica-Rab i Prizna-Žigljen (Pag). Prometni značaj Senja doprinosi i razvoju ovih otoka s obzirom na to da posjetioci otoka koji dolaze autocestom Zagreb – Split upravo područje Senja koriste kao tranzitnu točku pri transferu na otoke. Plovni put Senj-Baška (Krk) trenutačno nije aktivan, a u tijeku je izrada studije opravdanosti za njegovo ponovno pokretanje.

Na području na području koje obuhvaća Lučka uprava Senj postoji 9 luka otvorenih za javni promet.

- Trajektne luke županijskog značaja: Senj (trenutačno nije u funkciji), Stinica i Prizna u kojima se ostvari promet od cca 2 milijuna putnika godišnje, što je preko 15% ukupnog trajektnog prometa u RH
- Luke lokalnog značaja: Sv. Juraj, Jablanac, Donja Klada, Starigrad, Lukovo, Krivača

Generalno, infrastruktura je zadovoljavajuća samo u lukama Prizna i Stinica (koje su posljednjih godina rekonstruirane, izgrađene i uređene), s obzirom na to da su to aktivna trajektna pristaništa, dok je u drugim lukama, posebice lokalnog značaja, infrastruktura izrazito loša. Promatrajući širu sliku, razvojna ograničenja se odnose i na lošu infrastrukturu na području Grada – uske ceste, slabu mogućnost za priključenje električne energije jačeg kapaciteta, ali i na nepovoljne vremenske uvjete, posebice u zimskom periodu. Od ključnih razvojnih koraka, za luku Senj je potrebno izraditi master plan razvoja luke, proširiti luku za komunalne vezove te izgraditi novu operativnu obalu za prihvat linijskih brodova i brodova na

kružnim putovanjima. U slučaju luke Stinica, potrebno je izgraditi treću rampu za prihvat RO-RO brodova te putnički terminal za prihvat putnika i vozila.

Jedan od ključnih problema lučkog prometa na području Grada Senja je nedostatak vezova u svakoj luci. Zbog toga, nužno je kreirati uvjete za izgradnju novih luka, odnosno luka nautičkog turizma kako bi se adresirao navedeni problem. Prostornim planom Grada Senja je predviđena izgradnja 5 luka nautičkog turizma, u Senju, Lukovu, Starigradu, Svetom Jurju te u Stinici u uvali Krivača. Trenutačno, u pripremljenoj fazi je izrada projektne dokumentacije za luku nautičkog turizma u Svetom Jurju, koja se gradi u privatnom kapacitetu. Nadzor plovidbe na području grada u ingerenciji je Lučke kapetanije koja kontrolira plovidbu u unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnom moru. Kapetanija u svojoj nadležnosti ima četiri ispostave: Karlobag, Jablanac, Sv. Juraj i Novalja koje nadziru 18 luka otvorenih za javni promet.

U veljači 2023. godine u Lučkoj upravi Senj je potpisan Ugovor za izradu tehničke dokumentacije s idejnim i glavnim projektom za ishodovanje građevinske dozvole radi proširenja luke Senj. Vrijednost potpisanog ugovora za izradu tehničke dokumentacije proširenja luke Senj iznosi 130.000,00 EUR. Za sredstva potrebna za proširenje luke Senj aplicirat će se na EU fondove, a projekt bi obuhvaćao povećanje sigurnosti luke na način da se jedan postojeći lukobran produljuje za 30 metara, i ujedno izgradi i novi lukobran u duljini od 100 metara. Osim toga projekt bi uključivao i izgradnju nove infrastrukture vezane za električnu energiju, vodu, kao i benzinska pumpa za plovila te uređaji za prihvat balastnih voda iz brodova, te izgradnju nove trafostanice koja će služiti za napajanje pogona novih trajekata i putničkih brodova na električni pogon.

6. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

6.1. Odgoj i obrazovanje

Predškolski program na području Grada Senja obuhvaća programe odgoja, naobrazbe, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi koji se ostvaruje u dječjem vrtiću Travica. Dječji vrtić u Senju djeluje od 1975. godine kada je egzistirao u sklopu Osnovne škole, dok naziv Travica dobiva 1997. godine kada se odvojio od škole i postao ustanova pri Gradu Senju. Vrtić je smješten u dijelu grada koji se zove Travica te zbog toga i nosi naziv Dječji vrtić Travica. U svom radu vrtić teži stvoriti primjerene uvjete za rast i razvoj svakog djeteta, usklađen s individualnim sklonostima, sposobnostima i potrebama. Cilj vrtića je očuvanje tjelesnog i mentalnog zdravlja djeteta, poticanje cjelovitog razvoja svih njegovih funkcija, sposobnosti i mogućnosti u skladu sa suvremenim znanstvenim spoznajama, zakonitostima dječjeg razvoja i njegovim stvarnim mogućnostima. Vrtić aktivno surađuje sa Zavodom za javno zdravstvo LSŽ Gospić koji vrši nadzor nad prehranom i čistoćom objekta, a od 2011. godine pruža stručnu pomoć u uvođenju HACCP-sustava.

Radi podizanja standarda brige o djece u najmlađoj dobi Grad Senj ulaže znatna sredstva u sufinanciranje predškolskog odgoja i naobrazbe. Tako je u 2021. godini dovršena adaptacija Dječjeg vrtića Travica u iznosu 2.282.281,56 kuna, s tim da je projekt sufinanciran od strane Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku u sklopu Programa podrške poboljšanju materijalnih uvjeta u predškolskim ustanovama/dječjim vrtićima. Sufinanciranjem iz Programa ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020, u iznosu od 90%, Grad Senj je u 2021. dovršio radovi na dogradnji dječjeg vrtića Travica u iznosu od 7.476.981,25 kn. Za rad Dječjeg vrtića, nabavu opreme i subvencioniranje cijene vrtićkih usluga korisnika Grad Senj je u Proračunu za 2022. osigurao iznos od 3.779.400,00 kuna što je bilo povećanje za skoro 40 % s obzirom na prethodnu godinu.

Grad Senj u okviru socijalnog programa u 2023. godini osigurava dodatnih 3.980,00 EUR za pomoć roditeljima vrtićke djece, koji se nalaze u teškoj imovinskoj situaciji .

U proračunu za 2023. godinu, te projekcijama za 2024. i 2025. godinu Grad Senj za unaprjeđenje područja odgoja, obrazovanja i brige o djeci provodi kapitalne projekte :

- **Uređenje zelene površine uz Dječji vrtić Travica** čija se provedba očekuje tijekom 2024. godine. Projekt će omogućiti kvalitetno odvijanje odgojno obrazovnih aktivnosti na otvorenom u provođenju igre i tjelovježbe u ugodnom vanjskom okolnom prostoru vrtića i pridonositi što boljem i kvalitetnijem boravku djece u prostoru vrtića.

- **Adaptacija Dječjeg vrtića Sveti Juraj** u kojemu se planira proširenje kapaciteta odnosno uređenje i adaptacija postojećeg prostora područne škole koji nije iskorišten, kako bi se rekonstruiranjem i opremanjem dijela postojeće građevine omogućila dostupnost programa

ranog odgojno-obrazovnog procesa većem broju djece u dobi od 3-7 godina, za ukupno 20 novih mjesta, čija se realizacija očekuje tijekom 2024. godine.

Time bi se u mjestu sv. Juraj otvorio područni vrtić koji bi bio pod nadležnošću matičnog Dječjeg Vrtića Travica, a usluga vrtića i predškole omogućila bi se djeci u Sv. Jurju.

-Adaptacija i uređenje, te opremanje prostora Dječjeg Vrtića Travica kojom bi se proširili kapaciteti za 20 novih mjesta, odnosno kako bi se osigurao novi dnevni boravak za vrtićku djecu. Ovime se direktno pridonosi povećavanju obuhvata djece koja sudjeluju u ranom predškolskom odgoju i obrazovanju, a provođenje projekta je u tijeku (započelo je u veljači 2023.g., a traje do lipnja 2026.). Vrijednost projekta oko 95.560,42 EUR, a projekt je prijavljen na Poziv na dodjelu bespovratnih sredstava Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova, prvi Poziv, Nacionalnog plana oporavka i otpornosti.

- Uređenje područnog vrtića u Krasnu rekonstruiranjem i opremanjem dijela postojeće građevine (Područna škola Krasno koja je djelomično iskorištena), a kojim bi se postigla dostupnost programa ranog odgojno-obrazovnog procesa djece u dobi od 3-7 godina, za ukupno 20 novih mjesta. Time bi se usluga vrtića i predškole omogućila djeci na području Krasnog, koji zbog svoje dislociranosti od Dječjeg vrtića Travica nemaju mogućnost ostvariti korištenje ranog odgojno-obrazovnog programa. Vrijednost projekta od cca 115.000,00 EUR, a projekt je prijavljen na Poziv na dodjelu bespovratnih sredstava Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova, prvi Poziv, Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. Provedba projekta je započela u veljači 2022. godine, a trajat će do lipnja 2026.godine.

U suradnji s Osnovnom školom Silvija Strahimira Kranjčevića Senj od 2013. godine kontinuirano se provodi program produženog boravaka, za što su osiguravaju sredstva u Proračunu Grada Senja za jednog zaposlenog djelatnika. Od 2021. godine u produženom boravku zaposlena su dva djelatnika tako da su udvostručena i sredstva koje za isto osigurava Grad Senj, a radi se o iznosu od cca 27.000,00 EUR koji se osiguravaju u Proračunu Grada Senja. Od školske godine 2018./2019. Grad Senj je uspostavio 2 nove autobusne linije kojima se učenicima koja stanuju u naseljima izvan grada osigurava mogućnost redovitog pohađanja nastave u srednjoj školi Pavla Rittera Vitezovića u Senju.

Trenutno Grad Senj stipendira ukupno 16 učenika i 18 studenata. Iznos učeničke stipendije je 100,00 EUR mjesečno, a studentske 150,00 EUR, za što je u Proračunu Grada Senja osiguran iznos od 50.500,00 EUR. Do 31.12.2022. godine učenička stipendija je iznosila 86,27 EUR mjesečno, a studentska 132,72 EUR. Također se nagrađuju tri najbolja učenika završnog razreda srednje škole i jedan učenik generacije u osnovnoj školi iznosima od 265 EUR.

Tablica 14 Dodijeljene stipendije i nagrade učenicima i studentima

Stipendije šk.god 2023./2024.	Iznos (EUR)	Broj stipendija	Učestalost isplate
Učenici	100,00	16	mjesečno
Studenti	150,00	18	mjesečno
Nagrada za najbolja postignuća u 2023./2024.			
Učenici – srednja škola	265,00	3	jednokratno
Učenici - osnovna škola	265,00	1	jednokratno

Izvor: Grad Senj

Od školske godine 2019./2020. u svojem Proračunu Grad Senj osigurava sredstva za nabavu dodatnog obrazovnog materijala za sve učenike Osnovne škole Silvija Strahimira Kranjčevića Senj. Od školske godine 2022./2023. u svojem Proračunu Grad Senj osigurao je dodatna sredstva za nabavu dodatnog obrazovnog materijala za učenike 1. razreda srednje škole Pavla Rittera Vitezovića u Senju, u iznosu od 9.000,00 EUR koja će se sukcesivno povećavati uključenjem novih generacija učenika, pa do dovršetka njihovog srednjoškolskog obrazovanja.

Grad Senj pozdravlja napore i mjere Vlade Republike Hrvatske usmjerene na konkretne programe i podizanje općeg standarda te vjerujemo da će vrijeme koje dolazi pokazati pozitivne trendove za cijelu Hrvatsku, a što će se odraziti i na poboljšanje ukupne situacije i kvalitetu života u Gradu Senju.

Tablica 15 Pregled skupina broja djece dječjeg vrtića Travica

SKUPINA	BROJ DJECE
Redoviti 10-satni jaslički program	

LOPTICE, sk.1 skupina djece od 1.- 3. godine života	15
BUBAMARE, sk.2 skupina djece od 1.-3. godine života	15
Redoviti 10-satni vrtićki program	
ZVJEZDICE, sk.3 djeca u dobi od (3-7g)	20
PČELICE, mj.sk. 4 djeca u dobi od (3-7 g)	20
LEPTIRIĆI mj.sk.5 djeca u dobi od (3-7 g)	20
ŠKOLJKICE, mj.sk.6 djeca u dobi od (3-7 g)	20
RIBICE mj.sk.7 Djeca u dobi od (3-7 g)	20
JEŽIĆI mj.sk.8 djeca u dobi od (3-7g)	20

Izvor: Godisnji-plan-DV-Travica-2021.-2022. (<http://www.vrtic-travica.hr/wp-content/uploads/2021/10/Godisnji-plan-DV-Travica-2022-2023.pdf>)

Dječji vrtić Travica ima 150 polaznika, od toga 120 djece u redovnom cjelodnevnom 10-satnom vrtićkom programu, 30 djece u redovnom cjelodnevnom 10-satnom jasličkom programu, 5 djece u kraćem programu predškole – Senj, 3 djece u kraćem programu predškole – Sveti Juraj.

Ukupni broj učenika u OŠ S. S. Kranjčević Senj u školskoj godini 2023./2024. iznosi 341. U matičnoj školi u Senju ima 289 učenika, dok u područnim školama - područna škola Sveti Juraj broji 25 učenika, područna škola Krasno broji 23 učenika, a područna škola Vratnik broji 4 učenika.

Tablica 16: Broj učenika u osnovnoj školi

Broj učenika OŠ S.S.Kranjčević Senj	341
Matična škola Senj	289
Područna škola Sveti Juraj	25

Područna škola Krasno	23
Područna škola Vratnik	4

Izvor: OŠ S.S.Kranjčevića Senj

Na području Grada Senja u segmentu osnovnog obrazovanja djeluje samo jedna škola, Osnovna škola Silvije Strahimir Kranjčević. Zbog velikog broja mjesta i naselja te teritorijalne disperziranosti, osim matične škole u Senju, nastava je organizirana i u tri područne škole u Svetom Jurju, Krasnu te u Vratniku. U sklopu škole djeluje i osnovna glazbena škola Vjenceslava Novaka Senj.

Što se tiče infrastrukturnih uvjeta, OŠ S.S. Kranjčević posjeduje 21 učionicu, 6 kabineta, knjižnicu, dvoranu za priredbe, zbornicu te 6 uredskih prostorija ukupne površine 1265m². U kontekstu vanjskog okoliša, škola posjeduje 965 m² koji se odnose na zelene površine i sportsko igralište.

Sustavom odgoja i srednjeg obrazovanja u Gradu Senju i u školskoj godini 2022./2023. obuhvaćeno je sveukupno 104 učenika. Institucija koju učenici pohađaju je Srednja škola Pavla Rittera Vitezovića, čiji osnutak datira iz 1725. godine, kada je osnovana kao gimnazija. Povijesni razvoj škole išao je ukorak s promjenama obrazovnih politika u pojedinom povijesnom razdoblju, a škola 1990. godine mijenja naziv u Srednja škola Pavla Rittera Vitezovića pod kojim djeluje i danas.

Učenici se obrazuju u sljedećim programima/zanimanjima:

- gimnazija (**opća gimnazija**)
- elektrotehnika i računalstvo (**elektrotehničar i tehničar za računalstvo**)
- turizam i ugostiteljstvo (**turističko-hotelijski komercijalist**).

Opću gimnaziju pohađa 34 učenika, zanimanje elektrotehničar i tehničar za računalstvo 37 učenika i zanimanje turističko-hotelijski komercijalist 33 učenika.

Tablica 17: Broj učenika u srednjim školama

Broj učenika SŠ P.R. Vitezovića Senj	104
Opća gimnazija	34

Elektrotehnika i računalstvo	37
Turizam i ugostiteljstvo	33

Izvor: Srednja škola P.R. Vitezovića Senj

Opću gimnaziju pohađa 51 učenik, zanimanje elektrotehničar 31 učenik, zanimanje tehničar za računalstvo 21 učenik i zanimanje turističko-hotelijerski komercijalist 27 učenika.

Promatrajući statističke podatke može se primijetiti kako se Srednjoj školi Pavla Rittera Vitezovića u 2021./2022. smanjio broj upisanih učenika za 30% u odnosu na broj upisanih u 2014./2015. godini, a u 2023./2024. upisano je 20% manje učenika u odnosu na 2021./2022. što potvrđuje trend kontinuiranog opadanja broja učenika.

Teorijska i praktična nastava svih programa izvodi se u glavnoj zgradi, a nastava tjelesnog odgoja u školskoj dvorani.

Nastava se u glavnoj zgradi odvija u 16 prostorija: 6 specijaliziranih učionica – za hrvatski jezik, strani jezik, matematiku, zemljopis i povijest, likovnu umjetnost; 6 kabineta – za elektrotehniku, tehničare za računalstvo, informatiku, biologiju-kemiju, fiziku, ugostiteljstvo i kuharstvo; 2 radionice – za elektrotehniku i ručnu obradu; 2 učionice teorijske nastave.

Za potrebe nastave trenutno se koristi 70 računala, uz mogućnost korištenja interneta u svim učionice te školskoj knjižnici (žičana i bežična mreža).

U sklopu škole nalazi se školska knjižnica i čitaonica, koja zajedno sa spomeničkom knjižnicom posjeduje zbirku od oko 15000 svezaka. Školske godine 2008./2009. obilježena je 200. obljetnica rada knjižnice. Tom prigodom organizirana je svečanost i znanstveni skup posvećen toj visokoj obljetnici.¹²

Tablica 18 Obrazovna područja – programi i trajanje obrazovanja po programima

GIMNAZIJA	
Opća gimnazija	4 godine

¹² Srednja škola Pavla Rittera Vitezovića u Senju URL: <http://ss-prvitezovica-senj.skole.hr/>

ELEKTROTEHNIKA I RAČUNALSTVO	
Elektrotehničar	4 godine
Tehničar za računalstvo	4 godine
TURIZAM I UGOSTITELJSTVO	
Turističko-hotelijerski komercijalist	4 godine

Izvor: Strategija razvoja Grada Senja 2015.-2020.

Ulogu Grad Senja u obrazovanju potrebno je promatrati višerazinski s obzirom na to da su djelatnosti jedinica lokalne uprave i samouprave značajno ograničene te da je uloga središnje države dominantna u oblikovanju javnih politika u obrazovanju. Mogućnost oblikovanja odluka na lokalnoj razini, a potom utjecanja na njihovo donošenje na nacionalnoj je izrazito kompleksna i često dugotrajna. Tome je potrebno pridodati i činjenicu da su osnivači srednjih škola županije, dok su djelatnosti vrtića i osnovnog obrazovanja u domeni gradova. Bez obzira na opisanu kompleksnost, uloga gradova u obrazovnim politikama značajna je, posebice u funkciji korektora nedostataka nacionalnog sustava. Pri tom se posebice ističe kontekst osiguranja minimalnih potrebnih uvjeta i infrastrukture, poticanje izvaninstitucionalnog obrazovanja, suradnje različitih aktera (npr. s gospodarskim ili sektorom civilnog društva), pružane administrativne podrške u kontekstu donatorskih projekata (npr. projekti sufinancirani EU ili nacionalnim sredstvima), kao i specifični segmenti u kojima Grad Senj može kontribuirati - osiguranje optimalnih uvjeta za učenike s poteškoćama ili s posebnim potrebama. Osim navedenog, konkretan doprinos koji Grad Senj ostvaruje je stipendiranje studenata i učenika. Generalno, stipendije su oblik financijske pomoći koji se dodjeljuje pojedincima za potrebe njihova obrazovanja, profesionalnog usavršavanja ili istraživanja. Stipendije mogu biti potpune ili djelomične, pri čemu potpune stipendije pokrivaju troškove školarine, smještaja, hrane, osobnih troškova i dodatnih studijskih materijala, dok djelomične stipendije pokrivaju jedan ili više navedenih troškova, ali ne sve. Sukladno proračunskim mogućnostima, ali i općoj praksi, je dodjeljivanje djelomičnih stipendija, odnosno studentskih pomoći.¹³

¹³ Strategija razvoja Grada Senja 2015.-2020.

URL: http://www.senj.hr/wp-content/uploads/2015/10/Grad_Senj_Strategija_razvoja_2015-2020.pdf

Tablica 19 Razvojne potrebe i razvojna ograničenja – Obrazovanje

RAZVOJNE POTREBE	RAZVOJNA OGRANIČENJA
<ul style="list-style-type: none"> • opremanje i modernizacija školskih kabineta i učionica (npr. informatičke učionice, kabineti za fiziku i sl.) • uvođenje IKT infrastrukture u obrazovne ustanove te njihova umreženost • zadovoljavanje svih uvjeta za uključivanje u projekt e-škole • izgradnja nove te obnova postojeće infrastrukture, uz povećanje energetske učinkovitosti škola i vrtića (nove fasade, stolarija itd.) • povećanje kapaciteta za pripremu i provedbu infrastrukturnih i ostalih projekata u segmentu obrazovanja • povećanje kvalitete i raznovrsnosti programa cjeloživotnog obrazovanja te promocija istih 	<ul style="list-style-type: none"> • trend opadanja broja djece uključene u predškolski i školske obrazovne programe • razvidan je nedostatak višenamjenskih prostora, odnosno dvorana za tjelesno vježbanje, za organizaciju i održavanje raznih priredbi te slična obrazovna i kulturna događanja • cjelokupna je infrastruktura u vrtićima dobrim dijelom dotrajala • visoki fiksni i materijali troškovi za osnovne škole i roditelje zbog velike teritorijalne udaljenosti škole i mjesta stanovanje te između pojedinih škola • nedovoljan broj učenika i škola za popunjavanje satnice te nedovoljan kapacitet stručnih kadrova u školama zbog čega učitelji trebaju održavati nastavu u više prostorno vrlo udaljenih škola • niti jedna škola u potpunosti ne zadovoljava suvremene tehničke i infrastrukturne zahtjeve • nedostupnost velikog broja srednjoškolskih programa u Senju i zatvaranje postojećih programa zbog manjka interesa • nedostatni prostorni kapaciteti

Izvor: Strategija razvoja Grada Senja 2015.-2020.

6.2. Zdravstvena zaštita

Na području Grada Senja nekoliko je institucija koje djeluju u sustavu zdravstva, prvenstveno Dom zdravlja Senj, potom privatna ljekarnička jedinica Ljekarna Tomljanović te privatna stomatološka ordinacija Dental Žarkov. Dom zdravlja Senj je zdravstvena ustanova za pružanje zdravstvene zaštite stanovništva u sklopu zdravstvene djelatnosti na primarnoj razini, a u skladu s mrežom javne zdravstvene službe organizirane su i radne jedinice za obavljanje pojedinih specijalističkih djelatnosti te stacionar za dijagnostiku i liječenje. Ustanova osigurava ostvarenje načela sveobuhvatnosti, cjelovitog pristupa primarne zdravstvene zaštite, dostupnost i kontinuiranost pružanja zdravstvene zaštite te organizira i skrb o sustavnom

unapređenju zdravlja i prevencije bolesti na svom području. Dom zdravlja obavlja zdravstvenu djelatnost sukladno Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, a osim u Senju, djelatnost obavlja i u tri područne ambulante: u Svetom Jurju, Krasnu i Jablancu. Osnivač Doma zdravlja je Ličko-senjska županija, a upisan je u registar Trgovačkog suda u Rijeci.

Dom zdravlja Senj temeljem zaključenih Ugovora o provođenju zdravstvene zaštite s HZZO-om obavlja djelatnosti primarne zdravstvene zaštite provodi se u odjelima -opće/obiteljske medicine, dentalne medicine, zdravstvene zaštite žena, patronažne zdravstvene zaštite, fizikalne medicine i rehabilitacije, sanitetskog prijevoza (do 31. prosinca 2023. koji prelazi u Zavod za hitnu medicinu), laboratorijske dijagnostike te radiološka i ultrazvučna dijagnostika. U sklopu Doma zdravlja nalazi se i stacionar.

Tablica 20 Dom zdravlja Senj- djelatnosti

Primarna zdravstvena zaštita	Obiteljska (opća) medicina (1 tim) (3tima)
	Dentalna zdravstvena zaštita (polivalentna) (3 tima)
	patronažna zdravstvena zaštita (2 medicinske sestre)
	Laboratorijska dijagnostika (1 tim)
Specijalističko-konzilijarna zdravstvena zaštita	Sanitetski prijevoz (2 tima)
	Medicinska biokemija
	Radiologija (klasične i kontrastne pretrage, UZV, mamografija i RTG snimanja zuba) (1 tim)
	Fizikalna medicina i rehabilitacija (0,2 tima), Urologija (0,2 tima)
	Ortopedija (0,2 tima)
	Interna medicina (0,4 tima)

Izvor: Dom zdravlja Senj, URL: <http://dzsenj.hr/>

Za djelatnosti dentalne zdravstvene zaštite (polivalentne) u područnoj ambulanti Sveti Juraj, patronažne zdravstvene zaštite i laboratorijske dijagnostike priznata je primjena posebnog standarda i mjerila, jer Dom zdravlja Senj zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja za osigurane osobe HZZO-a provodi na području gdje postoje veća odstupanja u organiziranju Strategija razvoja Grada Senja 2014. – 2020. (stranica 102 zdravstvene zaštite). Također, u sklopu Doma zdravlja se provodi i stacionarno liječenje, odnosno, djeluje opći stacionar. U koncesiji se nalaze djelatnosti obiteljske (opće) medicine (1 tim), dentalna zdravstvena zaštita (polivalentna) (2 tima), zdravstvena zaštita žena (1 tim). U zakupu je dentalni laboratorij. U ustanovi se provode djelatnosti za koje nije zaključen ugovor s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje, ali organizacija istih zahtijeva posebne potrebe s obzirom na zdravstveno stanje stanovništva i to:

- djelatnost medicine rada koju provodi Specijalistička ordinacija medicine rada iz Ogulina
- psihijatrijska djelatnost koja se provodi dolaskom specijalista iz Psihijatrijske bolnice Rab

Dom zdravlja Senj ima ukupno 48H zaposlenih djelatnika, od čega 30 zdravstvenih i 18 nezdravstvenih djelatnika. Od zdravstvenih radnika VSS je 9, VŠS 2 i SSS 19. Nezdravstvenih djelatnika VSS je 2, VŠS 1, SSS 13, KV 1, NKC 1 djelatnik.

Dom zdravlja Senj svoju obavlja djelatnost u dvije zgrade na lokaciji u Senju u vlasništvu ustanove te u područnim ambulantama u Jablancu (također vlasništvo ustanove), u Svetom Jurju i Krasnu, koje su u vlasništvu grada Senja. Nedavnom sanacijom svih pročelja s fasadnim otvorima nove zgrade u Senju napravio se velik iskorak u poboljšanju energetske učinkovitosti i stvaranju boljih uvjeta za provođenje zdravstvene zaštite. Ustanova je opremljena medicinskom i tehničkom opremom koja se u okviru odobrenih decentraliziranih sredstava svake godine nastoji obnoviti i održavati, ali je neophodno navabiti novu digitalnu RTG snimaonu. Što se tiče osnovnih zdravstvenih pokazatelja Hrvatski zavod za javno zdravstvo Ličko-senjske županije u ovom trenutku ne vrši samostalne statističke analize za pojedine gradove, već se koristi agregiranim podacima na razini županije, koji se potom uspoređuju s podacima na nacionalnoj razini. Posljednje obrađeni i dostupni podaci su iz 2013. godine. ¹⁴

6.3. Socijalna skrb

Socijalna skrb je djelatnost od interesa za Republiku Hrvatsku kojom se osiguravaju i ostvaruju mjere i programi namijenjeni socijalno ugroženim osobama te osobama s nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima, a koji uključuju prevenciju, promicanje promjena, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku pojedincu, obitelji i skupinama s ciljem unapređenja kvalitete života i osnaživanja korisnika u samostalnom zadovoljavanju osnovnih

¹⁴ Izvor: Dom zdravlja Senj

životnih potreba, ali i njihovog aktivnog uključivanja u društvo. Relevantna institucija u ovom segmentu na području Grada Senja je Centar za socijalnu skrb Senj, javna ustanova koja u prvom stupnju rješava i odlučuje o pravima iz socijalne skrbi te obiteljsko pravne i kazneno pravne zaštite. Također, na temelju javnih ovlasti, centar može obavljati i poslove zbrinjavanja djece odbjegli iz obitelji i ustanove, provoditi odgojne mjere nad djecom s poremećajem u ponašanju izvan vlastite obitelji ili boravkom u obitelji te obavljati druge stručne poslove. Centar za socijalnu skrb Senj kao samostalna javna ustanova djeluje od 1998. godine. Centar je bio dio Zavoda za socijalnu skrb Ličko-senjske županije od 01.12.2011. do 01.06.2012., kad je ponovno osnovan kao samostalna ustanova rješanjem Ministarstva socijalne politike i mladih. Pri osnivanju 1998. godine u sklopu Centra za socijalnu skrb Senj s radom je započela i Podružnica Otočac, koja obavlja dio djelatnosti, ali nije pravna osoba i njezinom djelatnošću i poslovanjem Centar stječe prava i obveze. Hrvatski zavod za socijalni rad, Područni ured Senj osnovan je za područje gradova Senj, Novalja i Otočac te općina Brinje i Vrhovine s pripadajućim naseljima. Područni ured se dijelom financira iz državnog proračuna (rashodi za zaposlene, materijalni rashodi, financijski rashodi i naknade građanima i kućanstvima), a dijelom iz županijskih decentraliziranih sredstava (materijalni rashodi, financijski rashodi te pomoć za stanovanje korisnicima koji se griju na drva).

Osim Hrvatskog zavoda za socijalni rad, Područni ured Senj kao najrelevantnije institucije, na području Grada Senja u ovom segmentu djeluju i drugi institucionalni te izvaninstitucionalni akteri. Prvenstveno, Caritas i Gradsko društvo Crvenog križa Senj, dok se od izvaninstitucionalnih aktera humanitarnim i socijalnim radom ističu vjerska zajednica u okviru Župe uznesenja Blažene djevice Marije te organizacije civilnog društva, udruga Bura, Mrva sriće i mnoge druge.¹⁵

Socijalni program Grada Senja

U svom socijalnom programu za 2023. godinu Grad Senj podržava i podupire socijalnu osjetljivost prema socijalno ugroženim osobama i obiteljima koji se nalaze u nepovoljnim životnim i materijalnim okolnostima. Također se u okviru ovog programa nalaze i pomoći za novorođenu djecu, te podmirenje troškova vrtića, kao pomoć roditeljima u nepovoljnim situacijama. Ukupni iznos osiguran u proračunu za potrebe socijalnog programa u 2023. godini je 81.130,00 EUR.

Tablica 21 Socijalni program Grada Senja za 2023

OPIS	Broj dodijeljenih pomoći	Učestalost isplata	Iznos osiguran u proračunu (EUR)

¹⁵ Izvor: Strategija razvoja Grada Senja 2015.-2020.

Pomoć za podmirenje troškova stanovanja korisnicima zajamčene minimalne naknade	16	mjesečno	7.960,00
Pomoć za novorođenče	37	jednokratno	39.800,00
Jednokratne novčane pomoći	54	jednokratno	13.270,00
Pomoć za sufinanciranje iznosa mjesečne najamnine stana	1	mjesečno	1.600,00
Pomoć za podmirenje troškova boravka djece u Dječjem vrtiću „Travica“	1	mjesečno	3.980,00
Pomoć socijalno-ugroženim umirovljenicima i drugim osobama u stanju socijalne potrebe (prigodno -poklon bon)	200	jednokratno	3.980,00
Pomoć za podmirenje troškova pogreba	2	jednokratno	1.990,00
Pomoć za slijepe i slabovidne osobe	9	jednokratno	400,00
Pomoć za podmirenje troškova ogrijeva	16	jednokratno	3.300,00
Pomoć za nabavu invalidskih pomagala	3	jednokratno	2.260,00
Druge socijalne naknade	/	jednokratno	2.250,00
			81.130,00 Hrv

Izvor: Grad Senj, Socijalni program za 2023.

Centar za starije-projekt

Prema iskustvu Hrvatskog zavoda za socijalnu skrb, Područni ured Senj, jedna od osnovnih prepreka unapređenju uvjeta u segmentu socijalne skrbi je nedostatak domova za smještaj socijalno depriviranih skupina, bilo u stalnom svakodnevnom kapacitetu, ili pak povremenom ili poludnevnom.

Ličko-senjska županija je 2021. godine imala ukupno 42.748 stanovnika, od čega je njih 26,26% imalo 65 i više godina. U odnosu na 2011. g., broj stanovnika se smanjio za 16,06%, a broj stanovnika koji imaju 65 i više godina se povećao za 12,03%. Grad Senj je pak 2021. g. imao 5973 stanovnika, što je 16,83% manje nego li 2011. g. Broj stanovnika starijih od 65 se povećao za 6,68%. Ličko-senjska županija ima tri doma za starije i nemoćne. Ukupni raspoloživi kapaciteti kojima raspolaže Ličko-senjska županija u domovima za starije je 381 ležaj. Jedan se nalazi u Gospiću i ima kapacitet za 195 korisnika, drugi u Udbini i ima kapacitet za 78 korisnika, a treći u Otočcu i ima kapacitet za 108 korisnika. Broj korisnika na listi čekanja je 400 dok je broj zaposlenih 133. Na području Ličko-senjske županije djeluju tri privatna obiteljska doma: Obiteljski dom „Đurđica“ Križpolje za smještaj 20 korisnika, Obiteljski dom „Lanterna“ Novalja, za smještaj 19 korisnika i Dom za starije i nemoćne osobe „Dujmović“ Otočac. Na području Grada Senja, gdje je projekt planiran, nema domova za starije i nemoćne

Tako je kao jedna od ključnih razvojnih potreba u Senju prepoznat projekt izgradnje i uređenja Centra za starije osobe kao i osnivanje nove javne ustanove - centra za pružanje usluga u zajednici, koji će pružati institucijske i izvaninstitucijske usluge. Cilj projekta je poboljšanje dostupnosti integrirane cjelovite skrbi za starije osobe unapređenjem socijalne infrastrukture-izgradnjom i opremanjem Centra za starije osobe, stvaranjem novih dodatnih smještajnih kapaciteta (91 krevet) za funkcionalno ovisne korisnike kojima je potrebna pomoć druge osobe u zadovoljenju svih potreba u punom opsegu te razvoj izvaninstitucijskih usluga za 195 osoba kojima je potrebna pomoć u kući, usluge poludnevnog i cjelodnevnog boravka, usluge skrbi za starije osobe za vrijeme spriječenosti njegovatelja te usluge savjetovanja kojima je svrha omogućiti što duži ostanak starije osobe u svome domu. Implementacijom ovog projekta stvoriti će se preduvjeti za pružanje cjelovite skrbi funkcionalno ovisnim starijim osobama u vidu institucijskog smještaja i uspostaviti će se zaseban odjel za smještaj osoba s Alzheimerom i drugim demencijama. Također, stvorit će se preduvjeti za povezivanje socijalnih usluga i zdravstvene skrbi osiguranjem prostora i opreme za rad liječnika obiteljske medicine.

Kroz izgradnju i opremanje Centra za starije osobe, stvaraju se preduvjeti za povećanje dostupnosti i razvoj socijalnih usluga koje pridonose poboljšanju kvalitete života starijih osoba, ali i omogućuju što duži boravak u vlastitom domu, a sve to doprinosi jačanju procesa deinstitucionalizacije. Starije osobe neminovno postaju dominantna skupina u strukturi stanovništva, a budući da te trendove možemo i dalje očekivati, izgradnja ovog centra za starije osobe u Senju promišljen je i djelotvoran odgovor na sadašnju demografsku situaciju i potrebe starijih osoba za cjelovitim i kontinuiranim oblicima skrbi.

Projekt je prijavljen u ožujku 2023. godine na poziv Izgradnja i opremanje centara za starije osobe (izvaninstitucijske i institucijske usluge) Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. Grad Senj je prijavitelj projekta, a Ličko-senjska županija je partner na projektu ukupne vrijednosti 11.014.962,57 EUR.

Grad Senj je osnivač buduće Ustanove, a djelatnost socijalne skrbi obavljati će Ustanova, a sredstva potrebna za održavanje te nesmetano i uredno obavljanje djelatnosti budućeg Centra za starije osobe biti će osigurana proračunom Javne ustanove uz potporu JLS te ostalim dozvoljenim izvorima financiranja. Novoosnovana ustanova zapošljavać će 51 osobu, te će tako pridonijeti i smanjenju nezaposlenosti. Financijska održivost temeljit će se i na sredstvima iz instrumenata, programa i fondova Europske unije i drugih dozvoljenih izvora.

Grad Senj je do sada u pripreme radove poput ceste, mosta, projekata i okolne infrastrukture te iskopa i postavljanja temelja, izmjena prostorne dokumentacije uložio oko 12 milijuna kuna. U proračunu Grada Senja za 2023. godinu, sa projekcijama za 2024. i 2025. godinu uvršten je kapitalni projekt za koji je u tijeku izmjena projektne dokumentacije za Centar za starije osobe.

16

6.4. Zaštita i spašavanje te minski sumnjiva područja

Po primljenoj informaciji od strane Županijskog centra 112 o ugrozi za područje Grada Senja gradonačelnik pristupa pozivanju Stožera civilne zaštite, odnosno donosi Odluku o aktiviranju Stožera civilne zaštite. Gradonačelnik poziva članove Stožera civilne zaštite na sljedeće načine:

- Međusobno pozivanje članova Stožera civilne zaštite korištenjem telefonskih veza, mobitela, radio – veza,

- Putem tekličkog sustava (postupak pozivanja korištenjem vlastitog tekličkog sustava primjenjuje se u situacijama kada telefonske veze nisu u funkciji i kada gradonačelnik ne može uspostaviti nikakvu vezu sa ŽC 112).

Po ovlaštenju gradonačelnika pozivanje članova Stožera civilne zaštite provest će načelnik Stožera civilne zaštite. Mjesto okupljanja Stožera civilne zaštite Grada Senja je Sjedište Grada (Obala dr. Franje Tuđmana 2, Senj). Gradonačelnik može odrediti pričuvno zborni mjesto u slučaju nemogućnosti okupljanja na unaprijed određenom zbornom mjestu. Po potrebi Stožer se može sastati i na drugim lokacijama, o čemu odlučuje načelnik Stožera. Po završetku mobilizacije Stožera civilne zaštite, gradonačelnik će izvijestiti ŽC 112 o završetku mobilizacije. Prva zadaća Stožera civilne zaštite je izrada grube procjene posljedica uzrokovanim velikim nesrećama i katastrofama (potres, poplava, klizišta, ekstremne vremenske pojave). Procjena se vrši u najkraćem mogućem vremenu sa pristiglim članova stožera. Procjena treba dati približno stanje posljedica kod stanovništva odnosno na ugroženim

¹⁶ Izvor: Grad Senj

i stradalim područjima. Na osnovi toga potrebno je utvrditi prioritete za organiziranu zaštitu i spašavanje.

6.4.1. Stožer zaštite i spašavanja

Stožer zaštite i spašavanja Grada Senja osnovan je Odlukom gradonačelnika Grada Senja (Klasa: 810-01/17-01/06; URBROJ: 2125-03/03-17-02 od 26. srpnja 2017. godine). Plan djelovanja civilne zaštite Grada Senja sastoji se od načelnika Stožera, zamjenika načelnika stožera i 9 članova.

U Stožeru su kao njegovi članovi uključeni: zapovjednik JVP Grad Senj, tajnica Crvenog križa Senj, direktor GKD Senj d.o.o., ravnateljica Doma zdravlja Senj, predstavnica odjela PUZS Gospić, načelnik PP Senj, MUP PU ličko-senjska PP Senj, Grad Senj, Jedinostveni upravni odjel, savjetnik – koordinator za urbanizam, prostorno planiranje i graditeljstvo, načelnik HGSS – stanica Gospić, predstavnik Hitne medicinske pomoći Ličko-senjske županije, Grad Senj, Jedinostveni upravni odjel, savjetnik – koordinator za kulturu i društvene djelatnosti. Na području Grada Senja nije osnovana Postrojba civilne zaštite opće namjene za područje Grada Senja.

6.4.2. Postrojba civilne zaštite

Za sudjelovanje u mjerama i aktivnostima u sustavu civilne zaštite, sukladno procjeni rizika, nije osnovana postrojba civilne zaštite opće namjene.

- Vatrogasne snage

Pozivanje i aktiviranje zapovjedništava i postrojbi vatrogastva provodi se sukladno odredbama Zakona o vatrogastvu, Procjeni i Plana zaštite od požara i tehničko-tehnoloških nesreća jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te Programa aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku za tekuću godinu. Vatrogastvo je u Gradu Senju, kao i u županiji te u državi, trenutno najjača, najbrojnija i najoperativnija snaga u zaštiti i spašavanju. Materijalno-tehnička sredstva, ljudstvo i odgovorne osobe operativnih snaga vatrogastva nalaze se u Prilogu Plana djelovanja civilne zaštite.

Kao jedna od razvojnih potreba grada Senja uočena je izgradnja novog Vatrogasnog doma koji bi odgovarao potrebama za rad vatrogasnih postrojbi, sa suvremenom opremom i adekvatnim prostorom za opremu i vozila protupožarne zaštite i djelovanja. Postojeći vatrogasni dom je iz pedesetih godina prošlog stoljeća i ne zadovoljava funkcionalne uvjete vatrogastva današnjeg vremena.

Projekt izgradnje novog Vatrogasnog doma kao kapitalni projekt uvršten je u proračun Grada Senja za 2023., sa projekcijama za 2024. i 2025.godinu, u okviru mjere uređenje naselja i stanovanje, a u tijeku je izrada projektne dokumentacije.

- Koordinator na lokaciji

Koordinator na lokaciji procjenjuje nastalu situaciju i njezine posljedice na terenu te u suradnji s nadležnim stožerom civilne zaštite usklađuje djelovanje operativnih snaga sustava civilne zaštite. Koordinator na lokaciji, sukladno specifičnostima izvanrednog događaja, određuje načelnik stožera civilne zaštite iz redova operativnih snaga sustava civilne zaštite.

- Društvo Crvenog križa Ličko-senjske županije - Gradsko društvo Senj

Gradsko društvo Senj ima ustrojen tim za podršku za djelovanje u katastrofama na području Grada Senja. GDCK Senj ima adekvatan prostor za rad, međutim nedostaje prostor za skladište opreme i sredstva crvenog križa. Gradsko društvo Crvenog križa Senj ne posjeduje opremu i dovoljan broj educiranih dobrovoljaca za potrebe zaštite i spašavanja. U Gradskom društvu crvenog križa Senj zaposleno je dvoje djelatnika. Mobilizaciju (aktiviranje) Gradske organizacije crvenog križa Grada Senja vrši se po nalogu načelnika Stožera civilne zaštite direktnim pozivom ili putem teklića. Crvenom križu naložiti će da pozove ekipe za pružanje prve medicinske pomoći. Nalog se u pravilu dostavlja putem nadležnog županijskog centra 112. Ekipe Crvenog križa organizirat će i vršiti: – njegu bolesnika i lakših ranjenika po kućama i razvijati će službu traženja nestalih, – organizirat će dobrovoljno davanje krvi, – organizirat će podjelu hrane, pokrivača, odjeće i obuće. Materijalno-tehnička sredstva, ljudstvo i odgovorne osobe nalazi se u Prilogu.

- Hrvatska gorska služba spašavanja – Stanica

Hrvatska gorska služba spašavanja 23koja djeluje na području Ličko – senjske županije je stanica Gospić koja se nalazi na adresi Kaniža bb, Gospić te je jedna od 24 stanice utemeljene u sklopu HGSS-a. Postrojba GSS-a djeluje tamo gdje druge redovne snage ne mogu pristupiti i produžena su ruka cjelokupnog sustava zaštite i spašavanja. Mobilizaciju (aktiviranje) HGSS stanice Gospić vrši se po nalogu načelnika Stožera civilne zaštite. Nalog se u pravilu dostavlja putem nadležnog županijskog centra 112. Poziv bilo kojem članu Gorske službe spašavanja ujedno je i poziv cijeloj službi čime se mobiliziraju svi potrebni potencijali cijele službe. U pravilu intervenira stanica koja je teritorijalno nadležna na mjestu nesreće, a po potrebi se angažiraju i druge stanice.

- Pravne osobe od interesa za sustav civilne zaštite

U slučaju neposredne prijetnje od nastanka katastrofe ili veće nesreće na području Grada Senja, gradonačelnik ima pravo i obvezu mobilizirati sveukupne ljudske i materijalno-tehničke potencijale s područja te jedinice lokalne samouprave, sukladno Planu djelovanja civilne zaštite.

6.4.3. Operativne snage koje djeluju na području grada Senja a nisu u nadležnosti grada te postupaju prema vlastitim operativnim planovima

- Zavod za hitnu medicinu LSŽ, Ispostava Senj,
- Dom zdravlja Senj
- Zavod za javno zdravstvo Ličko-senjske županije,
- Županijska uprava za ceste LSŽ,
- Policijska uprava ličko-senjska, Policijska postaja Senj,
- Centar za socijalnu skrb Senj,
- MUP RH – Ravnateljstvo civilne zaštite, Područni ured Rijeka, Služba civilne zaštite Gospić,
- Lučka kapetanija Senj,
- Hrvatske ceste d.o.o.– tehnička ispostava Gospić,
- Hrvatske šume d.o.o., Uprava šuma Podružnica Senj – Šumarija Senj,
- Hrvatske vode – VGO Rijeka – VGI „Lika“, Podvelebitsko primorje i otoci
- HEP ODS d.o.o. – Elektrolika Gospić – Pogonski ured Senj

6.4.4. Minski sumnjiva područja

Republika Hrvatska se uslijed ratnih operacija tijekom Domovinskog rata suočila sa značajnim sigurnosnim problemom, zagađenošću dijela kopnenog područja minskeoeksplozivnim sredstvima i neeksplozivnim ubojnim sredstvima (MES i NUS).

Pretpostavlja se da je MSP zagađen s cca 14.700 mina te neeksplozivnim ubojnim sredstvima, posebno u područjima intenzivnih borbenih djelovanja tijekom Domovinskog rata.

Cjelokupno MSP Republike Hrvatske obilježeno je s više od 8.022 oznaka upozorenja na minsku opasnost.

Na dan 1. siječnja 2021. godine u Republici Hrvatskoj ukupno je minski sumnjivo 249,4 km², na području 44 grada i općina u 8 županija, među kojima je i Ličko-senjska županija. Naknadno je na temelju novih informacija metodom općeg izvida – analize MSP-a, utvrđen MSP na površini od 38.506 m² na području još jedne općine (Topusko). MSP je obilježen s 10.451 oznakom koje ukazuju na minsku opasnost i mogući pronalazak NUS-a.¹⁷

¹⁷ Izvor: Stanje MSP-a na dan 1. siječnja 2021. godine po županijama

Tablica 22 Minski sumnjiva područja po županijama

R. br.	Županija	Minski sumnjivo područje na dan 1. siječnja 2021.
		km ²
1.	Karlovačka	42,3
2.	Ličko-senjska	93,9
3.	Osječko-baranjska	17,6
4.	Požeško-slavonska	12,6
5.	Sisačko-moslavačka	42,2
6.	Splitsko-dalmatinska	19,2
7.	Šibensko-kninska	12,6
8.	Zadarska	9,0
Ukupno		249,4

Izvor: Plan protuminskog djelovanja do 2021. godine

U strukturi površina zagađenih MES-om i NUS-om (preostali MSP) najveći udio imaju šumske površine s 98,6%, slijede poljoprivredne površine s 1,1% te ostale površine s 0,3%.

U okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija , Specifični cilj 6iii3 u 2020. godini planirani su poslovi razminiranja prema projektu Fearless Velebit, kojim će se razminirati i obnoviti degradirani i zapušteni šumski ekosustavi u Parku prirode Velebit i ostalim NATURA 2000 područjima u Ličko-senjskoj i Zadarskoj županiji. Provedbom projekta planira se razminirati 16,5 km² šuma i šumskog zemljišta na području PP Velebit i NP Paklenica, a vrijednost ugovorenih poslova iznosi 210.709.873,15 kn (s PDV-om).

7. PREGLED NAJVAŽNIJIH GOSPODARSKIH DJELATNOSTI

7.1. Turizam

Senj je primjer hrvatske turističke destinacije koja svoju turističku ponudu bazira na prirodnim resursima (sunce i more), a karakterizira ga visoka sezonalnost poslovanja, karakteristična za zemlje toplih mora (prije svega Mediterana i Jadrana). Sukladno tome veći dio sektora čini stacionarni turizam u hotelskom i privatnom smještaju, ali možemo izdvojiti manje segmente koji čine rekreativni turizam na području Velebita, odnosno planinarski i speleološki turizam, tranzitni turizam (preko magistrale, i prema otocima), kao i vjerski turizam (Krasno).

Tablica 23 Postelje, dolasci i noćenja turista u Ličko-senjskoj županiji i Gradu Senju u 2022.

	POSTELJE			DOLASCI		NOĆENJA		
	Stalne	Pomoćne	Ukupno	Domaćih turista	Stranih turista	Ukupno	Domaćih turista	Stranih turista
SENJ	5 945	1 474	84 890	6 100	78 790	367 623	14 831	352 792
LIČKO-SENJSKA ŽUPANIJA	41 109	7 173	651 122	63 135	587 987	2 815 862	194 127	2 621 735

Izvor: Državni zavod za statistiku (<https://podaci.dzs.hr/media/y1llwoan/si-1722-turizam-u-2022.pdf>)

Prema podacima iz Tablice 23 vidljivo je kako je u Gradu Senju u 2022. ostvareno ukupno 367 623 noćenja, što predstavlja 13,06 % od ukupnog broja ostvarenih noćenja u Ličko-senjskoj županiji. Od ukupnog broja noćenja 95,9% noćenja ostvarili su strani turisti, dok su domaći turisti ostvarili tek 4,1 % noćenja. U Gradu Senju u 2022. bilo je 7 419 postelja, od toga 5 945 stalnih i 1 474 pomoćnih. Ličko-senjska županija je u 2022. ostvarila ukupno 2 815 862 dolazaka, od toga 93,1 % stranih turista te 6,9 % domaćih turista. Od ukupnog broja dolazaka turista u Ličko-senjskoj županiji Grad Senj zauzima 13,03%.

Tablica 24. Broj glavnih postelja prema vrsti smještaja

	HOTELI	DOMAĆINSTVA	KAMP OVI	PLANINARS KI DOMOVI	OSTALI	UKUPNO
GRAD SENJ	128	4 710	242	129	531	5 740

Izvor: <https://visitsenj.com/wp-content/uploads/2019/02/Izvje%C5%A1%C4%87e-o-izvr%C5%A1enju-programa-rada-i-financijskog-plana-1.1.-31.12.2022.pdf>

Tablica 25: Fizički obujam turističkog prometa po vrsti smještaja

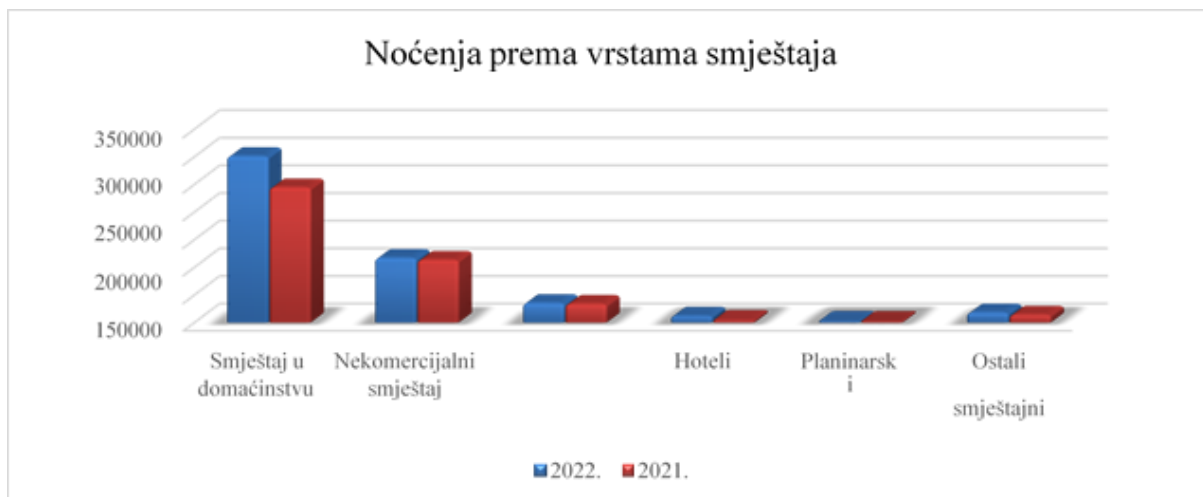
Vrsta smještaja	DOLASCI			NOĆENJA			Prosjek br. noć. 2022.
	2022.	2021.	Indeks	2022.	2021.	Indeks	
Smještaj u domaćinstvu	55797	44748	124,69	301285	244749	123,10	5,40
Nekomercijalni smještaj	5308	5946	89,27	117027	113652	102,97	22,05
Kampovi	14431	13479	107,06	35486	33941	104,55	2,46
Hoteli	7196	2417	297,72	12087	4782	252,76	1,68
Planinarski domovi	1667	1415	117,81	2583	2393	107,94	1,55
Ostali smještajni objekti	6037	4917	122,78	18302	14301	127,98	3,03
UKUPNO	90436	72922	124,02	486770	413818	117,63	5,38

Izvor: Turistička zajednica Grada Senja <https://visitsenj.com/o-nama/dokumenti/>

Najveći broj dolazaka i noćenja u 2022.g. ostvaren je u smještaju u domaćinstvu 55 797 dolazaka (porast od 24,69% u odnosu na 2021. godinu) te 301 285 noćenja (porast od 23,10% u odnosu na prethodnu godinu). Smještaj u domaćinstvu predstavlja 61,89% ukupno ostvarenih noćenja na području Grada Senja. Slijedi nekomercijalni smještaj s udjelom od 24,04%, kampovi sa udjelom od 7,29%, ostali smještajni objekti sa 3,76%, hoteli sa 2,48 % te planinarski domovi sa 0,53%.

Ako izuzmemo nekomercijalni smještaj tj. boravak vikendaša i članova njihovih obitelji i prijatelja u vlastitim vikendicama, gosti se najviše zadržavaju u smještaju u domaćinstvu sa prosječnim boravkom od 5,40 dana. U ostalim smještajnim objektima gosti borave prosječno 3,03 dana, u kampovima 2,46 dana, u hotelima 1,68 dana dok u planinarskim domovima prosječno borave 1,55 dana.

Grafikon 1. Noćenja prema vrstama smještaja

Izvor: Turistička zajednica Grada Senja <https://visitsenj.com/o-nama/dokumenti/>

Drugu vrstu po zastupljenosti smještaja na području Grada Senja predstavljaju kampovi. U njima je u 2022.g. ostvareno 14 431 dolazaka što je povećanje od 7,06% u odnosu na 2021.g. te 35 486 noćenja što je za 4,55% više u odnosu na prošlu godinu. Najviše ostvarenih dolazaka i noćenja ostvareno je u kampu Ujča (6625 dolazaka i 16 467).

U hotelima je u 2022.g. ostvareno 7 196 dolazaka što predstavlja porast od 197,72% u odnosu na 2021.g. te 12 087 noćenja što predstavlja porast od 152,76% u odnosu na 2021.g. Prosječan broj dana boravka gostiju u hotelima je nizak, tek 1,68 dana.

Planinarski domovi bilježe porast od 17,81% u broju dolazaka te 7,94% u broju noćenja u odnosu na 2021.g. Najveći broj dolazaka ostvaren je u Planinarskom domu Zavižan (819), a najveći broj noćenja u planinarskom domu Miroslav Hirtz u Jablancu (1294).

Sportsko-rekreacijski sadržaji

Grad Senj može se pohvaliti aktivnim sportskim životom svojih građana, o čemu svjedoči postojanje brojnih sportskih klubova i udruga koji kroz svoje aktivnosti njeguju zdrav život i predanost tjelesnoj aktivnosti i kulturi. Tako kao jedan od najdugovječnijih sportskih klubova na području Senja djeluje Nogometni klub „Nehaj“ osnovan 1920. godine, iako tradicija nogometa u Senju datira još od 1912. godine. Nogometni stadion nalazi se ispod tvrđave Nehaj kako mu i sam naziv govori „Pod Nehajem“. Od ostalih sportskih klubova postoje i Boksачki klub Senj, Brdsko-biciklistički klub Senj, Jedriličarski klub Senj, Konjički klub Ana, Nogometni klub Bunjevac Gavran, Rukometni klub Senj, Šahovski klub Senj, Ženski rukometni klub Senia, te također postoji udruga Zajednica športova Grada Senja.

Grad Senj potiče rad sportskih klubova, udruga i zajednica, te manifestacija koje organiziraju, kao što brine o održavanju i upravljanju sportskim objektima u svom vlasništvu, a ukupni iznos sredstava iz proračuna za navedene namjene u 2023. godini, sa projekcijama za 2024. i 2025. godinu iznosi 215.000,00 EUR. Također je za kupoprodaju zemljišta u svrhu formiranja nogometnog igrališta u Krivom Putu planiran iznos od 9.500,00 EUR.

U Gradu Senju od sportsko-rekreacijskih sadržaja postoji sportsko-rekreativni centar Tenis, koji se nalazi na brdu Nehaj, u sklopu parka Nehaj. U svojoj ponudi ima teretanu, vanjsko vježbalište, dva igrališta za mali nogomet, igralište za tenis, dva stola za stolni tenis i dječje igralište. Pruža mogućnost korištenja sadržaja na otvorenom različitim dobnim skupinama, te obogaćuje sportsku ponudu grada. Brdo je isprepletano s oko 4 kilometara šljunčanih staza pogodnih za rekreaciju poput šetnje, brzog hodanja i sl., a dva dječja igrališta koja se nalaze u Parku djeci pružaju bezbrižnu zabavu. U parku se nalazi i još sportski teren Tenis koji ljeti može služiti i kao ljetna pozornica za održavanje raznih priredbi, koncerata, festivala, predstava i sl.

Projekt obnove Gradske Sportske dvorane „Robert Barbić-Beli“

Gradska sportska dvorana " ROBERT BARBIĆ - BELI" je objekt prvenstveno namijenjen za korištenje u svrhu unaprjeđenja tjelesne kulture osnovnoškolaca, a zatim i održavanja sportskih treninga, utakmica, kupova i ostalih sportskih događanja. Dvorana je smještena u blizini osnovne škole S.S. Kranjčevića, na adresi S. S. Kranjčevića 3. Objekt je izgrađen 1997. godine. i u vlasništvu je Grada Senja. Objekt po svojim konstrukcijskim karakteristikama ne udovoljava zahtjevima funkcionalnosti prostora za predmetnu namjenu te zahtjevima energetske učinkovitosti. Rekonstrukcijom objekta školsko sportske dvorane pridonijet će se

smanjenju godišnje potrošnje primarne energije u objektu (javnoj zgradi), poboljšanju uvjeta boravka korisnika, djece i zaposlenih te smanjenju troškova poslovanja. Projekt za energetske obnovu ovojnice zgrade prijavljen je na program Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova, u okviru Mehanizam za oporavak i otpornost, ukupne vrijednosti 114.672,51 EUR. Cilj ovog projekta je povećanje energetske učinkovitosti zgrade i smanjenje godišnje potrošnje primarne energije u zgradi dvorane.

Potrebno je izvršiti rekonstrukciju fasade, ravnog krova, stolarije, ugradnja dizalice topline, ugradnja solarnih panela za dogrijavanje tople vode, ugradnja fotonaponskih panela za proizvodnju električne energije, zamjena postojeće rasvjete, ugradnja punionice za električna vozila, ugradnja podizno klizne rampe za osobe sa invaliditetom, parkinga za osobe sa invaliditetom, parking za bicikle. Svrha projekta je privođenje predmetnog objekta arhitektonskoj funkcionalnosti, višoj energetske učinkovitosti što će izravno utjecati na kvalitetu boravka korisnika u objektu, bolje uvjete rada zaposlenih te omogućiti potencijalni razvoj i novu kvalitetu pružanja usluga u ustanovi. Na zgradi Sportske dvorane u Senju planira se provesti mjera povećanja energetske učinkovitosti postavljanjem toplinske izolacije na vanjske zidove, ravne krovove, pod na tlu dvorane, te zamjenom dotrajale vanjske stolarije.

Grad Senj je prepoznao važnost energetske obnove gradske sportske dvorane i iz proračuna financirao projektnu dokumentaciju u iznosu od 32.625,00 EUR.

Ukupna sredstva projekta iznose 467.061,83 EUR, od čega je 1.878.394,80 EUR bespovratnih sredstava.

Također je u tijeku priprema dokumentacije za prijavu na poziv Ministarstva turizma i sporta, Javni poziv za iskaz interesa za sufinanciranje izgradnje, obnove, održavanja, opremanja i rekonstrukcije sportskih građevina u 2024., kojim bi se obnovila unutrašnjost Gradske Sportske dvorane „Robert Barbić-Beli“ uređenjem i opremanjem svlačionica koje su također u neadekvatnom stanju.

Projekt „Kupalište Banja- sanacija i obnova postojeće zgrade i dijela pripadajućeg okoliša-Jablanac“

Za sanaciju i obnovu kupališta-plaže Banja u Jablancu, Grad Senj je zahtjev za sufinanciranje projekta zatražio iz Državnog proračuna Republike Hrvatske. Vrijednost projekta iznosi 544.546,29 EUR, pri čemu je 90% iznos sufinanciranih sredstava. Trenutno je projekt u fazi izvođenja radova, čiji se završetak očekuje do kraja godine. Obnova i sanacija obuhvaćaju obnovu postojeće zgrade kupališta i uređenje dijela pripadajućeg okoliša uključujući i obnovu zida ispred zgrade kupališta, zatim pješačke površine, staze, stepenice na terenu. Kupalište i pripadajući okoliš bili su u dotrajalom i derutnom stanju, stoga će investicija u taj dio infrastrukture imati odjek kako na turistički doživljaj ponude Grada Senja, tako i na lokalno stanovništvo, pridonoseći kvalitetnijoj i sigurnijoj uporabi javnog vanjskog sadržaja i utječući na samu vizuru predmetne plaže. Grad Senj je ishodovao sve potrebne dozvole i projektno-

tehničku dokumentaciju, te omogućio sredstva za provedbu navedenog projekta. Također je u pripremi izrada projektno - tehničke dokumentacije i ishodovanja potrebnih dozvola za projekt obnove plaže u Sv. Jurju, a završetak pripreme projekta se očekuje u 2024. godini.

Kulturno - zabavne i sportske manifestacije održane u 2023. godini:

Senj

10.04.	Uskrsni doručak
17.04.-29.04.	Obilježavanje dana Grada
05.05.	Noć tvrđava
07.05.	Rukometni turnir „Mali Uskok“
18.05.	Otvorenje izložbe 20. godišnjica utrke „Uspon na Zavižan“
10.06.	25. memorijalni kadetski taekwando turnir „Senjski vitezovi“
15.06.	Senjske koncertne večeri
20.06.-25.06.	59. malonogometni turnir „Tenis 2023“
23.06.-24.06.	Biciklistička utrka 20. „Uspon za Zavižan „
24.06.	43. Susret maturanata senjske gimnazije/ izložba „Slika senjskog maturanata“
01.07.	KUP Grada Senja za vatrogasni pomladak i mladež
03.07.	Koncert češkog zbora
05.07.	Srijeda za 5 – dječje radionice u Gradskoj knjižnici Senj
07.07.	Nastup trbušnih plesačica iz Slovačke
08.07.	48. Smotra klapa
09.07.	31. Jedriličarska regata
09.07.	Senjske koncertne večeri-karlovački klavirski trio
11.07.	Senjske koncertne večeri-Viktor Čizić-klavir

12.07.	Srijeda za 5 – dječje radionice u Gradskoj knjižnici Senj
13.07.	Četvrtkom na <i>Malim vratima</i> -lutkarska predstava “Tri prašćića”
14.07.	Senjske koncertne večeri – gudački kvartet “Sebastian”
15.07.	Međunarodni festival folklor a i plesa
15.07.	Senjske koncertne večeri – Trio Kamov
16.07.	Ribarska fešta- Gospa Karmelska
19.07.	Srijeda za 5 – dječje radionice u Gradskoj knjižnici Senj
19.07.	Senjske koncertne večeri
20.07.	Četvrtkom na <i>Malim vratima</i>
21.07.	Promocija zbirke pjesama Klare Polak Poljarević “Kuće na brdu”
21.07.	Senjske koncertne večeri-Zagrebački puhački trio
22.07.	Retrock fest Senj 2023
22.07.-23.07.	Dani meda
25.07.	“U ritmu ljeta”- koncert Trio Marinera
25.07.	Senjske koncertne večeri-Sven Brajković, klavir
26.07.	Srijeda za 5 – dječje radionice u Gradskoj knjižnici Senj
27.07.	Četvrtkom na <i>Malim vratima</i> -kazališna predstava “Dekorater”
29.07.	Maya’s dance nation-summer talent show
30.07.	Senjske koncertne večeri
31.07.	Koncert klape HRM-a
03.08.	Braniteljska izložba „Mojoj lijepoj zemlji Hrvatskoj“
04.08.	Prigodni program povodom obilježavanja Dana domovinske zahvalnosti
06.08.	Koncert pjevačkog zbora Dvorak Uherski Brod iz Češke
07.08.-12.08.	50. Međunarodni senjski ljetni karneval
17.08.	Koncert gradske glazbe Senj

18.08.	Senjske koncertne večeri-Franjo Bilić, čembalo
23.08.	Senjske koncertne večeri
24.08.	Drugi senjski storytelling festival
25.08.-27.08.	Sajam tradicionalnih proizvoda „Potok sriće“
16.09.	Festival gljiva
Rujan	Rukometni turnir „Robert Barbić- Beli“
Studeni- prosinac	Advent

Sveti Juraj

21.02.	Mesopust Sveti Juraj
02.06.- 03.06.	Moto susret
07.07.	Ribarska večer- Konoba Kiko
22.07.	Ribarska večer
29.07.	Svetojurska noć-Crvena jabuka
03.08.	Ribarska večer- Pod gradinom
05.08.	Triatlon
14.08.	Koncert klape Vinčace i Jose Butorca
18.08.	Ribarska večer- Pod Gradinom
19.08.	Rock at the beach
26.08.	Ribarska večer- Pizzeria Adria

Lukovo

19.08.	Lukovačka noć
--------	---------------

Jablanac

21.07.	Ribarska fešta
--------	----------------

Krasno

26.05.- 28.05.	Art bike cheese fest
29.07.	Natjecanje u kuhanju kotlića
15.08.	Blagdan Velike Gospe

Krivi Put

15.07.	Bunjevačka noć
05.08.	Blagdan Gospe Snježne i Nogometni turnir „Senjski vitezovi“

Stolac

30.06.	Petrova
--------	---------

18

7.2 Ribarstvo

Postoje dvije osnovne kategorije ribolova na moru u Republici Hrvatskoj – gospodarski i negospodarski. U okviru gospodarskog ribolova razlikuje se gospodarski ribolov u užem smislu te nova kategorija malog obalnog gospodarskog ribolova, koja je izrazito ograničena po alatima i uvjetima obavljanja. Negospodarski ribolov je športski i rekreacijski, a u prijelaznom razdoblju omogućeno je zadržavanje i malog ribolova za osobne potrebe.

¹⁸ Izvor: <https://visitsenj.com/kalendar-dogadanja-meni/kalendar-dogadanja-2023/>

U Registar ribarske flote Republike Hrvatske upisano je 4039 plovila. Najveći postotak flote (preko 80%) čine plovila manja od 12 metara duljine, koja ujedno čine i najveći udio u snazi flote (oko 50% kW). Najznačajniji dio ukupne tonaže hrvatske ribolovne flote čine plivarice, a najznačajniji dio ukupne snage višenamjenska plovila. Ukupna snaga flote iznosi nešto više od 310.000 kW a tonaža nešto više od 40.000 GT.

Najveći broj plovila registriran je kao višenamjenska plovila (preko 45%). Ova plovila tipična su za mediteranski oblik ribolova, u kojemu najčešće nema ciljanih vrsta i u kojemu ribari često mijenjaju alat tijekom godine. Plivarice čine oko 5% flote i ovim plovilima ostvaruje se najveća količina ulova, dok plovila za kočarski ribolov čine oko 14% ribolovne flote Republike Hrvatske.

7.2.1. Rekreativski i športski ribolov na moru

Športski i rekreativski ribolov uređeni su Zakonom o morskom ribarstvu i Pravilnikom o športskom i rekreativskom ribolovu na moru. Na ove se oblike ribolova također na odgovarajući način primjenjuju odredbe drugih propisa kojima se uređuju ribolovni alati i oprema, obavljanje ribolova te zaštita riba i drugih vodenih organizama.

Za obavljanje rekreativskog i športskog ribolova u ribolovnom moru Republike Hrvatske potrebna je dozvola, bez obzira obavlja li se sa obale ili iz brodice. Iznimno, bez dozvole rekreativski ribolov mogu obavljati osobe mlađe od 14 godina odmetom s jednim povrazom sa ili bez korištenja štapa. U športskom ribolovu dozvoljena je upotreba podvodne puške (osobama starijima od 16 godina), bez upotrebe ronilačkih aparata. Ribolov podvodnom puškom dozvoljen je isključivo u športskom ribolovu, te je po jednom ribolovcu dozvoljeno upotreba do dva komada podvodne puške. Jednodnevne i višednevne dozvole za športski ribolov na moru dostupne su osobama koje su članovi nekog nacionalnog saveza za športski ribolov, a godišnje športske dozvole isključivo članovima Hrvatskog saveza za športski ribolov na moru.

VRSTE RIBOLOVNIH DOZVOLE:

godišnje rekreativske dozvole koje vrijede za kalendarsku godinu

godišnje športske dozvole koje vrijede za kalendarsku godinu

jednodnevne športske i rekreativske dozvole

višednevne športske i rekreativske dozvole

POSEBNE DOZVOLE:

- za ribolov ostima, vršama za lov ribe, stajaćim parangalima i upotrebu umjetne rasvjete (ferala), koje se mogu izdati samo uz posjedovanje godišnje dozvole
- za ribolov udičarskim alatima za veliku ribu, koje se mogu izdati samo uz posjedovanje godišnje športske dozvole
- za ribolov u dijelovima mora koji su zaštićeni na temelju propisa o zaštiti prirode u kategorijama nacionalnog parka, posebnog rezervata i parka prirode. Vrste i cijene dozvola za ova područja propisat će nadležne javne ustanove posebnim aktima. Do stupanja tih akata na snagu, športski i rekreacijski ribolov u ovim područjima dozvoljeno je obavljati pod uvjetima propisanim Pravilnikom o športskom i rekreacijskom ribolovu na moru osim ukoliko ograničenja nisu propisana posebnim propisima iz nadležnosti Ministarstva zaštite okoliša i energetika ili javne ustanove koja upravlja određenim područjima.

7.2.2. Ribarstvo na području Grada Senja

Na području Grada Senja su 4 iskrcajna mjesta (Jablanac, Prizna, Senj, Sv. Juraj) s ukupnim iskrcajem od 23.964,43 kilograma ribe (2022. godine). Najznačajnije iskrcajno mjesto na području Grada Senja je Sv. Juraj s 10.299,44 kilograma ribe (2022. godine). Najzastupljeniji ulov su rakovi, bijela riba i glavonošci. Registrirano je 25 ribarskih plovila i brodica u gospodarskom ribolovu što predstavlja 32,89% ribarskih plovila i brodica na području Ličko-senjske županije. Sva plovila su dužine manje od 12 m, a 9 od tih plovila ima snagu motora manju od 20 kW, 15 ih ima snagu motora od 20 do 100 kW te jedno plovilo ima snagu od 100 do 300 kW.¹⁹

Tablica 26. Iskrcaj morskih organizama na području Grada Senja (u kg)

Grupa morskih organizama	2019. godina	2020. godina	2021. godina	2022. godina
Bijela riba	3.273,90	2.786,80	3.908,25	4.456,35
Glavonošci	561,50	994,50	1.233,60	1.074,75
Hrskavična riba	117,50	195,30	324,30	511,60

¹⁹ Izvor: Lagur Tramuntana

Mala plava riba	12.597,55	23.355,20	276,95	263,25
Ostalo	105,10	2.555,20	9.519,50	8.116,20
Rakovi	7.878,55	4.006,90	10.318,09	9.202,28
Školjkaši	159,00	43,00		308,50
Velika plava riba	921,40	93,00	76,30	31,50

Izvor: Lagur Tramuntana

Tablica 27. Iskrcaj morskih organizama na području Ličko-senjske županije (u kg)

Grupa morskih organizama	2019. godina	2020. godina	2021. godina	2022. godina
Bijela riba	23.592,90	23.804,31	24.617,47	24.389,88
Glavonošci	8.495,56	16.114,64	12.329,46	14.254,04
Hrskavična riba	617,19	772,10	849,60	1.125,55
Mala plava riba	2.520.077,10	2.647.079,65	2.414.922,05	1.845.338,75
Ostalo	13.258,40	9.460,20	50.395,30	27.518,50
Rakovi	10.036,90	6.695,93	15.356,65	15.142,13
Školjkaši	1.589,00	535,20	2.313,90	3.226,00
Velika plava riba	1.771,77	2.378,35	2.025,60	2.920,30
Ukupno	2.579.438,82	2.706.840,38	2.522.810,03	1.933.915,15

Izvor: Lagur Tramuntana

Tablica 28. Broj plovila na području Grada Senja

broj plovila za gospodarski ribolov - stanje na dan 01.08.2023.		dužinske kategorije plovila (m)	snage motora (kW)					
JLS	broj plovila		manje od 12 m	od 12 do 24 m	veće od 24 m	manje od 20 kW	od 20 do 100 kW	od 100 kW do 300 kW
Grad Senj	25	25	0	0	9	15	1	0

Izvor: Lagur Tramuntana

Tablica 29. Broj plovila na području Ličko-senjske županije

broj plovila za gospodarski ribolov - stanje na dan 01.08.2023.		dužinske kategorije plovila (m)			snage motora (kW)			
Županija	broj plovila	manje od 12 m	od 12 do 24 m	veće od 24 m	manje od 20 kW	od 20 do 100 kW	od 100 kW do 300 kW	preko 300 kW
Ličko- senjska županija	76	75	1	0	28	43	5	0

Izvor: Lagur Tramuntana

7.2.3. O LAGUR-u Tramuntana

Lokalne akcijske grupe u ribarstvu / LAGUR (eng. Fisheries local action group / FLAG) čine partnerstvo predstavnika javnog, gospodarskog i civilnog sektora određenog ribarstvenog i akvakulturnog područja te ima pravni oblik udruge. Osnovane su temeljem CLLD pristupa. CLLD pristup (eng. Community Led Local Development) je mehanizam za uključivanje partnera na lokalnoj razini, uključujući i predstavnike civilnog društva i lokalne gospodarske dionike, u izradu i provedbu integrirane lokalne strategije koja pomaže njihovom području u prijelazu k održivoj budućnosti.

Važan segment ovog partnerstva čine predstavnici sektora ribarstva čija je uključenost u lokalne inicijative od velike važnosti i kao takva uvjetovana je za funkcioniranje svakog LAGUR-a.

LAGUR-i su definirani kao nositelji CLLD pristupa (putem provedbe svojih Lokalnih razvojnih strategija u ribarstvu).

Područje LAGUR-a TRAMUNTANA ribarstveno je područje koje obuhvaća pet (5) jedinica lokalne samouprave (JLS): gradove Novalju, Rab i Senj te općine Karlobag i Lopar. Jedinice lokalne samouprave teritorijalno su smještene unutar dviju županija: Ličko-senjske (Karlobag, Novalja i Senj) i Primorsko-goranske županije (Lopar i Rab). Dvije jedinice lokalne samouprave su priobalne (Karlobag i Senj), a tri otočne (Lopar, Novalja i Rab). LAGUR TRAMUNTANA osnovan je 14. prosinca 2016. Područje LAGUR-a karakteriziraju zajedničke geografske i prirodne značajke, kulturni identitet i tradicijske vrijednosti te povezano gospodarstvo. Prostorni obuhvat LAGUR-a TRAMUNTANA je 1.160,39 km². Na tom području živi 18.701 stanovnika (gustoća naseljenosti – 32,08 st/km²). Na području LAGUR-a TRAMUNTANA registrirano je 12 iskrcajnih mjesta, od kojih je najznačajnije iskrcajno mjesto Novalja sa 1.903 tona ribe (2022.). Na području LAGUR-a registrirano je 268

ribarskih brodova i brodica u gospodarskom ribolovu. Najzastupljenije vrste u ulovu su mala plava riba, glavonošci (hobotnica, muzgavac, sipa i lignja), bijela riba (oslić, pišmolj i trlja blatarica) te rakovi (škamp).

AKTIVNOSTI LAGUR-a Tramuntana:

- Akcije osposobljavanja za lokalne dionike kroz edukacije, razmjenu iskustva i upoznavanje s primjerima dobre prakse
- Animacija i informiranje lokalnog stanovništva o važnosti održivog razvoja
- Informiranje stanovništva o mogućnostima sufinanciranja poslovnih poduhvata vezanih za ribarstvo iz Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo RH 2014. – 2020., Programa za ribarstvo i akvakulturu RH za razdoblje 2021. – 2027., ali i ostalih nacionalnih i EU izvora
- Priprema i provedba Lokalne razvojne strategije u ribarstvu ²⁰

7.2.4. Projekti LAGUR-a Tramuntana

Cum grano salis/Sa zrnem soli

LAGUR Tramuntana je 2017. pokrenuo projekt "Cum grano salis/Sa zrnem soli" s ciljem razvoja i promocije turističke gastronomske destinacije temeljene na lokalno ulovljenoj ribi, valorizacije kulturne baštine i povezivanja ribarskog i ugostiteljskog sektora kroz različite aktivnosti, uključujući web stranicu i web aplikaciju. Projekt je uključivao promociju lokalno ulovljene ribe i povezane ugostiteljske ponude. Razvijene su web stranica i web aplikacija te su promovirani lokalni ugostiteljski objekti i objedinjena turistička ponuda destinacije.

Održivi razvoj gastro destinacije

„Održivi razvoj gastro destinacije“ je održivi razvoj gastronomske destinacije temeljene na potrošnji lokalno ulovljene ribe i jačanje turističke ponude šire destinacije NP Plitvička jezera. Projekt je bio nastavak projekta Cum grano salis/Sa zrnem soli. Cilj projekta je bio promocija ugostiteljskih objekata koji u ponudi imaju lokalno ulovljenu ribu, odnosno surađuju s ribarima s područja LAGUR-a Tramuntana.

Provedba aktivnosti projekta „Održivi razvoj gastro destinacije“ temeljila se na promociji pomno osmišljenih menija ugostiteljskih objekata koji nude jela na bazi lokalno ulovljene ribe

²⁰ Izvor: Grad Senj, URL: <https://www.senj.hr/kalendar-dogadanja/>

i lokalnih namirnica koje se sljubljuju s ribom. Cilj takve promocije je u poticanju lokalne ekonomije i kratkih lanaca opskrbe čime se izravno utječe na održivi razvoj područja. Promocijom cjelokupne destinacije utječe se na održivi razvoj turističke ponude bazirane na prirodnoj i kulturnoj baštini te tradicijskim vrijednostima. Naglasak u promociji destinacije je svakako na njezinim očuvanim prirodnim vrijednostima, činjenici koja je bazirana na podatku da je 50,79% teritorija LAGUR-a u NATURA 2000 ekološkoj mreži (obuhvaća područja očuvanja značajna za ptice (SPA/POP) i područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (SCI/POVS).

LAGUR Tramuntana je odabrao 7 istaknutih ugostiteljskih objekata – promotora gastro ponude bazirane na lokalno ulovljenoj ribi s područja LAGUR-a Tramuntana. Odabrani ugostiteljski objekti su sudjelovali u projektu na način da su osmislili jedinstveni meni (predjelo, glavno jelo i desert) baziran na lokalnim (sezonskim) namirnicama (ribi i namirnicama koje se sljubljuju s ribom). Naglasak kod osmišljavanja menija je bio na poštivanju načela održivog ribarstva, korištenja sezonskih i lokalnih namirnica te poštivanju tradicije u pripremi jela.

U sklopu projekta LAGUR Tramuntana je također izradio i kuharicu recepata u kojoj su objedinjeni recepti odabranih ugostiteljskih objekata. Kuharica je tiskana u 90 primjeraka, a u elektronskom obliku objavljena je na službenoj web stranici LAGUR-a Tramuntana pod nazivom „Sa zrnom soli“ kako bi se naglasila ranije izrađena web aplikacija (www.sazrnomsoli.com). Link na objavljenu kuharicu: https://sazrnomsoli.com/wp-content/uploads/2020/01/sa_zrnom_soli_ebook-1.pdf

Sa Zrnom soli – kampanja za pomoć i podršku široj populaciji i stvaranju zdravih životnih navika

Projekt „Sa zrnom soli – Kampanja za pomoć i podršku široj populaciji u stvaranju zdravih životnih navika“ prijavljen je na Javni poziv za financiranje programske podrške udrugama iz područja zdravstva i socijalne skrbi registriranim na području Ličko -senjske županije za 2020. godinu.

Opći cilj projekta je bio potaknuti stvaranje zdravih životnih navika i veću konzumaciju lokalno ulovljene ribe promovirajući nutritivnu vrijednost ribe i ribljih proizvoda kod svih dobnih skupina, ali poglavito kod mladih. Projekt se provodio na području Ličko-senjske županije, a projektne aktivnosti su usmjerene na široku populaciju Ličko-senjske županije, poglavito na vrtićku djecu te posjetitelje odabranih ugostiteljskih objekata s područja Senja, Karlobaga i Novalje. Kroz projektne aktivnosti pripremio se sadržaj i promotivne poruke kojima se promovira nutritivna vrijednost ribe i ribljih proizvoda. Navedeni sadržaj je grafički oblikovan u infografike, crteže, ilustracije i didaktičke igre (origami) kako bi se mogao aplicirati na različite promotivne materijale i distribuirati prema širokoj populaciji. Ovim projektom izrađeni su podmetači za jelo za ugostiteljske objekte koji u ponudi imaju ribu i riblje proizvode od lokalnih ribara te bojanki i/ili didaktičkih igara za vrtićku djecu s područja Ličko-senjske

županije. Provela se Facebook kampanja za stvaranje zdravih životnih navika kroz koju se dodatno naglašavala nutritivna vrijednost ribe i ribljih proizvoda te zanimljivi načini pripreme ribljih jela.

Predstavljanje sustava kvalitete Sa zrnem soli / Cum grano salis

Projekt Predstavljanje sustava kvalitete Sa zrnem soli / Cum grano salis“ prijavljen je na Javni poziv za dodjelu financijskih sredstava udrugama i neprofitnim organizacijama iz proračuna Javne ustanove „Nacionalni park Plitvička jezera“.

Opći cilj projekta je održivi razvoj turističke gastronomske destinacije temeljene na potrošnji lokalno ulovljene svježe ribe, mekušaca i rakova i jačanje turističke ponude šire destinacije NP Plitvička jezera.

Proveden je promotivni događaj za predstavljanje sustava kvalitete „Sa zrnem soli/Cum grano salis“, na način da su sredstva utrošena za nastup tri ugostiteljska objekta na promotivnom događanju gdje su ugostiteljski objekti prezentirali riblja jela pripremljena od lokalno ulovljene svježe ribe, mekušaca i rakova i na taj način predstavili sustav kvalitete. Ugostiteljski objekti koji su sudjelovali na predstavljanju su : restoran Leut iz Raba, konoba Pržun iz Golog otoka i restoran Jure iz Svete Marije Magdalene.

8. OPIS PRIORITETA I MJERA

Strateško planiranje i razvoj Grada Senja u razdoblju do 2025. godine temeljit će se na postavljenom strateškom okviru koji je dio Provedbenog programa Grada Senja za mandatno razdoblje 2021.-2025. godine. Strateški okvir je definiran kroz 13 razvojnih mjera: Lokalna uprava i administracija, Uređenje naselja i stanovanje, Komunalno gospodarstvo, promet i održavanje javnih prometnica, Prostorno i urbanističko planiranje, Zaštita i unaprjeđenje prirodnog okoliša, Gospodarski razvoj, Kultura, tjelesna kultura i sport, Demografija, Socijalna skrb, Briga o djeci, Odgoj i obrazovanje, Protupožarna i civilna zaštita, Primarna zdravstvena zaštita.

Sve navedene mjere odgovaraju djelokrugu rada Grada Senja. Usvajanjem Plana razvoja Ličko-senjske županije do 2027. godine mjere Provedbenog programa povezane su sa posebnim ciljevima predmetnog Plana, kao i sa strateškim ciljevima, prioritetima i mjerama Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine.

1. Lokalna uprava i administracija

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
-------------------	----------------------	----------------------------	-------------------------	--------------------

1.1. Aktivnosti vezane za redovnu djelatnost izvršnog tijela, predstavničkih tijela i upravnih tijela samoupr. jedinice	Broj računa	20	20	P 1001 Administracija Odjela A 1001 01 Redovan rad upravnog tijela
1.2. Aktivnosti vezane za redovnu djelatnost izvršnog tijela, predstavničkih tijela i upravnih tijela samoupr. jedinice	Broj računa	20	20	P 1002 Funkcioniranje i održavanje nivoa rada izvršnog i predstavničkog tijela A 1002 01 Opći rashodi Gradonačelnika
1.3. Materijalni i ostali rashodi vezani za rad upravnih tijela i administracije	Broj sufinanciranih manifestacija	20	20	P 1002 Funkcioniranje i održavanje nivoa rada izvršnog i predstavničkog tijela A 1002 02 Promidžba i protokol
1.4. Materijalni i ostali rashodi vezani za rad upravnih tijela i administracije	Broj usluga	10	10	P 1002 Funkcioniranje i održavanje nivoa rada izvršnog i predstavničkog tijela A 1002 03 Intelektualne i ostale usluge
1.5. Aktivnosti vezane za redovnu djelatnost izvršnog tijela, predstavničkih tijela i upravnih tijela samoupr. jedinice	Broj održanih sjednica	8	8	P 1002 Funkcioniranje i održavanje nivoa rada izvršnog i predstavničkog tijela A 1002 04 Naknade za rad predstavničkih tijela
1.6. Aktivnosti vezane za redovnu djelatnost izvršnog tijela, predstavničkih tijela i upravnih tijela samoupr. jedinice	Broj isplaćenih naknada	20	20	P 1002 Funkcioniranje i održavanje nivoa rada izvršnog i predstavničkog tijela A 1002 05 Naknade za rad upravnih vijeća, povjerenstava i savjetnika
1.7. Poticanje demokratskog političkog sustava financiranjem političkih stranaka	Broj financiranih stranaka	4	4	P 1002 Funkcioniranje i održavanje nivoa rada izvršnog i predstavničkog tijela A 1002 06 Financiranje političkih stranaka
1.8. Aktivnosti vezane za redovnu djelatnost izvršnog tijela, predstavničkih tijela i upravnih tijela samoupr. jedinice	Broj zaposlenih	25	25	P1003 Javna uprava i administracija A 1003 01 Redovna djelatnost
1.9. Kreditno zaduženje za ulaganja u komunalnu infrastrukturu	Broj mjesečnih anuiteta (kamata)	12	12	P 1004 Zaduživanje i ostali financijski poslovi A 1004 01 Plaćanje redovne kamate
1.10. Ostali financijski poslovi	Broj plaćenih naknada banci	12	12	P 1004 Zaduživanje i ostali financijski poslovi A 1004 02 Ostali financijski poslovi

1.11. Kreditno zaduženje za ulaganja u komunalnu infrastrukturu	Broj mjesečnih anuiteta (glavnica)	12	12	P 1004 Zaduživanje i ostali financijski poslovi A 1004 03 Otplata kredita
1.12. Financiranje redovne djelatnosti mjesnih odbora	Broj održanih sjednica	13	13	P 1026 Unaprjeđenje mjesne samouprave A 1026 01 Mjesni odbori
1.13. Unaprjeđenje kvalitete službenih putovanja i prometa	Broj nabavljenih automobila	0	0	P 1010 Nabava prijevoznih sredstava T 1010 01 Nabava automobila
1.14. Unaprjeđenje sustava digitalizacije	Broj usluga	2	2	P 1005 Informatizacija i opremanje gradske uprave A 1005 01 Rashodi za informatički i računalni sustav
1.15. Opremanje sustava digitalizacije	Broj komada kupljene opreme	6	4	P 1005 Informatizacija i opremanje gradske uprave T 1005 01 Nabava uredske opreme, namještaja i računalnih programa
1.16. Redovni troškovi osiguranja	Broj sklopljenih polica	5	5	P 1007 Osiguranje A 1007 01 Premije osiguranja

2. Uređenje naselja i stanovanje

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
2.1. Učinkovito upravljanje stambenim prostorima u vlasništvu JLS	Broj održanih objekata	30	30	P 1006 Održavanje gradske imovine A 1006 01 Održavanje poslovnih i stambenih objekata
2.2. Održavanje automobila	Broj održanih automobila	4	4	P 1006 Održavanje gradske imovine A 1006 02 Održavanje prijevoznih sredstava
2.3. Učinkovito upravljanje stambenim prostorima javne i stambene namjene	Broj obnovljenih pročelja zgrada i krovovišta	0	10	P 1009 Zaštita i očuvanje kulturnih dobara K 1009 01 Sufinanciranje obnove pročelja zgrada i krovovišta
2.4. Ulaganje u zaštitu objekata kulturne baštine te očuvanje i promocija kulturnih i povijesnih vrijednosti	Broj obnovljenih zgrada	0	0	P 1009 Zaštita i očuvanje kulturnih dobara K 1009 02 Sufinanciranje obnove zgrade Suda u staroj gradskoj jezgri
2.5. Unaprjeđenje vodnog gospodarstva	Broj građevina spojenih na vodovodnu mrežu	0	4	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 01 Radna zona Cestarska kuća

2.6. Unaprjeđenje javnih površina kroz ulaganje u infrastrukturu	Broj obnovljenih javnih površina	0	1	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 04 Uređenje Pavlinskog trga, Potoka, Cilnice i Velikih vrata
2.7. Unaprjeđenje javnih površina kroz ulaganje u infrastrukturu	Broj obnovljenih javnih površina	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 05 Konstruktivna konsolidacija Gradskog kaštela
2.8. Unaprjeđenje javnih površina kroz ulaganje u infrastrukturu	Broj obnovljenih javnih površina	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 06 Kapitalni projekt Sanacija plaže Banja u Jablancu
2.9. Unaprjeđenje javnih površina kroz ulaganje u infrastrukturu	Broj obnovljenih javnih površina	0	1	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 08 Uređenje šetališta Silvija Strahimira Kranjčevića
2.10. Unaprjeđenje javnih površina kroz ulaganje u infrastrukturu	Broj obnovljenih javnih površina	1	1	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 10 Uređenje ulica u gradskoj jezgri
2.11. Unaprjeđenje javnih površina kroz ulaganje u infrastrukturu	Broj obnovljenih javnih površina	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 13 Rekonstrukcija ulice Stara Cesta sa izmjenom komunalne infrastrukture u trupu ceste
2.12. Unaprjeđenje i izgradnja prometne infrastrukture	Broj rekonstruiranih cesta	0	1	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 16 Rekonstrukcija nerazvrstane ceste NC149
2.13. Unaprjeđenje javnih površina kroz ulaganje u infrastrukturu	Broj ishodađenih građevinskih dozvola	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 19 Rekonstrukcija svih ulica u naselju Biličevića sa postavljanjem vodoopskrbne i kanalizacijske mreže u trup ulice
2.14. Unaprjeđenje javnih površina kroz ulaganje u infrastrukturu	Broj ishodađenih građevinskih dozvola	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 26 Uređenje plaže i šetnice Škver-ispod kampa
2.15. Unaprjeđenje javnih površina kroz ulaganje u infrastrukturu	Broj saniranih površina	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 62 Sanacija zida u naselju Kozjak
2.16. Unaprjeđenje javnih površina kroz ulaganje u infrastrukturu	Broj novouređene javne infrastrukture	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 63 Izgradnja javnih stepenica između ulica D.T. Gavrana i Mateše Kuhačevića, K
2.17. Uređenje i opremanje s ciljem unaprjeđivanja uvjeta za život u naseljima	Broj izrađene projektne dokumentacije	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 65 Šetnica od I. do II. Drage
2.18. Uređenje i opremanje s ciljem unaprjeđivanja uvjeta za život u naseljima	Broj izrađene projektne dokumentacije	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 66 Šetnica Stinica - Jablanac

2.19. Rekonstrukcija, izgradnja i investicijsko održavanje komunalnih objekata i opreme	Broj obnovljenih površina	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 77 Rekonstrukcija stepenica između ulice Ivana Lenkovića i ulice Nikole Jurišića sa odvodnjom
2.20. Uređenje i opremanje s ciljem unaprjeđivanja uvjeta za život u naseljima	Broj izrađene projektne dokumentacije	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 83 Šetnica kroz Kolan
2.21. Uređenje i opremanje s ciljem unaprjeđivanja uvjeta za život u naseljima	Broj postavljenih ferala	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 84 Postavljanje 10 ferala u gradskoj jezgri grada Senja
2.22. Aktivnosti vezane za razvoj kulture	Broj novouređenih javnih površina	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 85 Osvjetljenje gradskih zidina
2.23. Uređenje prostora javne namjene	Broj uređenih javnih prostora	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 91 Uređenje prostora za arhivsku građu Grada Senja
2.24. Unapređenje dostupnosti sportsko-rekreacijskih sadržaja	Broj uređenih javnih kupališta	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 94 Rekonstrukcija kupališta Banja u Svetom Jurju
2.25. Uređenje i opremanje prostora javne namjene	Broj uređenih groblja	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 96 Opremanje groblja u Jablancu
2.26. Uređenje i opremanje prostora javne namjene	Broj izgrađenih mrtvačnica	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 98 Mrtvačnica u gradskom groblju Sveti Vid u Senju
2.27. Uređenje i opremanje s ciljem unaprjeđivanja uvjeta za život	Broj izrađene projektne dokumentacije	0	1	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 99 Uređenje Trga Cimiter
2.28. Uređenje i opremanje s ciljem unaprjeđivanja uvjeta za život	Broj uređenih pješačkih površina	0	1	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 100 Uređenje nogostupa i ograda u naselju Mundarićevac
2.29. Aktivnosti vezane za unaprjeđenje stanovanja	Broj sklopljenih ugovora	1	1	P 1011 Održavanje komunalne infrastrukture A 1011 02 Održavanje javne rasvjete, dekoracija i iluminacija
2.30. Održavanje javnih površina	Broj ugovora za javne usluge	5	5	P 1011 Održavanje komunalne infrastrukture A 1011 03 Održavanje i uređenje javnih površina

3. Komunalno gospodarstvo i promet i održavanje javnih prometnica

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
3.1. Rekonstrukcija, izgradnja i investicijsko održavanje komunalnih objekata i opreme	Broj izmještenih trasa vodovoda	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 73 Izmještanje dijela vodovoda u naselju Krasno
3.2. Aktivnosti vezane za unaprjeđenje javnog i putničkog prometa	Broj izrađene projektne dokumentacije	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 74 Cesta od rotora do rotora kroz Grad Senj
3.3. Razvoj i uspostavljanje održivog sustava vodoopskrbe i odvodnje	Broj izrađene projektne dokumentacije	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 76 Rekonstrukcija vodovoda i odvodnje u dijelu državne ceste D23
3.4. Unaprjeđenje lokalne i regionalne prometne povezanosti	Broj poticanih prijevoznih linija	5	5	P 1016 Poticanje djelatnosti informiranja, poljoprivrede, turizma i lokalnog prijevoza A 1016 05 Djelatnost prijevoza na području Grada Senja
3.5. Aktivnosti vezane za unaprjeđenje stanovanja	Broj plaćenih računa	12	12	P 1011 Održavanje komunalne infrastrukture A 1011 01 Utrošak električne energije
3.6. Aktivnosti vezane za unaprjeđenje javnog i putničkog prometa	Broj održavanih nerazvrstanih cesta	20	20	P 1011 Održavanje komunalne infrastrukture A 1011 04 Održavanje cesta
3.7. Aktivnosti vezane za izgradnju i održavanje komunalne infrastrukture	Broj nabavljenih nadzemnih spremnika	0	0	P1014 Gospodarenje komunalnim otpadom K1014 03 Sustav odvojenog prikupljanja otpada
3.8. Aktivnosti vezane za izgradnju i održavanje komunalne infrastrukture	Broj leasing rata	0	12	P1014 Gospodarenje komunalnim otpadom K 1014 07 Nabava komunalnog vozila za utovar i prijevoz otpada
3.9. Aktivnosti vezane za izgradnju i održavanje komunalne infrastrukture	Broj nabavljenih kontejnera	0	4	P1014 Gospodarenje komunalnim otpadom K 1014 10 Nabava i ugradnja polupodzemnih kontejnera
3.10. Pобољшanje komunalne opremljenosti	Broj nabavljenih uređaja	0	0	P1014 Gospodarenje komunalnim otpadom

				K 1014 11 Nabava uređaja za odvojeno prikupljanje PET, ALU i staklene ambalaže
--	--	--	--	--

4. Prostorno i urbanističko planiranje

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
4.1. Aktivnosti vezane za prostorno planiranje	Broj izgrađenih betonskih postolja	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 75 Maketa Grada Senja
4.2. Uspostava integriranog urbanog planiranja za učinkovito upravljanje prostorom i imovinom	Broj izvršenih usluga	15	15	P 1011 Održavanje komunalne infrastrukture A 1011 05 Geodetsko katastarske usluge
4.3. Aktivnosti vezane za prostorno planiranje	Broj izrađenih dokumenata prostornog uređenja	0	0	P 1013 Prostorno planska, projektna i ostala dokumentacija K 1013 01 Izrada izmjene i dopune UPU-a Grada Senja
4.4. Aktivnosti vezane za prostorno planiranje	Broj izrađenih dokumenata prostornog uređenja	0	0	P 1013 Prostorno planska, projektna i ostala dokumentacija K 1013 02 Izmjene projektne dokumentacije za Dom za starije i nemoćne
4.5. Aktivnosti vezane za prostorno planiranje	Broj izrađenih dokumenata prostornog uređenja	0	0	P 1013 Prostorno planska, projektna i ostala dokumentacija K 1013 04 Izmjene i dopune PPU-a Grada Senja
4.6. Aktivnosti vezane za prostorno planiranje	Broj izdanih građevinskih dozvola	0	0	P 1013 Prostorno planska, projektna i ostala dokumentacija K 1013 09 Izrada tehničke dokumentacije za nerazvrstanu cestu Klarićevac
4.7. Aktivnosti vezane za prostorno planiranje	Broj izrađenih dokumenata	0	0	P 1013 Prostorno planska, projektna i ostala dokumentacija K 1013 10 Izrada tehničke dokumentacije za

				nerazvrstanu cestu Ulica Svetog Jurja
4.8. Aktivnosti vezane za prostorno planiranje	Broj izrađenih dokumenata	0	0	P 1013 Prostorno planska, projektna i ostala dokumentacija K 1013 13 Izrada tehničke dokumentacije za nerazvrstanu cestu Ulica Franje Račkog
4.9. Aktivnosti vezane za prostorno planiranje	Broj izrađenih dokumenata	0	0	P 1013 Prostorno planska, projektna i ostala dokumentacija K 1013 14 Izrada tehničke dokumentacije za nerazvrstanu cestu Klada
4.10. Aktivnosti vezane za prostorno planiranje	Broj izrađenih dokumenata	0	0	P 1013 Prostorno planska, projektna i ostala dokumentacija K 1013 15 Izrada tehničke dokumentacije za nerazvrstanu cestu Starigrad
4.11..Aktivnosti vezane za prostorno planiranje	Broj izrađenih dokumenata	0	0	P 1013 Prostorno planska, projektna i ostala dokumentacija K 1013 16 Izrada tehničke dokumentacije za nerazvrstanu cestu Ulica Josipa Gržanića
4.12. Aktivnosti vezane za prostorno planiranje	Broj izrađenih dokumenata prostornog uređenja	0	0	P 1013 Prostorno planska, projektna i ostala dokumentacija K 1013 17 Izrada VI . izmjena i dopuna UPU-a Grada Senja
4.13. Aktivnosti vezane za prostorno planiranje	Broj izrađenih dokumenata	0	0	P 1013 Prostorno planska, projektna i ostala dokumentacija K 1013 18 Izrada SECAP plana

5. Zaštita i unapređenje prirodnog okoliša

	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
5.1. Ulaganja u očuvanje okoliša i prirodne baštine	Broj saniranih divljih odlagališta	10	10	P1014 Gospodarenje komunalnim otpadom K 1014 09 Sanacija divljih odlagališta
5.2. Aktivnosti vezane za gospodarenje otpadom	Broj provedenih aktivnosti	0	0	P1014 Gospodarenje komunalnim otpadom K 1014 11 Provedba izobrazno- informativnih aktivnosti o gospodarenju otpadom

6. Gospodarski razvoj

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
6.1. Aktivnosti vezane za zdravstvenu zaštitu životinja	Broj životinja smještenih u azil	15	15	P 1016 Poticanje djelatnosti informiranja, poljoprivrede, turizma i lokalnog prijevoza A 1016 02 Djelatnost veterinarske službe
6.2. Aktivnosti vezane za razvoj poljoprivrede	Kategorije dodijeljenih pomoći	3	3	P 1016 Poticanje djelatnosti informiranja, poljoprivrede, turizma i lokalnog prijevoza A 1016 03 Djelatnost poljoprivrede
6.3. Jačanje kompetencija i unaprjeđenje turističke ponude	Broj poticanih manifestacija	1	0	P 1016 Poticanje djelatnosti informiranja, poljoprivrede, turizma i lokalnog prijevoza A 1016 04 Djelatnost TZ Grada Senja
6.4. Aktivnosti vezane za zaštitu životinja	Broj sklopljenih ugovora	1	1	P 1016 Poticanje djelatnosti informiranja, poljoprivrede, turizma i lokalnog prijevoza A 1016 06 Provedba mjera zaštite životinja
6.5. Unaprjeđenje rada Ustanove za razvoj Grada Senja	Broj ustanova	1	1	P 1015 Poticanje razvoja gospodarstva A 1015 01 Djelovanje Ustanove za razvoj Grada Senja

7. Kultura, tjelesna kultura i sport

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
-------------------	----------------------	----------------------------	-------------------------	--------------------

7.1. Ulaganja u zaštitu kulturne baštine te očuvanje i promociju kult. I povijesnih vrijednosti i sl.	Broj obnovljenih javnih površina	0	1	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 59 Uređenje parka senjskih književnika u Senju
7.2. Unaprjeđenje dostupnosti sportsko-rekreacijskih sadržaja	Broj novouređenih javnih površina	0	1	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 64 Biciklistička staza Lukovo - Starigrad
7.3. Unaprjeđenje dostupnosti sportsko-rekreacijskih sadržaja	Broj izrađene projektne dokumentacije	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 80 Izgradnja nogometnog stadiona sa pratećim sadržajima
7.4. Ulaganja u zaštitu kulturne baštine te očuvanje i promociju kult. i povijesnih vrijednosti i sl.	Broj izrađene projektne dokumentacije	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 86 Osvremenjivanje postava u tvrđavi Nehaj
7.5. Unaprjeđenje dostupnosti sportsko-rekreacijskih sadržaja	Broj izrađene projektne dokumentacije	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 87 Uređenje igrališta u naselju Sveti Juraj
7.6. Unaprjeđenje dostupnosti sportsko-rekreacijskih sadržaja	Broj javnih/sportskih terena/ igrališta	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 89 Vježbalište na plaži i šetnici Škver
7.7. Poticanje razvoja sporta i rekreacije	Broj izrađene projektne dokumentacije	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 90 Obnova i uređenje sportske dvorane Robert Barbić Beli
7.8. Ulaganja u zaštitu kulturne baštine te očuvanje i promociju kult. I povijesnih vrijednosti i sl.	Broj uređene površine	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 92 Obnova i prenamjena austrougarske bitnice iz I. svjetskog rata u muzejsko-galerijski prostor
7.9. Ulaganja u zaštitu kulturne baštine te očuvanje i promociju kult. I povijesnih vrijednosti i sl.	Broj izrađene projektne dokumentacije	0	1	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 97 Kuća senjskih književnika
7.10. Poticanje razvoja sporta i rekreacije	Broj kupljenih zemljišta	0	0	P 1008 Kupoprodaja nekretnina za potrebe Grada Senja A 1008 03 Kupoprodaja zemljišta u svrhu formiranja nogometnog igrališta u Krivom putu
7.11. Aktivnosti vezane za razvoj Radio Senja	Broj poticanih emisija	6	6	P 1016 Poticanje djelatnosti informiranja, poljoprivrede, turizma i lokalnog prijevoza A 1016 01 Djelatnost Radio Senja

7.12. Aktivnosti vezane za unaprjeđenje rada Radio Senja	Broj nabavljenih odašiljača	0	0	P 1016 Poticanje djelatnosti informiranja, poljoprivrede, turizma i lokalnog prijevoza A 1016 07 Nabava i instalacija odašiljača za potrebe Radio Senja
7.13. Unaprjeđenje rada kulturnih ustanova, organiziranje kulturnih događaja (Pučko otvoreno učilište, Knjižnica Grada Senja, Gradski muzej)	Broj financiranih ustanova	3	3	P 1017 Promicanje kulture A 1017 01 Opći poslovi ustanove A 1017 02 Opći poslovi ustanove A 1017 03 Opći poslovi ustanove
7.14. Poticanje razvoja sporta i rekreacije	Broj financiranih udruga i klubova	1	1	P 1022 Javne potrebe u sportu A 1022 01 Financiranje sportskih udruga i klubova na području Grada Senja
7.15. Promicanje važnosti zdravog života kroz sport i rekreaciju	Broj sufinanciranih programa	3	3	P 1022 Javne potrebe u sportu A 1022 03 „Športom protiv droge i ostalih ovisnosti“
7.16. Unaprjeđenje dostupnosti sportsko-rekreacijskih sadržaja	Broj održavanih objekata	3	3	P 1022 Javne potrebe u sportu A1022 04 Djelatnost održavanja i upravljanja sportskim objektima u vlasništvu Grada Senja
7.17. Poticanje očuvanja povijesne građe	Broj sufinanciranih ustanova	1	1	P 1018 poticanje djelovanja ostalih udruga, društava i zajednica A 1018 02 Državni arhiv

8. Demografija

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
8.1. Poticanje izvrsnosti djece i mladih	Broj dodijeljenih nagrada	3	4	P 1024 Socijalna zaštita A 1024 03 Nagrade učenicima za ostvareni uspjeh

9. Socijalna skrb

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
9.1. Dodjela subvencija i pomoći	Kategorije dodijeljenih pomoći	11	11	P 1024 Socijalna zaštita A 1024 01 Socijalni program

9.2. Pružanje socijalne zaštite i unaprjeđenje kvalitete života građana	Broj korisnika za Zaželi	90	90	P 1024 Socijalna zaštita A 1024 02 Pomoć starim i nemoćnim osobama-program „Zaželi“
9.3. Pružanje socijalne zaštite i unaprjeđenje kvalitete života građana	Broj poticanih udruga, društava i zajednica	0	1	P 1018 Poticanje djelovanja ostalih udruga, društava i zajednica A 1018 01 Osnovna djelatnost udruga, društava i zajednica

10. Briga o djeci

	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
10.1. unaprjeđenje javnih površina kroz ulaganje u infrastrukturu	Broj izrađene projektne dokumentacije	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 22 Uređenje zelene površine uz Dječji vrtić Travica
10.2. Unaprjeđenje rada ustanova predškolskog obrazovanja	Broj novoupisanih vrtićkih skupina	0	1	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 33 Adaptacija dječjeg vrtića
10.3. Unaprjeđenje uvjeta za predškolski odgoj i obrazovanje	Broj sufinanciranih ustanova	1	1	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 82 Uređenje područnog vrtića u Krasnu
10.4. Unaprjeđenje uvjeta za predškolski odgoj i obrazovanje	Broj novoupisanih vrtićkih skupina	0	1	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 95 Uređenje područnog vrtića u Svetom Jurju
10.5 Redovna djelatnost vrtića	Broj sufinanciranih ustanova	1	1	P 1019 Program predškolskog odgoja A 1019 01 Opći poslovi ustanove

11. Odgoj i obrazovanje

	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
11.1. Unaprjeđenje uvjeta za obrazovanje	Broj javnih sportskih terena/igrališta	0	0	P1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K1012 88 Dječje igralište uz Osnovnu školu u naselju Krasno
11.2. Aktivnosti vezane za odgoj, obrazovanje i tehničku kulturu	Broj sufinanciranih ustanova	1	1	P 1020 Program osnovnoškolskog obrazovanja A 1020 01 Sufinanciranje programa Osnovne škole S.S. Kranjčevića
11.3. Aktivnosti vezane za odgoj, obrazovanje i tehničku kulturu	Broj sufinanciranih ustanova	1	1	P 1021 Program srednjoškolskog i ostalog obrazovanja A 1021 01 Sufinanciranje programa Srednje škole P.R. Vitezovića
11.4. Dodjela stipendija za visoko i srednjoškolsko obrazovanje	Broj stipendista	14	34	P 1021 Program srednjoškolskog i ostalog obrazovanja A 1021 02 Stipendije i školarine

12. Protupožarna i civilna zaštita

	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
12.1. Uspostava i unaprjeđenje sustava civilne zaštite	Broj izrađene projektne dokumentacije	0	0	P 1012 Izgradnja komunalne infrastrukture K 1012 79 Izgradnja novog vatrogasnog doma u gradu Senju
12.2. Unaprjeđenje rada službi za civilnu zaštitu i HGSS	Broj sufinanciranih službi	1	1	P 1023 Civilna zaštita i zaštita od požara A1023 01 Razvoj civilne zaštite i HGSS
12.3. Organizacija i redovan rad Vatrogasne zajednice	Broj sufinanciranih zajednica	1	1	P 1023 Civilna zaštita i zaštita od požara A 1023 02 Vatrogasna

				zajednica Grada Senja
12.4. Organizacija i redovan rad JVP-a	Broj sufinanciranih službi	1	1	P 1023 Civilna zaštita i zaštita od požara A 1023 03 JVP Grada Senja

13. Primarna zdravstvena zaštita

Aktivnost/projekt	Pokazatelj rezultata	Polazišna vrijednost 2021.	Ciljna vrijednost 2025.	Stavka u proračunu
13.1. Unaprjeđenje dostupnosti usluga zdravstvene zaštite	Broj ambulanti	3	3	P 1025 Javne potrebe u zdravstvu
	Broj liječnika	4	4	A 1025 01 Zdravstvene ustanove na području Grada Senja

9. POTENCIJALNI RAZVOJNI PROJEKTI GRADA SENJA

Kao potencijalni razvojni projekti Grada Senja ističu se

1. izgradnja komunalne i prometne infrastrukture u dijelu grada
2. obnova i uređenje Gradske sportske dvorane „Robert Barbić-Beli“
3. izgradnja doma za starije i nemoćne osobe
4. izgradnja novog vatrogasnog doma
5. izgradnja nogometnog stadiona sa pratećim sadržajima.

10. INDIKATIVNI FINACIJSKI OKVIR

Indikativni financijski okvir provedbenog programa s jasnim prikazom povezanosti utvrđenih mjera i pripadajućih ključnih aktivnosti i projekata s odgovarajućim stavkama u proračunu nalazi se u PRILOGU 1.

Prilikom izrade indikativnog financijskog okvira primijenilo se je načelo povezivanja s Proračunom. Utvrđen je financijski okvir za provedbu mjera odnosno trošak provedbe pojedine mjere.

Projekti koji se financiraju iz EU izvora poštuju europske okolišne politike i principe ne činjenja štete okolišu „do notsignificantharmprinciple“.

11. OKVIR ZA PRAĆENJE I IZVJEŠTAVANJE

Praćenje i izvještavanje o provedbi akta strateškog planiranja od značaja za jedinice lokalne samouprave sastavni je dio procesa strateškog planiranja i definirano je Pravilnikom o Strateškom planiranju. Praćenje provedbe akata strateškog planiranja obuhvaća proces prikupljanja, analize i usporedbe pokazatelja (definirani u strateškom okviru Grada Senja) kojima se sustavno prati uspješnost provedbe mjera akta strateškog planiranja. Izvještavanje o provedbi akta strateškog planiranja proces je pružanja pravovremenih i relevantnih informacija ključnim nositeljima strateškog planiranja na razini JLS te široj javnosti o statusu provedbe strateškog akta.

✓ *Praćenje i izvještavanje*

Za provedbu ovoga Provedbenog programa te za praćenje i izvještavanje o provedbi nadležan je Grad Senj na čelu s gradonačelnikom kao odgovornom osobom. Grad Senj koordinira procesom koji za cilj ima provedbu mjera usmjerenih dostizanju i ispunjenju vizije Grada. Gradonačelnik će imenovati djelatnike stručne službe gradonačelnika koji se bitni odgovorni za koordinaciju provedbe u suradnji s imenovanom radnim tijelom. Gradonačelnik je odgovoran za redovno izvještavanje o provedbi Provedbenog programa i uspješnosti zadanih ciljeva. Na godišnjoj osnovi, krajem svake kalendarske godine revidirat će se Provedbeni program Grada Senja. Praćenje provedbe odvija se tako da odgovorna osoba priprema godišnja izvješća o provedbi. Gradsko vijeće Grada Senja zaprima i odobrava godišnja izvješća te daje preporuke za unaprjeđenje izvršavanja. Sva izvješća o aktivnostima praćenja i izvještavanja Provedbenog programa Grada Senja bit će objavljena na službenim internetskim stranicama Grada Senja.

Ciljevi praćenja i izvještavanja su sljedeći:

- ✓ sustavno praćenje uspješnosti provedbe mjera akta strateškog planiranja;
- ✓ učinkovito upravljanje provedbom akta strateškog planiranja i kontinuirano unapređivanje javne politike korištenjem rezultata praćenja i izvješćivanja;
- ✓ pružanje pravovremenih i relevantnih osnova donositeljima odluka prilikom određivanja prioriteta razvojne politike, donošenja odluka na razini strateškog planiranja i revizije akta strateškog planiranja kroz analizu učinka, ishoda i rezultata provedenih mjera;
- ✓ utvrđivanje nenamjernih pozitivnih i negativnih posljedica provedbe akta strateškog planiranja;
- ✓ povezivanje politike, programa, prioriteta, mjera i razvojnih projekata;
- ✓ osiguranje transparentnosti i odgovornosti za korištenje javnih sredstava i izvještavanje javnosti o učincima potrošnje javnih sredstava.

Rokovi i postupci praćenja i izvještavanja o provedbi Provedbenog programa JLS-a propisani su Pravilnikom o SP-u.

Vrsta izvješća	Ciklus	Obveznik izrade izvješća	Kome se podnosi:	Rok za izvješće:
<p>Provedbeni program Grada Senja za razdoblje 2021-2025. godine</p>	Godišnje	<p>Regionalni koordinator;</p> <p>Lokalni koordinator</p>	<p>Predstavničko tijelo;</p> <p>Koordinacijsko tijelo</p>	<p>do 31. siječnja tekuće godine (za prethodnu godinu)</p>

Proces praćenja i izvještavanja uključuje sljedeće korake u cilju provedbe praćenja i izvještavanja o strateškom planiranju:

1. Uspostava institucionalnog okvira za praćenje uspješnosti provedbe;
2. Identifikacija zahtjeva praćenja;
3. Uspostava mreže osoba za praćenje;
4. Izvještavanje o rezultatima i identifikacija mogućih problema;
5. Pokretanje preventivnih mjera rješavanja problema;

6. Ispunjavanje službenih zahtjeva izvješćivanja.

Vrednovanje akata strateškog planiranja

Postupak vrednovanja akta strateškoga planiranja neovisna je usporedba i ocjena očekivanih i ostvarenih rezultata, ishoda i učinka provedbe Provedbenog programa. Pravilnikom o strateškom planiranju definirana je obveza vrednovanja akata strateškog planiranja samo za srednjoročne i dugoročne akte. Prema tome, obveza vrednovanja Provedbenog programa nije definirana Zakonom o strateškom planiranju, ali ukoliko se ukaže potreba za provedbom istog za daljnje formiranje javnih politika, a sukladno financijskim mogućnostima Grada, vrednovanje će se provesti prema niže navedenoj metodologiji.

Sustav vrednovanja temelji se na sljedećim parametrima:

- ✓ Vrednovanje provode unutarnji i/ili vanjski stručnjaci koji su funkcionalno neovisni o tijelima nadležnima za izradu i provedbu akata strateškoga planiranja;
- ✓ Gradonačelnik koji je nadležan za pokretanje izrade akta strateškog planiranja donosi odluku o početku postupka vrednovanja;
- ✓ Rezultati, ishodi i učinci provedbe akata strateškoga planiranja utvrđeni postupkom vrednovanja predstavljaju temelj za reviziju javnih politika i daljnje procese strateškoga planiranja.

Metodologija vrednovanja primijenit će se sukladno pravilima definiranim u Priručniku o strateškom planiranju te Pravilniku o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

POPIS TABLICA

Tablica 1 Prihodi poslovanja	8
Tablica 2 Zaštićene prirodne vrijednosti grada Senja.....	13
Tablica 3 Popis stanovništva 2021 Grada Senja.....	18
Tablica 4 Prirodni prirast u razdoblju od 2017. do 2022.	19
Tablica 5 Vitalni indeks u razdoblju od 2017. do 2022.....	19
Tablica 6 Nezaposlene osobe prema spolu na području Grada Senja u razdoblju od 2018. do (siječanj)2022.....	20
Tablica 7 Evidencija broja i volumena spremnika za komunalni otpad po naseljima na dan 31. 12. 2017. g.....	22
Tablica 8 Popis vozila za prijevoz otpada.....	24
Tablica 9 Prikaz očekivanog kretanja količina komunalnog i proizvodnog otpada s područja Grada Senja od 2015. g. do 2022.g.....	25
Tablica 10 Osnovni podaci o HE Senj i HE Sklope	27
Tablica 11 Razvojne potrebe i razvojna ograničenja – Elektroenergetika	31
Tablica 12 Razvojne potrebe i razvojna ograničenja – Vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda.....	33
Tablica 13 Prikaz stanja nerazvrstanih cesta grada Senja.....	36
Tablica 14 Dodijeljene stipendije i nagrade učenicima i studentima	42
Tablica 15 Pregled skupina broja djece dječjeg vrtića Travica	42
Tablica 16: Broj učenika u osnovnoj školi	43
Tablica 17: Broj učenika u srednjim školama.....	44
Tablica 18 Obrazovna područja – programi i trajanje obrazovanja po programima	45
Tablica 19 Razvojne potrebe i razvojna ograničenja – Obrazovanje	47
Tablica 20 Dom zdravlja Senj- djelatnosti.....	48
Tablica 21 Socijalni program Grada Senja za 2023.....	50
Tablica 22 Minski sumnjiva područja po županijama	57
Tablica 23 Postelje, dolasci i noćenja turista u Ličko-senjskoj županiji i Gradu Senju u 2022.	58
Tablica 24. Broj glavnih postelja prema vrsti smještaja	59
Tablica 25: Fizički obujam turističkog prometa po vrsti smještaja	59
Tablica 26. Iskrcaj morskih organizama na području Grada Senja (u kg)	68
Tablica 27. Iskrcaj morskih organizama na području Ličko-senjske županije (u kg)	69
Tablica 28. Broj plovila na području Grada Senja	69
Tablica 29. Broj plovila na području Ličko-senjske županije	70

POPIS SLIKA

Slika 1 Zemljopisni položaj Senja	10
Slika 2 Hajdučki i Rožanski kukovi.....	12
Slika 3. Tvrđava Nehaj	15

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Noćenja prema vrstama smještaja.....	64
--	----

PRILOG 1